

Załącznik nr 1
do Uchwały nr
Rady Gminy Brodnica
z dnia.....

**Strategia Rozwoju
Gminy Brodnica
na lata 2025-2035**

Opracowanie:

Vision Project Hanna Baranowska we współpracy z Urzędem Gminy w Brodnicy.

Strategię Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035 sporządzono w ścisłym partnerskim współdziałaniu z pracownikami samorządu gminy Brodnica i uczestnikami konsultacji społecznych.

Dokument zawiera dane według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

1.	WPROWADZENIE.....	6
2.	DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY.....	9
2.1	INFORMACJE OGÓLNE.....	9
2.2	PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	11
2.3	WALORY PRZYRODNICZE I KULTUROWE.....	15
2.3.1	GOSPODAROWANIE WODAMI.....	19
2.3.2	ZAPOBIEGANIE SKUTKOM POWODZI I SUSZY.....	22
3.	DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY.....	28
3.1	GOSPODARKA LOKALNA I RYNEK PRACY.....	28
3.2	INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO.....	32
3.2.1	INFRASTRUKTURA DROGOWA.....	32
3.2.2	URZĄDZENIA SIECIOWE.....	33
3.2.3	JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO.....	35
3.2.4	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA.....	36
3.3	STAN FINANSÓW SAMORZĄDOWYCH.....	37
3.3.1	WYKONANIE BUDŻETU.....	37
3.3.2	STRUKTURA DOCHODÓW I WYDATKÓW.....	39
4.	DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY.....	40
4.1	DEMOGRAFIA.....	40
4.1.1	ZMIANY ZALUDNIENIA.....	40
4.1.2	URODZENIA, ZGONY I PRZYROST NATURALNY.....	40
4.1.3	MIGRACJE.....	41
4.1.4	STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU I PŁCI.....	41
4.1.5	PROGNOZA DEMOGRAFICZNA.....	43
4.2	KAPITAŁ SPOŁECZNY.....	43
4.2.1	EDUKACJA.....	43

4.2.2	KULTURA I SPORT	44
4.2.3	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	46
4.2.4	OTOCZENIE WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE	47
4.3	OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	48
5.	WYZWANIA ROZWOJU	49
5.1	WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ	49
5.2	WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI GOSPODARCZEJ	53
5.3	WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ	56
5.4	OCENA JAKOŚCI ŻYCIA W GMINIE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWCH	58
5.4.1	OCENA SYTUACJI GMINY	59
5.4.2	PRIORYTETY ROZWOJOWE	60
5.5	KONSULTACJE SPOŁECZNE	64
5.6	ANALIZA SWOT	65
6.	STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU	68
6.1	MISJA I WIZJA	68
6.2	CELE STRATEGICZNE	69
6.2.1	CEL STRATEGICZNY 1: BRODNICA TO GMINA O ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU, KTÓRA UTRZYMUJE WYSOKIE WARTOŚCI PRZYRODNICZE I ZAPEWNI BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCOM	70
6.2.2	CEL STRATEGICZNY 2: GMINA BRODNICA – ROZWIJAJĄCA SIĘ DYNAMICZNIE I EFEKTYWNIENIE WYKORZYSTUJĄCA SWÓJ POTENCJAŁ.....	75
6.2.3	CEL STRATEGICZNY 3: ROZWÓJ I WSPARCIE DLA MIESZKAŃCÓW GMINY BRODNICA NA WSZYSTKICH PŁASZCZYZNACH ŻYCIA.....	78
6.3	MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO PRZESTRZENNEJ.....	82
6.4	USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTALTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	86

6.5	SPÓJNOŚĆ KIERUNKÓW ROZWOJU GMINY Z KIERUNKAMI WYNIKAJĄCYMI ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA.....	88
6.6	SYSTEM REALIZACJI STRATEGII.....	95
6.7	RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	96
7.	ZAŁĄCZNIKI.....	99
	ZAŁĄCZNIK NR 1: TABELA EWALUACYJNA.....	99
8.	SPIS TABEL, RYSUNKÓW, WYKRESÓW I ZDJĘĆ.....	103

1. WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035 (zwana dalej „Strategią”) jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania gminą. Określa ona nadrzędne kierunki rozwoju gminy w perspektywie najbliższych lat oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych. Strategia to plan działania wyznaczający strategiczne cele rozwoju gminy. Dokument ten realizuje ustawowe regulacje dotyczące prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o programy rozwoju oraz uprawnienia gminy wynikające z ustawy o samorządzie gminnym do prowadzenia spraw pozostających w zakresie działania Gminy, w tym uchwalania programów gospodarczych. Ustalenia zawarte w Strategii stanowiąc będą podstawę długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego.

Strategia Rozwoju Gminy Brodnica jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Brodnica, spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie w czasie jej obowiązywania.

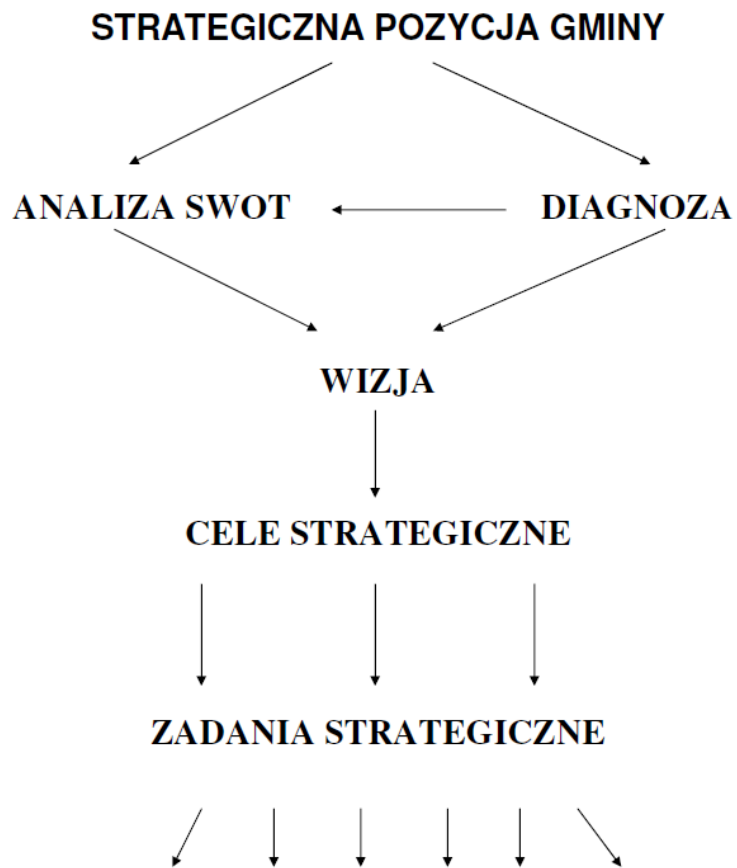
Strategia została opracowana na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ponadto wzięto również pod uwagę zapisy dotychczas obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Brodnica.

Prace nad Strategią rozpoczęto, kiedy to Rada Gminy w Brodnicy przyjęła uchwałę nr III/19/2024 z dnia 3 czerwca 2024 r. w sprawie określenia trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035, w tym trybu jej konsultacji.

W celu poznania opinii mieszkańców na temat rozwoju Gminy Brodnica, przeprowadzono badanie ankietowe, którego wyniki pozwoliły na pogłębienie diagnozy społeczno-gospodarczej gminy.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035 został przygotowany zgodnie z art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 poz. 40) z uwzględnieniem wniosków z przeprowadzonych badań ankietowych. Następnie projekt dokumentu poddano konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Wielkopolskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności założeń Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2020 poz. 1378).

WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA
(WYKAZ KONKRETYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ I INWESTYCJI)

MONITORING DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH
(STRATEGIA ROZWOJU, WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA,
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA)

2. DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

2.1 INFORMACJE OGÓLNE

Gmina Brodnica położona jest w odległości około 35 km na południe od Poznania w centralnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie śremskim. Jest gminą wiejską i graniczy z:

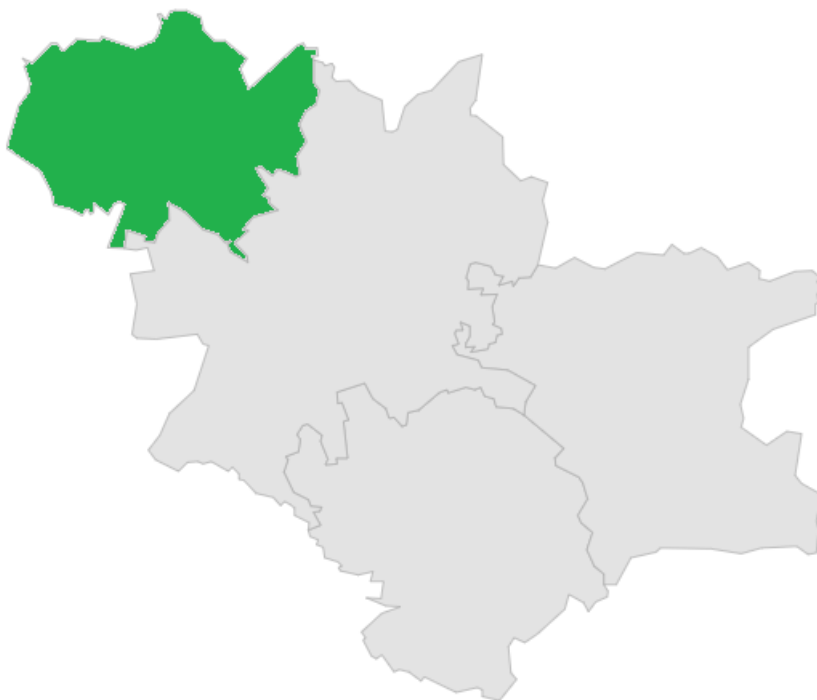
- gminą Czempień (powiat kościański) od zachodu,
- gminą Śrem od południa i wschodu,
- gminą Kórnik (powiat poznański) północnego-wschodu,
- gminą Mosina (powiat poznański) od północy.

Siedzibą Gminy jest Brodnica zlokalizowana w bliskiej odległości od następujących miejskich i regionalnych ośrodków:

- od Śremu – 12 km,
- od Mosiny – 13 km,
- od Kościana – 23 km,
- od Poznania – 32 km,
- od Leszna – 51 km.

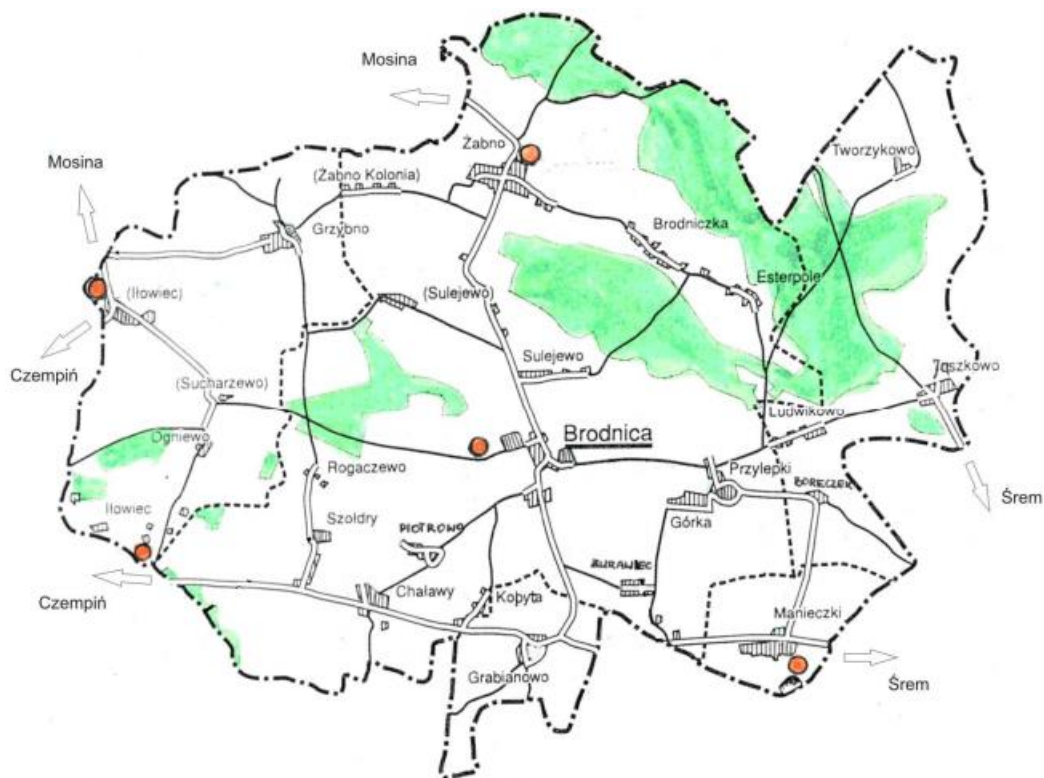
Gmina Brodnica, z racji swojego usytuowania, potencjału społeczno-gospodarczego i zasobów środowiska przyrodniczego, wykazuje silne powiązania z najbliższym otoczeniem w zakresie społeczno-administracyjno-gospodarczym. Jako podstawowa jednostka administracyjna powiązana jest funkcjami administracyjnymi, usługowymi zwłaszcza w zakresie usług ponadgminnych i wyższego rzędu oraz funkcjami gospodarczymi i biznesowymi z Poznaniem jako ośrodkiem metropolitalnym oraz Śremem jako ośrodkiem subregionalnym .

Gmina Brodnica jest najmniejszą co do wielkości gminą w powiecie śremskim. Zajmuje powierzchnię 96 km² (9.581 ha) co stanowi 16,72% powierzchni powiatu i 0,32% powierzchni województwa. Wg GUS w 2023 roku zamieszkała była przez 4.743 osoby (7,77% ludności powiatu i 0,16% ludności województwa).

Rysunek 1 Gmina Brodnica na mapie powiatu śremskiego
 źródło opracowanie własne na podstawie: <https://wybory.gov.pl>

Sieć osadniczą gminy tworzy 25 miejscowości podzielonych na 15 sołectw (Brodnica, Brodniczka-Esterpole, Chaławy-Kopyta-Piotrowo, Grabianowo, Górka-Żurawiec, Grzybno, Iłowiec, Iłowiec Wielki, Jaskowo-Ludwikowo-Tworzykowo, Manieczki-Boreczek, Przylepki, Szoldry-Rogaczewo, Sulejewo-Sulejewo-Folwark, Sucharzewo-Ogieniowo, Żabno).

Rysunek 2 Gmina Brodnica
 źródło: Strategia Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2014-2024

Gmina Brodnica leży na nizinym Pojezierzu Leszczyńskim i Równinie Kościańskiej. Północno-wschodnia część Gminy położona jest w Kotlinie Śremskiej. Południowo-zachodni obszar Gminy jest częścią bezzeiornej wysoczyzny morenowej poprzecinanej dolinami rzek Kanału Szymanowo-Grzybno oraz Rowu Piotrowskiego. Północno-wschodnia część Gminy stanowi część Kotliny Śremskiej. Wzdłuż wschodniej granicy Gminy rzeka Warta zmienia swój bieg, wcinając się w morenową powierzchnię na głębokość nawet kilkunastu metrów. Urozmaiceniem tej rzeźby jest ciąg głównymi ciekami na terenie Gminy Brodnica. Są to: Kanał Szymanowo-Grzybno, Kanał Piotrowo-Iłówiec i rzeka Warta, której przebieg wyznacza jednocześnie wschodnią granicę Gminy. Uzupełnieniem tej sieci są liczne rowy, oraz stawy rybne o łącznych powierzchniach 120 ha, znajdujące się w okolicach wsi Grzybno i Manieczki. Budowa omawianego obszaru ma charakter poligenetyczny. Oznacza to, że cechuje się on obecnością cienkiej pokrywy utworów najmłodszego plejstocenu, pod którą zachowały się nie tylko struktury, ale także zręby starszych elementów rzeźby..

2.2 PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Dokumentem określającym kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Brodnica jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Brodnica uchwalone przez Radę Gminy Brodnica 28 czerwca 2000 roku uchwałą nr XXV/113/2000. Następnie zaktualizowane zostało uchwałą nr XVIII/110/2012 z dnia 26 kwietnia 2012 r., uchwałą nr XXXVI/241/2018 z dnia 25 czerwca 2018 r. oraz uchwałą nr XXVIII/187/2022 z dnia 28 marca 2022 r.

W 2023 r. Rada Gminy Brodnica podjęła dwie uchwały w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, tj. uchwałą nr XLIII/272/2023 w dniu 18 grudnia 2023 r. przyjęła miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części terenu w obrębie geodezyjnym Iłówiec oraz uchwałą nr XLIII/273/2023 z dnia 18 grudnia 2023 r. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części terenu w obrębie geodezyjnym Grzybno.

Obowiązujące w Gminie Brodnica miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (na dzień 31 grudnia 2023 r.):

- zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowaniu przestrzennego Gminy Brodnica dla obszaru położonego na gruntach wsi Żabno (uchwała nr XXXVI/174/2001 z dnia 24.04.2001 r.),

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej we wsi Szodry, obejmujący obszar części działki o nr ewid.: 57/2 (uchwała nr L/238/2002 z dnia 24.09.2002 r.),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług kultury i usług pomocniczych na obszarze części działki o nr ewid. 57/2 w miejscowości Szodry (uchwała nr L/239/2002 z dnia 24.09.2002 r.),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu aktywizacji gospodarczej na obszarze części działki o nr ewid. 57/2 w miejscowości Szodry – Gmina Brodnica (uchwała nr L/240/2002 z dnia 24.09.2002 r.),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej we wsi Iłówiec, obejmujący obszar działki nr ewid. 12/13 (częściowa utrata mocy obowiązującej), (uchwała nr L/237/2002 z 24.09.2002 r.),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Przylepki na obszarze działki o nr ewidencyjny 16 – Gmina Brodnica (uchwała nr IX/52/2003 z dnia 30.06.2003 r.),
- zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowaniu przestrzennego Gminy Brodnica w miejscowości Żabno na terenie działki numer ewidencyjny 288/1 (uchwała nr VI/40/2003 z dnia 01.04.2003 r.),
- zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego na obszarze działki o numerze ewidencyjnym 12/10 w miejscowości Iłówiec Gmina Brodnica (uchwała nr Nr X/60/2003 z dnia 9.09.2003 r.),
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze działki o numerze ewid. 12/15 w miejscowości Iłówiec Gmina Brodnica (uchwała nr X/61/2003 z dnia 9.09.2003 r.),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej na obszarze działki o nr ewid. 77 w miejscowości Jaszkowo – Gmina Brodnica (uchwała nr XI/66/2003 z dnia 28.10.2003 r.),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej na obszarze działek o numerach ewidencyjnych 4/7, 4/8, 5 i 6 w miejscowości Jaszkowo – Gmina Brodnica (częściowa utrata mocy obowiązującej), (uchwała nr XI/67/2003 z dnia 28.10.2003 r.),

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w części wsi Esterpole (uchwała nr III/12/2010 z dnia 28.12.2010 r.),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej na obszarze działki o numerze ewidencyjnym 300 w miejscowości Jaszkowo, Gmina Brodnica (uchwała nr XX/121/2012 z dnia 26.06.2012 r.),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Cmentarz Parafialny” w Iłówcu (uchwała nr XLI/237/2014 z dnia 23.04.2014 r.),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek nr ewid.: 26/46, 26/47, 26/63, 26/64, 26/41, 26/60, 26/65, 26/66, 26/68, 26/67, 26/62, 26/58, 26/59, 26/61 oraz część działki nr 26/51 w Manieczkach (uchwała nr XXIV/155/2017 z dnia 27.03.2017 r.),
- miejscowy planu zagospodarowania przestrzennego dla części terenu w obrębie geodezyjnym Iłowiec, Gmina Brodnica (uchwała nr XLIII/272/2023 z dnia 18.12.2023 r.),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części terenu w obrębie geodezyjnym Grzybno, Gmina Brodnica (uchwała nr XLIII/273/2023 z dnia 18.12.2023 r.)

Gmina Brodnica jest jednostką, w której dominującą rolę odgrywa krajobraz rolniczy. Zachodnia i południowa część gminy jest zdominowana przez pola uprawne. Rozległe obszary łąk i pastwisk rozciągają się głównie wzdłuż Kanału Szymanowo-Grzybno, ciek wodnego pomiędzy Iłowcem a Piotrowem oraz na terenach przyległych do Warty. Duże połacie łąk i pastwisk znajdują się także na północ od wsi Iłowiec oraz na zachód od wsi Górka.

Obszary leśne, które zajmują ponad 24% obszaru, w większości skoncentrowane są w północno - wschodniej części gminy Brodnica. Kilka mniejszych kompleksów leśnych znajduje się w pozostałej części gminy. Około 1,8% terenu gminy zajmują wody powierzchniowe. Wśród nich główną część stanowią stawy rybne, zlokalizowane w okolicach Grzybna, Szolder, Sulejewa oraz Manieczek.

Pozostałe liczne korytarze i ciągi ekologiczne, będące uzupełnieniem istniejącej zieleni, wydzielone zostały w przeważającej mierze w pobliżu cieków wodnych, po obu ich stronach, nawiązując do przebiegu i kierunku w jakim płyną, oraz wzdłuż dolin. Istniejąca zieleń jest dodatkowo wzbogacona przez liczne zadrzewienia, ciągnące się wzdłuż większości dróg znajdujących się na terenie gminy. Wyodrębnić można jeszcze dodatkowo kategorię zieleni w formie parków podworskich, objętych strefą ochrony ekologicznej i konserwatorskiej. Wody

płynące: rzeka Warta, granicząca z terenem gminy od wschodu oraz mniejsze ciek wodne spływają od południa w kierunku północnym.

Większość miejscowości zlokalizowanych na terenie gminy, przypomina swym układem przestrzennym typ osady zwany „ulicówką”, w której zabudowa wyraźnie rozciąga się wzdłuż ciągów komunikacyjnych. W niektórych osadach można zauważyć bardziej rozbudowaną sieć dróg, która doprowadziła do koncentracji zabudowy wokół centrum wsi. Wytwarza się wówczas układ koncentryczny, a ekspansja urbanistyczna następująca w kierunku od wewnątrz punktu centralnego doprowadza do wytworzenia formy która przypomina kwadrat lub koło.

Cechą, która wyróżnia gminę Brodnica od innych jednostek, jest fakt, iż wieś gminna - Brodnica nie jest miejscowością dominującą pod względem powierzchni i liczby ludności. Największą osadą na terenie gminy jest wieś Manieczki. Sytuacja taka wynika głównie z faktu, że Manieczki wcześniej były siedzibą PGR-u.

W okresie ostatnich lat, daje się zauważyć wyraźną ewolucję przestrzeni krajobrazowej gminy Brodnica. Zwiększa się przede wszystkim gęstość sieci infrastrukturalnej. Jedynie w kwestii dróg, sytuacja nie uległa większym przeobrażeniom. Można jednak dostrzec, że coraz większy areał zajmowany jest przez zabudowę mieszkaniową oraz urządzenia techniczne. Wraz z rozwojem tkanki mieszkaniowej i usługowej, ciągłej rozbudowie ulega również sieć energetyczna.

Przyjęty Uchwałą V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania określa model rozwoju przestrzennego, cele polityki przestrzennej i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa oraz rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych. Gmina Brodnica znajduje się w obszarach wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych, które biorą udział w najbardziej dynamicznych procesach rozwojowych. Bezpośrednie sąsiedztwo z najważniejszymi ośrodkami regionu powoduje, że gmina ta znajduje się w strefie bezpośredniego oddziaływania potencjału rozwojowego. Przewaga rozwoju gminy uzyskiwana jest też dzięki dobrym połączeniom komunikacyjnym z miastem wojewódzkim czy miastami regionalnymi i subregionalnymi. Ponadto Plan województwa Wielkopolskiego zalicza Gminę Brodnica do obszarów chronionych gleb dla celów produkcji rolniczej.

2.3 WALORY PRZYRODNICZE I KULTUROWE

Gmina Brodnica, charakteryzuje się dość wysokim stopniem zalesienia (ponad 24%) w porównaniu z pozostałymi gminami byłego województwa poznańskiego. Daje się zauważyć wyraźną koncentrację kompleksów leśnych w północno-wschodniej części gminy. Występowanie, tak dużej ilości terenów zielonych, bardzo atrakcyjnych pod względem drzewostanu, jak i krajobrazu, przy coraz większych zagrożeniach ekologicznych ze strony rozwijających się miast, zmusiło władze do ich ochrony przed niekorzystnym wpływem otoczenia. W związku z tym faktem, na omawianym terenie, wydzielono w 1997 roku kategorię obszarów chronionych ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne, oraz kulturowe, którą stanowi powołany do życia Rogaliński Park Krajobrazowy. Celem jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie tych wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania. W odróżnieniu od parków narodowych, parki krajobrazowe nie są wyłączone z działalności gospodarczej. Leżące w ich granicach grunty rolne, leśne i inne nieruchomości pozostawia się nadal w użytkowaniu gospodarczym, jednakże formy użytkowania poddaje się pewnym ograniczeniom. Celem szczególnej ochrony północno - wschodniego obszaru Brodnicy, na który nachodzi południowa część Parku Rogalińskiego jest jedno z największych w Europie skupisk wielowiekowych dębów szypułkowych, rosnących w dolinie Warty oraz licznych starorzeczy i unikatowej rzeźby terenu, powstałej w wyniku działania wód płynących. W analizowanej strefie, wydzielono dodatkowo jeszcze dwa rezerваты: „Krajkowo” i „Goździk Siny w Grzybnie” jako obszary obejmujące zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, jednak znajdują się one już poza granicami gminy Brodnica. Na obszarach rozciągających się wzdłuż cieków wodnych, a w szczególności na terenach nadwarciańskich, na glebach murszowych, torfowych, o nadmiernym uwilgotnieniu, napotkamy większe skupiska użytków zielonych, wśród których dominują turzyce wysokie i niskie, mozgi trzcinowate, wiechliny łąkowe, śmiałki darniowe oraz kłosówki wełniste. Powierzchnia terenów zielonych wzbogacana jest dodatkowo przez 10 parków podworskich, które w różnym bardzo stanie, ale zachowały się do czasów dzisiejszych. Niejednokrotnie ich wiek przekracza 100 lat.

Obszar gminy posiada niezwykle walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz bardzo dobry stan środowiska. Cechy te wyraźnie predestynują go do rozwoju turystyki i rekreacji. Na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody¹:

- **Obszary Natura 2000:**
 - Rogalińska Dolina Warty (PLH300012),
 - Ostoja Rogalińska (PLB300017),
- **Rogaliński Park Krajobrazowy,**
- **25 pomników przyrody** (w większości są to pojedyncze drzewa: dęby, lipy, platany, wiązy, 4 aleje lipowe i klonowe – w 2024 r. uchwalono pomniki: Dąb Rafał, Grab Maciej, Lipa Małgorzata, Olsza Joanna).

Na bogactwo przyrody gminy składa się także zieleń urządzone. Jest to zieleń planowana, której układ, fizjonomia oraz różnorodność są efektem przemyślanych działań człowieka. W ramach utrzymania i pielęgnacji zieleni Urząd Gminy w Brodnicy realizuje corocznie nasadzenia drzew, krzewów, bylin oraz roślin jednorocznych, a także prowadzi zabiegi pielęgnacyjne.

Obszar gminy Brodnica leży na w sąsiedztwie rozległych terenów udokumentowanych złóż węgla brunatnego należących do pokładu tzw. „rowu poznańskiego”. Udokumentowana zasobność złoża plasuje je wśród największych w kraju. Ogółem zasoby szacowane są na ponad 4,5 mld Mg, co daje ca 32% zasobów krajowych. Ewentualna eksploatacja złoża doprowadziłaby do całkowitej degradacji środowiska, w szczególności w zakresie powierzchni ziemi i stosunków wodnych terenu co nieodwracalnie zmieniłoby także charakter Gminy Brodnica, z jakim mamy do czynienia obecnie. Ponadto na terenie gminy występują także złoża gazu ziemnego. W 2015 r. przeprowadzane były zakrojone na szeroką skalę badania przy wykorzystaniu sieci sondowań obejmujących praktycznie całą gminę.

Na obszarze Brodnicy wody powierzchniowe zajmują 173 ha powierzchni gminy. Głównymi ciekami odwadniającymi badany teren są Kanał Szymanowo- Grzybno, Kanał Piotowo-Iłówiec, oraz rzeka Warta, która swym przebiegiem wyznacza jednocześnie wschodnią granicę gminy. Uzupełnieniem tej sieci są liczne rowy, oraz stawy rybne o łącznych powierzchniach 120 ha, znajdujące się w okolicach wsi Grzybno i Manieczki. Gmina zlokalizowana jest w dorzeczu Warty, a cały teren odwadniany jest przez trzy zlewnie wymienionych wyżej cieków wodnych.

¹ Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.js>

Atrakcyjność Gminy Brodnica wynika z wyjątkowego jej położenia i zróżnicowania przyrodniczego oraz z dużej wartości jej walorów krajoznawczych i kulturowych. Zgodnie z wykazem zabytków sporządzonym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do najcenniejszych zabytków Gminy Brodnica należą:

- **BRODNICA:**

- kościół par. pw. św. Katarzyny, 2 poł. XIX, nr rej.: 2162/A z 15.06.1988
- zespół pałacowy, nr rej.: 1715/A z 23.04.1975:
 - pałac, 1880
 - park, XIX);

- **CHAŁAWY:**

- zespół dworski:
 - dwór, 1880-85, nr rej.: 2117/A z 26.04.1987
 - park, k. XIX, XX, nr rej.: 2032/A z 18.10.1985
- magazyn zbożowy, na terenie folwarku, 1904, nr rej.: 2157/A z 17.06.1988

- **GRABIANOWO:**

- zespół dworski, 1 poł. XIX:
 - dwór, nr rej.: 1995/A z 13.03.1985
 - park, nr rej.: 1820/A z 5.02.1981

- **GRZYBNO:**

- zespół dworski:
 - dwór, 1914-20, nr rej.: 2562/A z 25.09.1995
 - park, XIX, 1914-20, nr rej.: 2089/A z 16.06.1986

- **IŁÓWIEC:**

- kościół par. pw. św. Andrzeja, 1838-41, nr rej.: 922/Wlkp/A z 16.02.1970
- zespół pałacowy i folwarczny, nr rej.: 923/Wlkp/A z 12.04.1973:
 - pałac, XVIII, 1866
 - park, XIX
 - folwark, nr rej.: 924/Wlkp/A z 11.05.1994:
 - stajnia koni wyjazdowych, 1911
 - kurnik, 1935
 - spichrz, 1890

spichrz z wieżą, 1900

- czworak nr 19, 1899

- czworak nr 20, 1910

• **JASZKOWO:**

▪ kościół par. pw. św. Barbary, 2 poł. XV, XVI, nr rej.: 2420/A z 22.12.1932

▪ zespół dworski, XIX, nr rej.: 2165/A z 28.09.1988:

- dwór, 1920

- park

- brama wjazdowa

- oficyna (czworak), nr rej.: 1020/A z 11.03.1970.

- czworak nr 20, 1910

• **MANIECZKI:**

▪ zespół dworski:

- dwór, 1894nr rej.: 2187/A z 17.04.1990

- kaplica, 1786, nr rej.: 849/A z 16.02.1970

- park, 2 poł. XVIII-XX, nr rej.: 347/A z 29.10.1968

• **PIOTROWO:**

▪ zespół dworski i folwarczny, nr rej.: nr rej.: 805/Wlkp/A z 3.07.1974, z 28.05.1984
i z 26.07.2010:

- dwór, pocz. XIX, pocz. XX

- park, 2 poł. XIX

- folwark, pocz. XX :

- rządówka

- stajnia wjazdowa

- stodoła

- wozownia z wagą

- obora, 1850

- ogrodzenie z główną bramą wjazdową, mur

• **PRZYLEPKI:**

▪ zespół pałacowy i folwarczny, nr rej.: 2039/A z 8.01.1986:

- pałac, XVIII/XIX, pocz. XX

- folwark:

- świniarnia, 1905
- stajnia, k. XIX
- magazyn zbożowy, 1905
- dom rządcy, 4 ćw. XIX
- kuźnia i stelmacharnia, k.XIX
- stodoła, 1910
- park z alejami, k.XIX, 1 ćw. XX, nr rej.: 2144/A z 30.01.1988

- **SZOŁDRY:**

- zespół dworski:
 - dwór, 2 poł. XVIII, XIX nr rej.: 1023/A z 12.03.1970
 - spichrz, 1880, nr rej.: j.w.
 - park, k. XVIII, XIX, nr rej.: 322/A z 21.10.1968

- **ŻABNO:**

- kościół par. pw. św. Jakuba Ap., drewn., 1789, nr rej.: 2430/A z 22.12.1932

Ponadto do rejestru zabytków wpisane jest stanowisko archeologiczne znajdujące się w Chaławach.

Bogactwo środowiska przyrodniczego gminy Brodnica stwarza wiele możliwości do rozwoju turystyki i rekreacji na tym obszarze. Walory przyrodniczo–krajobrazowe to przede wszystkim polodowcowa rzeźba terenu, Rogaliński Park Krajobrazowy, obszary Natura 2000 oraz liczne pomniki przyrody. Ponadto występujące na terenie gminy torfowiska, będące ostoją dla wielu gatunków o osobliwej budowie i ekologii, umożliwiają obserwacje ornitologiczne i przyrodnicze. Urozmaicona rzeźba terenu, obfitość wody oraz duże kompleksy leśne, wyróżniające gminę Brodnica na tle sąsiednich obszarów, stwarzają możliwości do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej oraz konnej. Korzystny bioklimat w obrębie lasów, poprawia samopoczucie, sprzyjając spacerom, zbieractwu owoców leśnych, czy odbywaniu wypoczynku na łonie natury.

2.3.1 GOSPODAROWANIE WODAMI

Podstawową jednostką gospodarki wodnej w myśl polskiego prawa, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (2000/60/WE) jest Jednolita Część Wód (JCW). Jednolite części wód dzielimy na Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP) i Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd).

WODY POWIERZCHNIOWE

Obszar Gminy Brodnica leży w zlewniach następujących jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP).

Tabela 1 Jednolite Części Wód Powierzchniowych znajdujące się na obszarze Gminy Brodnica

Kod JCWP	Nazwa JCWP
PLRW600017185589	Kanał Szymanowo-Grzybno
PLRW600017185694	Olszynka
PLRW60002118573	Warta od Młyniska do Kopli

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brodnica na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024

Informacje na temat stanu wód JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Brodnica, uzyskane od PGW WP, zebrano w tabeli.

Tabela 2 . Stan JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Brodnica

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód	Status	Zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych
PLRW600017185589	Kanał Szymanowo-Grzybno	umiarkowany	brak danych	zły	SZCW ²	zagrożona
PLRW600017185694	Olszynka	zły	poniżej dobrego	zły	SZCW	zagrożona
PLRW60002118573	Warta od Młyniska do Kopli	słaby	poniżej dobrego	zły	SZCW	niezagrożona

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

WODY PODZIEMNE

Brodnica w całości położona jest w obszarze Jednolitych Części Wód Podziemnych JCWPd nr 60 (PLGW600060), których łączna powierzchnia wynosi 3.825,6 km². Stan JCWPd nr 60, będący w dorzeczu Odry, określany jest jako dobry, niezagrożony. Również stan chemiczny, ilościowy i ogólny określany jest jako dobry.

Tabela 3 Charakterystyka JCWPd nr 60

Powierzchnia	3 825,6 km ²
Region wodny	Warty
Województwo	Wielkopolskie
Powiaty	gnieźnieński, grodziski, kościański, M.Poznań, poznański, międzychodzki, nowotomyski, obornicki, szamotulski, średzki, wągrowiecki, wrzesiński, śremski
Głębokość występowania wód słodkich	0-122 m

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne>

Informacje na temat stanu jakości wód podziemnych JCWPd nr 60 przedstawiono w poniższej tabeli.

² SZCW – silnie zmieniona część wód

Tabela 4 Wyniki oceny stanu wód podziemnych dla JCWPd nr 60

Kod JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Status	Zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych
GW600060	dobry	dobry	słaby	Zagrożona ilościowo i chemicznie

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne>

W obszarze północno-wschodniej części gminy Brodnica występuję Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 150 Pradolina Warszawa-Berlin, zaliczony do zbiorników głównych o udokumentowanym stanie (dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych z roku 2011). Położony w dorzeczu Odry zbiornik posiada powierzchnię 1904 km², a jego typ ośrodka określono jako porowy. Położenie zbiornika określono jako utworzy czwartorzędu w pradolinach.

GZWP nr 150 „Pradolina Warszawa–Berlin” o powierzchni 1611 km² jest położony w zachodniej części Polski. Leży w granicach morfologicznych pradoliny warszawsko-berlińskiej. Ma kształt wydłużony zgodnie z przebiegiem rzeki Odry (od Radnicy do Klenicy), Kanałów Obry i Kanału Mosińskiego oraz Warty (od Mosiny do Kopoyna). Zbiornik znajduje się w strefie regionalnego drenażu wód w strukturze erozyjnej pradoliny wypełnionej piaszczysto-żwirowymi osadami z okresu zlodowaceń południowopolskich i środkowopolskich oraz zlodowacenia Wisły oraz akumulacją w okresach interglacjalnych oraz holocenie. Poziom gruntowy i przypowierzchniowy pradoliny tworzą serie osadów wodonośnych z okresu interglacjału emskiego, zlodowacenia Wisły i holocenu. Są to osady rzeczne i wodnolodowcowe. Miąższość osadów jest zróżnicowana, lecz zwykle wynosi 0–30 m. Współczynnik filtracji zmienia się tutaj w granicach 1–100 m/d. Poziom nadglinowy i międzyglinowy występuje na obszarach przyległych wysoczyzn tworząc obszary występowania sandrów, kemów oraz utworów znajdujących się pod utworami glin – osady wodnolodowcowe górne i dolne. Miąższość tego poziomu jest zróżnicowana, zwykle nie przekracza 10 m, choć lokalnie osiąga nawet ponad 20 m. Współczynnik filtracji zmienia się w zakresie 1–50 m/d. Poziom wód wgłębnych rynny subglacjalnej na obszarze pradoliny stanowią erozyjne doliny kopalne, wypreparowane w słabo przepuszczalnych osadach neogenu lub czwartorzędu. Tworzą miększe serie osadów piaszczysto-żwirowych. Miąższość tego poziomu jest zróżnicowana, wynosi 35–50 m. Współczynnik filtracji waha się od 3 do 80 m/d, a lokalnie nawet więcej. Poziom podglinowy (międzyglinowy dolny) stwierdza się w rejonach wysoczyzn, zazwyczaj w obrębie glin zwałowych z okresu zlodowaceń środkowopolskich oraz starszych. Poziom tworzą osady wodnolodowcowe o miąższości nie przekraczającej 10 m. Wartość współczynnika filtracji wynosi 3–80 m/d. Zbiornik ma charakter porowy o swobodnym i swobodno-aporowym

zwierciadło wody. Zasadnicze znaczenie dla zaopatrzenia w wodę stanowi poziom wód gruntowych i wód w głębszych pradoliny. Występujący w podłożu poziom subglacjalny nie jest dotychczas wykorzystywany gospodarczo. GZWP nr 150 należy do struktur o charakterze odkrytym z lokalnie występującą pokrywą izolującą, co decyduje o jego silnej podatności na zanieczyszczenie z powierzchni terenu.

2.3.2 ZAPOBIEGANIE SKUTKOM POWODZI I SUSZY

We wschodniej części gminy występują obszary zagrożenia i ryzyka powodziowego. Na mapach zagrożenia powodziowego, opracowanych przez Wody Polskie znajdują się:

- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat),
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat),
- obszar, dla którego zagrożenie powodzią jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat).

W granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy wynikające z art. 77 ustawy z 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* oraz w przypadku lokalizowania na tych obszarach m. in. nowych obiektów budowlanych oraz gromadzenia ścieków, niezbędne jest uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego. Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 ust. 10 ustawy - *Prawo wodne* planowane zagospodarowanie nie może m. in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.

Zgodnie z ustawą — *Prawo wodne* celem nadrzędnym zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Obszar województwa wielkopolskiego, w tym obszar gminy Brodnica, jest narażony na susze. W ostatnich latach obserwuje się coraz częstsze występowanie okresów suszy na terenie Polski, co stanowi poważne zagrożenie dla rolnictwa i ekosystemów. Konieczne są odpowiednie działania zapobiegawcze oraz strategie zarządzania wodą, aby zminimalizować skutki suszy dla mieszkańców i środowiska naturalnego. Zapobiegać skutkom suszy można między innymi poprzez:

- regularne monitorowanie poziomu wód gruntowych i powierzchniowych w Gminie Brodnica oraz informowanie mieszkańców o sytuacji hydrologicznej,
- stworzenie planu zarządzania wodami opadowymi, w tym rezerwowanie wód deszczowych w celu nawadniania roślin i ograniczenia skutków suszy,
- promowanie oszczędzania wody poprzez edukację mieszkańców na temat sposobów efektywnego korzystania z zasobów wodnych,
- zachęcanie rolników do stosowania nowoczesnych technologii irygacyjnych oraz uprawy odpornych odmian roślin na warunki suszy,
- wspieranie projektów związanych z rekultywacją i ochroną obszarów zielonych oraz terenów podmokłych w gminie,
- utrzymywanie regularnego kontaktu z lokalnymi instytucjami wodno-gospodarczymi oraz współpraca z nimi w celu szybkiego reagowania na ewentualne skutki suszy,
- realizacja działań prewencyjnych, takich jak budowa nowych zbiorników retencyjnych oraz modernizacja istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Przeprowadzone analizy wskazują na zwiększenie się prawdopodobieństwa występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych gwałtownymi zjawiskami pogodowymi, mogących spowodować zalewanie obszarów na których gospodarka przestrzenna prowadzona jest w sposób nieodpowiedni. Przewidywane jest również skrócenie się okresu zalegania warstwy śnieżnej co może mieć skutki pozytywne (mniejsze prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych) jak i negatywne (niedobór wód i susze). Aby zminimalizować efekty zmian klimatu, zgodnie z programem KLIMADA, zaleca się:

- W ramach działań administracyjno-prawnych:
 - doskonalenie zasady partycypacji w utrzymaniu urządzeń wodnych;
 - poprawę mechanizmu uzależnienia otrzymania pozwolenia wodnoprawnego od dostępności zasobów i sprecyzowania warunków korzystania z wód zlewni;
 - silniejsze powiązanie z planowaniem przestrzennym;
- W ramach działań wykorzystujących elementy ekonomiczne:
 - poprawa zarządzania popytem na wodę;
 - dostosowanie opłat za wodę do zasobów wody w danym rejonie,
 - wzmocnienie funkcji bodźcowej opłat za wodę (zwłaszcza w sektorze gospodarczym);

- W ramach działań technicznych:
 - substytucja wody o wyższej jakości wodą o niższej jakości;
 - zwiększanie „małej” i „dużej” retencji;
 - zmiany technologiczne redukujące wodochłonność;
 - relokacja użytkowników wód;
 - realizacja działań przewidzianych programem wodno-środowiskowym kraju.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska związanych z wodami zalicza się powodzie (zwłaszcza powodzie typu flash flood) oraz susze spowodowane wystąpieniem skrajnych warunków atmosferycznych. Dużym zagrożeniem dla wód jest spływ zanieczyszczeń z powierzchni ziemi. Można do nich zaliczyć spływ rolniczy, którego źródłem są przede wszystkim nawozy, oraz spływ zanieczyszczeń osiadających na podłożu (w taki sposób osiadać mogą także zanieczyszczenia powietrza). Spływ rolniczy powoduje przedostawanie się do wód dużego ładunku nawozowego co może sprzyjać niekontrolowanemu wzrostowi glonów, czego skutkiem jest zmniejszenie się ilości tlenu w wodach i pogorszenie się warunków życia dla fauny wodnej. Spływ zanieczyszczeń osiadających na powierzchni ziemi może powodować pogorszenie się stanu chemicznego wód.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

Działania edukacyjne dotyczące gospodarowania wodami powinny dotyczyć zagadnień takich jak: racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, ochrona wód przed zanieczyszczeniami oraz zwiększenie świadomości na temat wpływu rolnictwa na stan wód.

MONITORING ŚRODOWISKA

Monitoring jakości wód powierzchniowych

Celem funkcjonowania monitoringu jakości wód powierzchniowych jest dostarczenie wiedzy o stanie tych wód, koniecznej do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem. Działania te powinny zapewnić ochronę przede wszystkim przed eutrofizacją spowodowaną wpływem źródeł bytowo - komunalnych i rolniczych oraz ochronę przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego. Monitoring oraz działania planowane i realizowane są zgodnie z sześciolletnim cyklem gospodarowania wodami, wynikającym z przepisów prawa krajowego, transponujących wymagania ramowej dyrektywy wodnej.

W ramach podsystemu monitoringu jakości wód powierzchniowych będą realizowane zadania związane z badaniem i oceną stanu jakości wód powierzchniowych:

- badania stanu rzek, w tym zbiorników zaporowych;
- badania stanu jezior;
- badania jakości osadów dennych w rzekach i jeziorach;
- badania stanu wód przejściowych i przybrzeżnych;
- obserwacje elementów hydromorfologicznych dla potrzeb klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych;
- oceny stanu wód w układzie regionalnym i dorzeczy w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, obserwacji hydromorfologicznych oraz wskaźników chemicznych;
- monitoring substancji określonych listą obserwacyjną, ustanowioną i aktualizowaną w drodze aktów wykonawczych przyjmowanych przez Komisję Europejską na podstawie art. 8b ust. 5 dyrektywy 2008/105/W;
- oceny eutrofizacji wód.

Monitoring jakości wód podziemnych

W ramach monitoringu jakości wód podziemnych będą realizowane następujące zadania:

- badania stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych, prowadzone na poziomie krajowym w ramach monitoringu diagnostycznego, operacyjnego i badawczego;
- aktualizacja metodyki oceny stanu jednolitych części wód podziemnych;
- opracowanie kompleksowych ocen stanu (chemicznego i ilościowego) jednolitych części wód podziemnych, przede wszystkim w oparciu o wyniki badań z monitoringu diagnostycznego oraz z wykorzystaniem informacji uzyskiwanych poza systemem PMS: dane o zasobach dostępnych i poborze wód podziemnych w jednolitych częściach wód podziemnych oraz wyniki obserwacji położenia zwierciadła wód podziemnych, charakterystyki i modele jednolitych części wód podziemnych oraz dane o presji oddziałującej na stan wód podziemnych;
- opracowanie ocen stopnia zanieczyszczenia wód podziemnych azotanami;
- aktualizacja programu monitoringu jednolitych części wód podziemnych w układzie dorzeczy na lata 2022–2027.

W dokumencie „Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry” przyjęte w I cyklu planistycznym PZRP trzy cele główne, zostały utrzymane w II cyklu planistycznym, a ich realizację zapewnia osiągnięcie 11 celów szczegółowych w odniesieniu do zagrożenia od strony rzek. Poniżej przedstawiono cele główne i przyporządkowane im cele szczegółowe:

- Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:
 - zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi;
 - zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP.
- Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego:
 - zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi;
 - redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;
 - redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na OZP.
- 3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:
 - zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych;
 - zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych;
 - zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi;
 - wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności;
 - wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe;
 - zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.

Przyjęte cele odnoszą się do wszystkich etapów zarządzania ryzykiem powodziowym (etap prewencji i ochrony, etap przygotowania oraz etap odbudowy i analiz). Rozwiązania przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035 wychodzą naprzeciw celom wyznaczonym w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry.

W Planie przeciwdziałania skutkom suszy dla obszaru dorzeczy określono, jakie zmiany powinny zostać wprowadzone w zakresie naturalnej i sztucznej retencji, odnosi się do następujących potrzeb, które jednocześnie definiują cel tych działań:

- zwiększenie retencji naturalnej oraz glebowej na obszarach rolnych;
- zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na obszarach leśnych;

- zwiększenie retencji na terenach zurbanizowanych;
- zwiększenie sztucznej retencji w drodze działań inwestycyjnych.

Zagadnienia gospodarki wodnej związane z przeciwdziałaniem skutkom suszy zostały uwzględnione w Strategii Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035.

3. DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

3.1 GOSPODARKA LOKALNA I RYNEK PRACY

W Gminie Brodnica liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych, na przestrzeni ostatnich lat, systematycznie wzrasta i w 2023 roku wynosiła 572. W 2023 roku zarejestrowano 38 nowych podmiotów, a 30 podmiotów zostało wyrejestrowanych.

Tabela 5 Podmioty gospodarcze w Gminie Brodnica w latach 2018-2023

Rok	Liczba podmiotów gospodarczych		
	Ogółem	W sektorze publicznym	W sektorze prywatnym
2023	572	31	533
2022	557	31	519
2021	530	31	491
2020	515	30	481
2019	482	27	451
2018	464	27	433

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Szczegółowe dane przedstawia tabela.

Tabela 6 Podmioty gospodarcze w Gminie Brodnica w poszczególnych sekcjach polskiej klasyfikacji działalności (PKD) w sektorze prywatnym w latach 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (A)	28	26	23	23	25	27
Górnictwo i wydobywanie(B)	0	0	0	0	0	0
Przetwórstwo przemysłowe (C)	49	54	57	55	58	56
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (D)	0	0	1	3	3	5
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (E)	2	2	2	2	2	2
Budownictwo (F)	59	73	79	90	91	93
Handel hurtowy i detaliczny: naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)	86	84	94	97	101	99
Transport i gospodarka magazynowa (H)	11	12	16	17	17	16
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (I)	8	7	10	8	9	9
Informacja i komunikacja (J)	4	6	6	6	7	8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (K)	12	11	10	8	8	9
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (L)	67	66	65	66	68	68
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (M)	21	19	23	24	27	31
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (N)	9	11	12	13	19	24
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (O)	6	6	6	6	6	6
Edukacja (P)	4	5	8	6	8	9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (Q)	11	11	12	11	13	15
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (R)	11	10	9	10	11	11
Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe	45	48	48	46	46	45

produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (S,T)						
--	--	--	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poza ośrodkiem gminnym, pod względem wyposażenia w obiekty usługowe, szczególnie wyróżniają się trzy miejscowości: Manieczki, Jaszkowo i Żabno. W miejscowościach tych zlokalizowanych jest większość rodzajów usług. Ponadto we wsi Brodnica zlokalizowany jest ośrodek zdrowia oraz punkt obsługi Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Mosinie. W Gminie Brodnica nie ma więc sytuacji występującej często w podobnych gminach, iż większość usług skupiona jest we wsi gminnej. Dzięki temu mieszkańcy gminy mają dość dobrą dostępność do poszczególnych usług. Pozostałe miejscowości gminy na ogół są dobrze wyposażone punkty usługowe, lecz w mniejszym zakresie od ww. wsi.

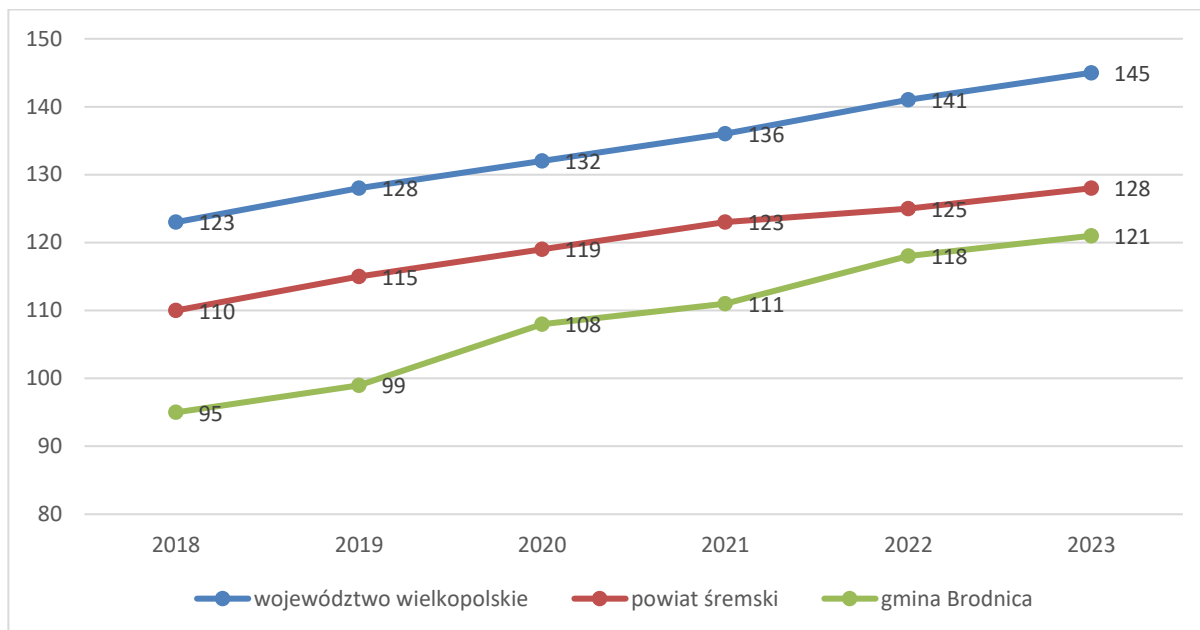
Tabela 7 Podmioty gospodarcze w Gminie Brodnica według wielkości w latach 2018-2023

Podmioty wg liczby zatrudnionych	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0-9	432	451	484	501	529	545
10-49	26	26	26	24	24	23
50-249	6	5	5	5	4	4
250-999	0	0	0	0	0	0
1000 i więcej	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W strukturze wielkościowej podmiotów działających w Gminie Brodnica dominują mikro i małe przedsiębiorstwa. 95% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie zatrudnia do 9 osób. Ta grupa wielkościowa przedsiębiorstw w latach 2018-2024 charakteryzowała się największym przyrostem nowych podmiotów, wynoszącym 113 firm. Filarem przedsiębiorczości w gminie jest dobrze rozwijający się sektor prywatny. Ponad 67% firm sektora prywatnego w gminie prowadzonych jest przez osoby fizyczne.

Poniższy wykres obrazuje kształtowanie się liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brodnica na tle gmin powiatu i województwa. W Gminie Brodnica i powiecie śremskim liczba ta jest niższa niż w województwie wielkopolskim co oznacza, że poziom przedsiębiorczości na obszarze Gminy Brodnica jest stosunkowo niski.

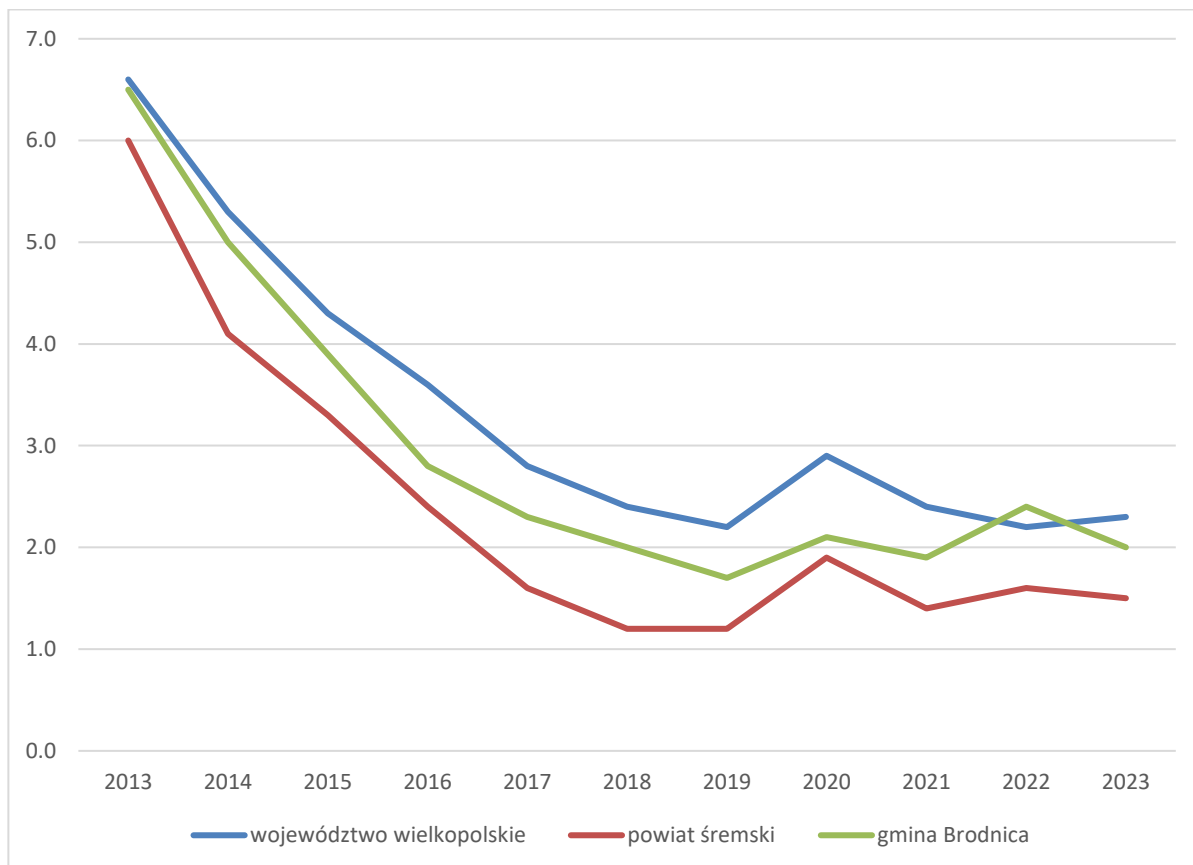
Wykres 1 Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brodnica na tle powiatu i województwa
 Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Na terenie Gminy Brodnica istnieją sprzyjające warunki do zajmowania się rolnictwem. Struktura ilościowa gospodarstw indywidualnych kształtuje się następująco³:

- 142 gospodarstwa rolne ogółem, w tym:
 - Do 1 ha włącznie – 5
 - 1-5 ha – 22,
 - 5-10 ha – 16,
 - 10-15 ha – 21
 - Powyżej 15 ha – 78

W Gminie Brodnica bezrobocie jest na podobnym poziomie jak to rejestrowane w powiecie śremskim i województwie wielkopolskim. Na koniec 2023 r. wskaźnik bezrobocia (liczba bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym) wynosił 2,0%. W gminie utrzymuje się tendencja spadkowa poziomu bezrobocia (jedynie w 2020 i 2022 roku zanotowano wzrost poziomu bezrobocia – możliwe, że jest to efekt pandemii COVID-19). Jest to zapewne wynik rozwoju społeczno-gospodarczego gminy jak i poprawiającej się sytuacji w kraju. Z analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że zapoczątkowany jesienią 2008 roku trend wzrostowy bezrobocia rejestrowanego zakończył się w roku 2013. Od tego czasu widoczny jest już trend malejący.

³ Źródło: Powszechny Spis Rolny 2020 r.

Wykres 2 Wskaźnik bezrobocia w Gminie Brodnica na tle powiatu śremskiego i województwa wielkopolskiego
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jak wynika ze sprawozdania Powiatowego Urzędu Pracy w Śreмі, aktualną sytuację na rynku pracy w gminie należy uznać za pozytywną, a przede wszystkim w miarę stabilną. Na koniec 2023 roku w Gminie Brodnica pozostawało zarejestrowanych 57 bezrobotnych. Wśród bezrobotnych większą liczebnie grupą byli mężczyźni (30) – 52% ogółu zarejestrowanych osób. W porównaniu do danych z końca 2018 r., liczba osób bezrobotnych uległa zmniejszeniu.

Tabela 8 Ewidencja osób bezrobotnych w Gminie Brodnica

Bezrobotni zarejestrowani w Gminie Brodnica	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób bezrobotnych ogółem	62	53	61	55	67	57
W tym kobiety	43	37	39	31	36	27
W tym mężczyźni	19	16	22	24	31	30
Do 25 roku życia	7	4	8	4	2	7
Do 30 roku życia	16	15	16	9	13	14
Długotrwale bezrobotni	29	30	34	29	29	27
Powyżej 50 roku życia	17	12	17	16	20	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Mimo poprawiającej się, na przestrzeni lat, sytuacji na rynku pracy w Gminie Brodnica, szczegółowe dane dotyczące bezrobocia wykazują, iż od kilku lat najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne. W grudniu 2022 roku stanowili oni prawie 50% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie.

Liczba osób pracujących w Gminie Brodnica w ostatnich latach utrzymuje się na podobnym poziomie i w 2023 roku wynosiła 2.172 osoby.

3.2 INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

3.2.1 INFRASTRUKTURA DROGOWA

Na terenie Gminy Brodnica funkcjonuje dobrze rozwinięty system komunikacyjny oparty na drogach: wojewódzkiej, powiatowych i gminnych. System dróg składa się z:

- drogi wojewódzkiej:
 - nr 310: Śrem - Czempień,
- dróg powiatowych:
 - 2463(G) - (Mosina) - granica powiatu śremskiego - Żabno - Brodnica - Grabianowo - droga wojewódzka 310;
 - 2465(G) - (Mosina) - granica powiatu śremskiego - Iłówiec - granica powiatu śremskiego;
 - 2466(Z) - (Mosina) - granica powiatu śremskiego – Żabno;
 - 2467(Z) - (Pecna) granica powiatu śremskiego - Grzybno – Żabno;
 - 4061(Z) - Żabno - Esterpole – Ludwikowo;
 - 4062(G) - Iłówiec - Ogieniowo - Brodnica - Ludwikowo - Psarskie - droga wojewódzka 310;
 - 4063(Z) - Grzybno - Szoldry- droga wojewódzka 310;
 - 4064(L) - Przylepki - Manieczki - droga wojewódzka 310;
 - 4065(L) - Brodnica - Piotrowo - Chaławy - droga wojewódzka 310;
 - 4067(L) - droga wojewódzka 310 - Kopyta - granica powiatu śremskiego,
- dróg gminnych.

Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci dróg układu podstawowego. Ułatwiają one połączenie między sąsiednimi gminami, sołectwami a także dojazd do pól, łąk, pastwisk i okolicznych lasów.

Ponadto przez teren Gminy Brodnica przebiega nieczynna linia kolejowa Czempień – Śrem- Książ Wlkp.– Jarocin. Trwają prace w ramach programu „Kolej plus” mające przywrócić funkcjonalność tej linii. Harmonogram przyjętych prac dla śremskiej linii kolejowej zakłada zakończenie robót na przełomie 2028-2029 roku. Według pierwotnych planów między Śremem

a Czempiniem (linia nr 369) ma powstać nowy tor i sieć trakcyjna na trasie długości około 21 km. Linia ta, nieużywana od 1995 roku, zostanie dostosowana do prędkości 120 km/h. Dzięki nowej trasie podróż do Poznania zajmie około 55 minut. W planach są także nowe perony w wybranych lokalizacjach oraz rezerwa pod ewentualne kolejne przystanki. Przewidziano je w Manieczkach, Szymanowie, Psarskiem i Śremie. Uwzględniono rezerwę terenu pod budowę kolejnych przystanków w Grabianowie i Szołdrach.

3.2.2 URZĄDZENIA SIECIOWE

SIEĆ WODOCIĄGOWA

Cały teren gminy jest objęty siecią wodociągową, dzięki której przeważająca liczba mieszkańców jest zaopatrywana w wodę. Brodnica jest zaopatrywana w wodę z ujęć w Krajkowie, Śremie, Gaju oraz Czempiniu, szczególnie przez ujęcie w Piotrowie. Jakość ujmowanych wód zalicza się do klasy II, tj. wody średniej jakości, naturalnie i słabo zanieczyszczonych antropogeniczne, nadające się do picia po przeprowadzeniu prostych zabiegów uzdatniających.

Tabela 9 Charakterystyka sieci wodociągowej w Gminie Brodnica

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	48,4	48,4	49,5	49,6	49,6	
Liczba przyłączy prowadząca do budynków mieszkalnych [szt.]	844	844	878	904	930	
Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	284,3	278,8	301,2	285,4	318,6	
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	4 858	4 888	4 745	4 764	4 731	
Zużycie wody w gosp. domowych na 1 mieszkańca [m ³]	58,4	57,5	63,6	60,2	66,8	

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

SIEĆ KANALIZACYJNA

We wsiach gminy występuje stosunkowo niski poziom infrastruktury w dziedzinie gospodarki ściekowej. Na terenie gminy nie ma zlokalizowanej oczyszczalni ścieków. Gospodarka ściekowa najczęściej sprowadza się do odprowadzania ścieków sanitarnych do zbiorników bezodpływowych. Ścieki z wiejskich jednostek osadniczych trafiają do przepompowni ścieków zlokalizowanych na terenie gminy, a następnie są doprowadzane przewodami kanalizacyjnymi do oczyszczalni ścieków komunalnych w innych gminach.

Tabela 10 Sieć kanalizacyjna w Gminie Brodnica

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	31,7	31,7	31,7	31,7	31,7	
Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych [szt.]	439	439	439	443	450	
Ścieki bytowe odprowadzone siecią [dam ³]	81,0	83,3	84,4	91,9	104,5	
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	3 130	3 149	3 057	3 077	3 070	

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

SIEĆ GAZOWA

Stan gazyfikacji gminy Brodnica jest bardzo słaby. Jedynie miejscowości Manieczki i Grabianowo są podłączone do sieci gazowej od strony miasta Śrem. Sieć ta jest zasilana ze stacji redukcyjnej I^o zlokalizowanej w granicach miasta Śrem. Przepustowość stacji redukcyjnej wynosi 15.000m³/h. Sieć gazowa w Manieczkach stanowiąca przedłużenie sieci gazowej znajdującej się na terenie gminy Śrem, stwarza stosunkowo wysokie rezerwy do rozbudowy sieci gazowej na terenie gminy Brodnica. Gaz do stacji redukcyjnej pierwszego stopnia, znajdującej się na terenie miasta Śrem, dostarczany jest z gazociągu wysokiego ciśnienia Krobia – Poznań zasilanego z systemu krajowego. Do wsi Manieczki gaz doprowadzany jest gazociągiem średniego ciśnienia o średnicy 150 mm z kierunku Śrem – Psarskie.

Tabela 11 Sieć gazowa na terenie Gminy Brodnica

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Długość czynnej sieci ogółem [m]	6 518	6 518	6 518	7 391	7 391	
Czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) [szt.]	89	93	93	101	105	
Odbiorcy gazu [gosp.]	96	100	100	103	119	
Ludność korzystająca z sieci gazowej	338	350	413	422	464	

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA

Gmina Brodnica obecnie jest w 100% objęta siecią elektroenergetyczną. Każde z gospodarstw ma możliwość przyłączenia się do sieci. Jej rozkład przestrzenny jest dość nietypowy, gdyż cały obszar gminy Brodnica jest zaopatrywany w energię poprzez układ linii średniego napięcia 15 kV, zasilanych przez cztery Główne Punkty Zasilające, będące własnością Zakładów Energetycznych w Śremie i Mosinie, są to GPZ - HCP - Hipolita Cegielskiego, GPZ - Helenki, GPZ w Pecnie i we wsi Mosina. Energia elektryczna, z której korzystają mieszkańcy, pobierana jest z ogólnokrajowej sieci wysokiego napięcia, która zasilana jest przez Zespół Elektrowni Pątnów, Adamów, Konin, z Elektrowni „Dolna Odra” w Gryfinie k. Szczecina, czy też przez Zespół Elektrociepłowni „Karolin” w Poznaniu. Stamtąd liniami napowietrznymi wysokiego napięcia o mocy 110 kV, doprowadzana jest do Głównych Punktów Zasilających - GPZ, znajdujących się

odpowiednio w Pecnie (na terenie gminy Mosina), w Mosinie (na terenie gminy Mosina), orazw Śremie (na terenie gminy Śrem). W razie awarii, któregokolwiek z wyżej wymienionych urządzeń, zastępuje je inny GPZ (z sąsiedniej jednostki), dzięki czemu zapewniona jest ciągła dostawa energii. Prąd z GPZ - ów, liniami średniego napięcia o mocy 15 kV, przesyłany jest dalej do transformatorów o przekładni 15 kV/0,4 kV, zlokalizowanych na terenie całej gminy o mocach od 63 KVA, przez 100 KVA, do 250 KVA. Z punktów tych, energia dostarczana jest do poszczególnych gospodarstw domowych liniami napowietrznymi niskiego napięcia o mocy 220 V lub 380 V.

GOSPODARKA ODPADAMI

W 2023 r. Gmina Brodnica uczestniczyła w Związku Międzygminnym „Centrum Zagospodarowania Odpadów - SELEKT” w Czempiniu. W dniu 31.12.2023 r. w związku uczestniczyło 19 gmin, tj. Brodnica, Buk, Czempiń, Dolsk, Dopiewo, Granowo, Grodzisk Wielkopolski, Kamieniec, Kaźmierz, Komorniki, Kościan, Miejska Kościan, Kuślin, Miasto Puszczykowo, Opalenica, Rakoniewice, Stęszew, Wielichowo, Zbąszyń.

W gminie funkcjonuje jeden punkt selektywnego zbierania odpadów:

- Brodnica, ul. Krótka 7 - teren dawnej oczyszczalni ścieków, przy ogródkach działkowych.

Pomimo działań podejmowanych w zakresie gospodarki odpadami na terenie Gminy Brodnica wciąż kwestią wymagająca wzmożonej uwagi jest problem powstawania dzikich wysypisk. Pojawiają się one na terenie całej gminy, szczególnie w miejscach niezagospodarowanych i rzadko uczęszczanych. Wykryte i zlokalizowane dzikie wysypiska są likwidowane na bieżąco, ale na ich miejsce wciąż pojawiają się nowe. Problemem są także inne nieprawidłowe praktyki dotyczące gospodarowania odpadami, jak na przykład spalanie odpadów komunalnych i pozbywanie się ich w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami prawa.

3.2.3 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić ze względu na pochodzenie na dwie grupy:

- pochodzenia naturalnego (np. pożary lasów),
- pochodzenia antropogenicznego (związanego z działalnością człowieka).

Antropogeniczne źródła emisji zanieczyszczeń to:

- emisja punktowa - emisja z sektora przemysłowego,
- emisja liniowa - emisja ze środków transportu i komunikacji,

- emisja powierzchniowa – emisja z sektora komunalno-bytowego,
- emisja napływowa związana jest z ruchem mas powietrznych.

Gmina Brodnica znajduje się w strefie wielkopolskiej, dla której zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska prowadzi się ocenę jakości powietrza. Realizuje się ją z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych: ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ze względu na ochronę roślin.

3.2.4 POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA

Działalność związana z ochroną środowiska oraz zmniejszeniem negatywnego wpływu działalności człowieka na przyrodę oraz klimat stanowi ważny aspekt funkcjonowania Gminy Brodnica.

Podstawowym narzędziem prowadzenia przez Gminę nowoczesnej polityki ekologicznej jest „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brodnica na lata 2017-2020 z perspektywą Realizacja programu umożliwi osiągnięcie poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywne zarządzanie zasobami środowiska, pozwala na wykształcenie skutecznych mechanizmów ochrony środowiska przed degradacją, w tym także w zakresie wdrożenia wymagań przepisów prawa obowiązującego w zakresie pro-środowiskowym. Program Ochrony Środowiska jest dokumentem nakreślającym założenia gminnej polityki środowiskowej, określającym cele i zadania odnoszące się także do aspektów szerszej rozumianego zrównoważonego rozwoju gminy, określając hierarchię działań w formie przyjętych priorytetów. Gminny Program Ochrony Środowiska zawiera między innymi charakterystykę aktualnego stanu środowiska oraz przedstawia propozycje zakresu zadań niezbędnych do właściwego rozwiązania problemów wynikających z obowiązku ochrony środowiska. Opracowanie Programu daje gminie instrumenty w walce o systematyczne ograniczanie procesów niekorzystnych zmian w środowisku, racjonalne korzystanie z jego walorów oraz gospodarowanie zasobami środowiska uwzględniające obowiązki jego ochrony.

Wyzwaniem cywilizacyjnym, przed którym powinni stanąć również mieszkańcy Gminy Brodnica staje się oszczędzanie energii. Jego przejawem może być wprowadzenie inteligentnego oświetlenia drogowego i miejsc publicznych.

Zgodnie z Uchwałą Nr III/21/2018 Rady Gminy Brodnica z 20 grudnia 2018 r. Wójt Gminy Brodnica upoważniony został do udzielania dotacji celowych na realizację przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska obejmujących wymianę następujących źródeł ciepła: kotłów na

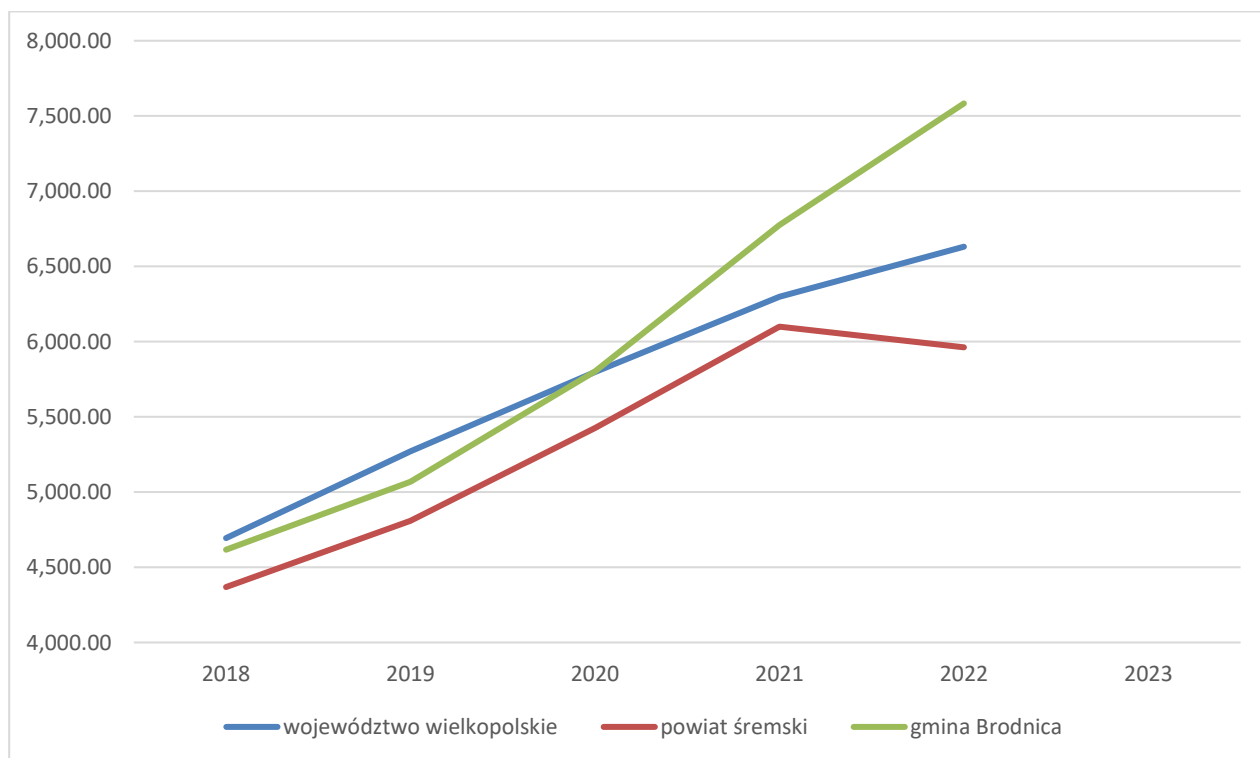
paliwo stałe, kotłów olejowych, kotłów gazowych kondensacyjnych, węzłów ciepłych, systemów ogrzewania elektrycznego, powietrznych pomp ciepła, pomp ciepła odbierających ciepło z gruntu lub wody. Warunkiem niezbędnym do uzyskania dotacji była budowa ogrzewania proekologicznego, bądź trwała likwidacja w budynku systemu ogrzewania opartego na paliwie węglowym niespełniającym wymogów technicznych dla źródeł ciepła

3.3 STAN FINANSÓW SAMORZĄDOWYCH

3.3.1 WYKONANIE BUDŻETU

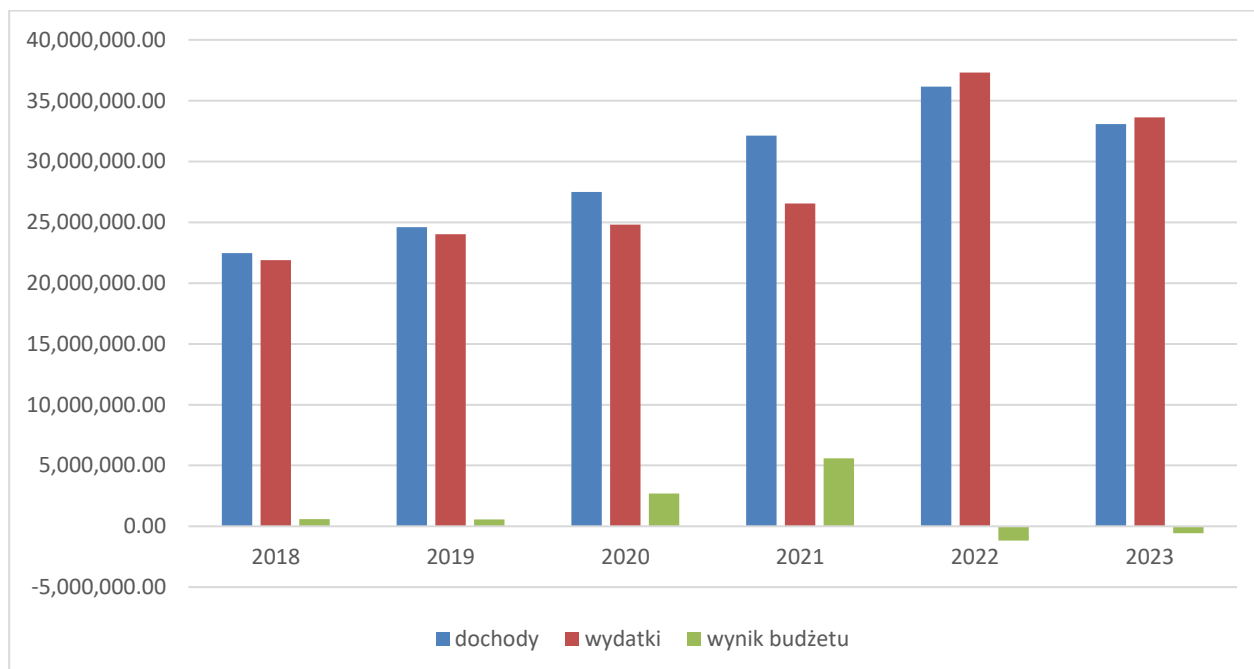
W latach 2018-2023 dochody budżetu Gminy Brodnica ulegały corocznemu zwiększeniu. W 2018 roku wyniosły one nieco ponad 22 mln zł, a w 2023 roku już ponad 33 mln zł.

Wraz z nominalnym wzrostem dochodów budżetu Gminy Brodnica w analizowanych latach stale rósł wskaźnik dochodów ogółem na 1 mieszkańca. W 2018 roku było to 4.616,82 zł, a w 2022 roku – 7.583,30 zł. W ujęciu nominalnym wzrost ten wyniósł więc 64%. Analiza wykresu poniżej pokazuje, że wskaźnik dochodów ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Brodnica jest wyższy niż średnia wyznaczoną dla gmin (bez miast na prawach powiatu) województwa wielkopolskiego (6.630,85 zł) oraz gmin powiatu śremskiego (5.961,16 zł).

Wykres 3 Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Brodnica na tle porównywanych jednostek
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wraz ze wzrostem dochodów budżetu Gminy Brodnica w ciągu ostatnich 6 lat rosły też jego wydatki. Na wykresie poniżej można zauważyć, że ostatnie 2 lata w Gminie Brodnica zostały zamknięte deficytem budżetowym (ostatni nadwyżka wystąpiła w 2021 roku). Jednocześnie można zauważyć, iż dynamika wzrostu dochodów jest wyższa niż dynamika wzrostu wydatków budżetu gminy.

Wykres 4 Wykonanie budżetu Gminy Brodnica w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Niezmiernie istotną kategorią dla prawidłowego funkcjonowania gminy jest tzw. nadwyżka operacyjna (różnica pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi), która na koniec 2022 roku została osiągnięta na poziomie 4.238.966,01 zł. Osiągnięcie odpowiedniego poziomu tej nadwyżki w analizowanym roku budżetowym oraz w latach kolejnych jest podstawowym warunkiem nie tylko spełnienia wymogów ustawowych lecz także osiągnięcia możliwości realizowania zadań o charakterze inwestycyjnym (ze środków własnych i możliwych wówczas do zaciągnięcia zobowiązań długoterminowych). Osiągnięty wynik zapewnia stabilizację tej kategorii danych budżetowych.

Na dzień 31.12.2023 r. zadłużenie Gminy Brodnica z tytułu zaciągniętych pożyczek i wyemitowanych obligacji wynosiło 600 000,00zł, co stanowiło 1,81 % wykonanych dochodów. Spłata zadłużenia zaciągniętego na dzień 31.12.2023 r. zgodnie z WPF przypada na lata 2022-2025 w oparciu o harmonogram spłaty w poszczególnych latach.

3.3.2 STRUKTURA DOCHODÓW I WYDATKÓW

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne.

W 2022 roku można zaobserwować zmniejszony poziom (w odniesieniu do lat 2018-2017 r.) środków pochodzących z budżetu państwa na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej przy jednoczesnym obniżeniu poziomu dotacji celowych na dofinansowanie bieżących zadań własnych gminy. Dotacje na realizację zadań zleconych na ogół nie wpływają na ogólną sytuację finansową gminy ze względu na ich typowo redystrybucyjny charakter. Zanotowane obniżenie poziomu dotacji na realizację zadań własnych przy utrzymywaniu się takiej tendencji w dłuższej perspektywie czasowej może powodować ograniczenie możliwości generowania wolnych środków na inne dziedziny budżetowe. Ważną kategorią realizowanych wpływów budżetowych są dochody własne. Jest to kategoria, która decyduje o możliwości wygenerowania odpowiedniego poziomu dochodów gwarantujących sfinansowanie podstawowych zadań gminy. Wykonanie dochodów własnych w 2022 roku należy ocenić pozytywnie gdyż obserwuje się wzrost ich wysokości na przestrzeni ostatnich okresów sprawozdawczych. Stabilizacja tej kategorii dochodów w dłuższej perspektywie stanowi istotny element właściwego prognozowania budżetu.

Stopień realizacji planowanych wydatków w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej jest bardzo zróżnicowany zarówno w wykonaniu bieżącego roku jak i w zestawieniu analogicznych okresów sprawozdawczych. Wpływa na to ma różny poziom planowanych wydatków inwestycyjnych w poszczególnych działach oraz zmiany kierunków części wydatków bieżących odpowiednio do aktualnych potrzeb realizacji podstawowych zadań gminy.

Istotnym rodzajem wydatków w funkcjonowaniu każdego samorządu są wydatki inwestycyjne realizujące potrzeby lokalnej społeczności. Analizując strukturę budżetową w tym kontekście obserwujemy, że udział planowanych wydatków majątkowych w 2021 w odniesieniu do wydatków budżetu ogółem kształtował się na poziomie 24,5% i stanowi wskaźnik wyższy od zakładanego w 2021 roku (7,6%).

W budżecie gminy wyodrębniono środki stanowiące fundusz sołecki. Środki z funduszu mają zostać przeznaczone na realizację przedsięwzięć, które będąc zadaniami własnymi gminy, służą poprawie warunków życia mieszkańców sołectw oraz są zgodne ze strategią rozwoju gminy.

4. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

4.1 DEMOGRAFIA

W Gminie Brodnica od kilkunastu lat zachodzą intensywne procesy demograficzne. Mają one istotny wpływ na rozwój przestrzenny, społeczny i gospodarczy. Spadek liczby ludności dość znacząco oddziałuje na kwestie związane z zarządzaniem publicznym, wskazując władzom samorządu Gminy Brodnica nowe wyzwania rozwojowe.

4.1.1 ZMIANY ZALUDNIENIA⁴

Według danych GUS (stan na 31.12.2023 r.) Gminę Brodnica zamieszkiwały 4.743 osoby, w tym: 2.388 kobiet oraz 2.355 mężczyzn. W ciągu 6 lat, w stosunku do 2018 r., populacja gminy zmniejszyła się (o 119 osób). W związku z utrzymującym się spadkiem liczby ludności, gęstość zaludnienia w Gminie Brodnica w badanym okresie również maleje i w 2023 roku wynosiła 49,5 osoby na km².

Tabela 12 Liczba ludności i gęstość zaludnienia w Gminie Brodnica w latach 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Dynamika 2018-2023 (2018=100%)
Ogółem	4 862	4 892	4 749	4 768	4 735	4 743	97,55%
Mężczyźni	2 466	2 466	2 390	2 397	2 371	2 355	95,49%
Kobiety	2 396	2 413	2 359	2 371	2 364	2 388	99,66%
Gęstość zaludnienia [os/km ²]	50,7	51,0	49,6	49,8	49,4	49,5	

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

4.1.2 URODZENIA, ZGONY I PRZYROST NATURALNY

Na przestrzeni lat 2016-2021 liczba urodzeń w gminie maleje a liczba zgonów systematycznie wzrasta. Przewaga zgonów nad urodzeniami oznacza ujemny przyrost naturalny (-3,00 na 1000 osób). Należy zauważyć, że taka sytuacja utrzymuje się od 4 lat. Takie uwarunkowania z demograficznego punktu widzenia są niekorzystne. Jest to sytuacja identyczna z ogólną sytuacją w kraju gdzie przyrost naturalny od kilku lat przyjmuje wartości ujemne.

⁴ Dane GUS dotyczą osób zameldowanych w gminie. Gmina posiada także własne dane dotyczące liczby mieszkańców. Z uwagi na konieczność zachowania zasady porównywalności, w analizach dynamiki i struktury ludności w Gminie Brodnica przyjęto oficjalne dane GUS.

Tabela 13 Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w Gminie Brodnica w latach 2018-2023

Wskaźniki	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Urodzenia żywe	50	43	47	43	46	37
Zgony	53	45	51	52	67	50
Przyrost naturalny	-3	-2	-4	-9	-21	-13
Współczynnik przyrostu naturalnego (na 1 000 os.)	-0,62	-0,41	-0,84	-1,90	-4,41	-2,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

4.1.3 MIGRACJE

Kolejnym znaczącym bodźcem, wpływającym na liczbę ludności są migracje ludności. Gmina Brodnica jest obszarem, w którym liczba imigrantów była większa niż liczba emigrantów. Saldo migracji było niezmiennie dodatnie (wyjątek rok 2018 i 2022), w 2023 roku wynosiło 10. Przyrost rzeczywisty (suma przyrostu naturalnego i salda migracji) w 2023 r. był jednakże ujemny i wynosił -3 osoby. Stwierdzić można, że za różnice w zaludnieniu gminy odpowiedzialne są w 44% migracje i 56% przyrost naturalny.

Tabela 14 Migracje w Gminie Brodnica w latach 2016-2021

Wskaźniki	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zameldowania ogółem	81	81	66	78	71	69
Zameldowania z miast	66	44	42	33	31	42
Zameldowania ze wsi	14	37	24	45	40	27
Wymeldowania ogółem	115	80	60	65	78	59
Wymeldowania do miast	50	38	18	40	28	31
Wymeldowania na wieś	65	42	42	25	50	28
Saldo migracji	-34	1	6	13	-7	10
Przyrost rzeczywisty	-37	-1	2	4	-28	-3

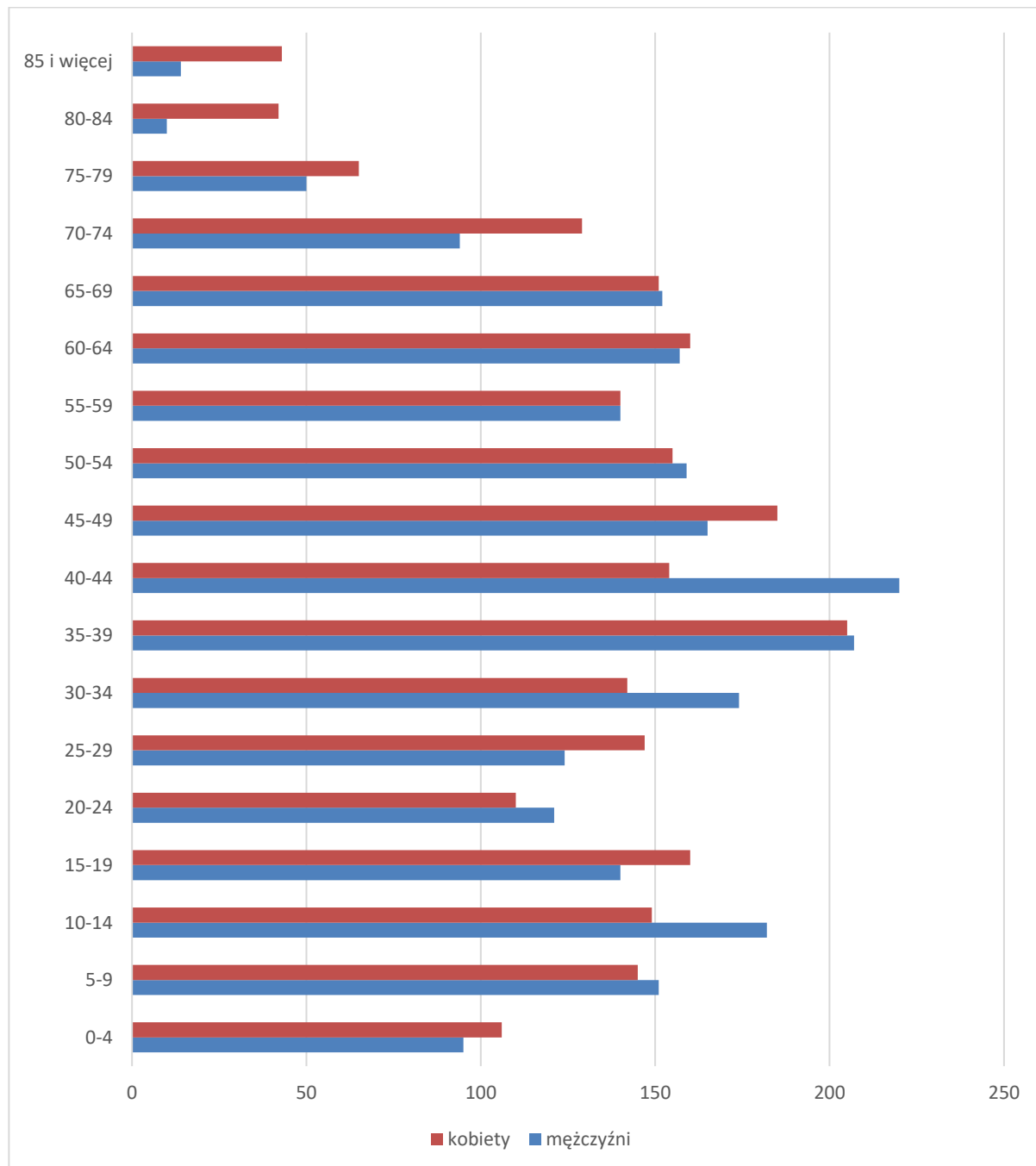
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

4.1.4 STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU I PŁCI

Z obecnego stanu rozwoju demograficznego w Gminie Brodnica wywnioskować można, że potęgować się będzie starzenie się społeczeństwa. W latach 2010-2020 w wiek emerytalny weszli mieszkańcy urodzeni w powojennym wyżu demograficznym z lat 50. W ostatnich latach podwyższa się długość oczekiwanego trwania życia. W chwili obecnej, mieszkaniec województwa wielkopolskiego średnio dożywa 76 lat (kobiety – 79,6 lata, mężczyźni – 72,1 lat).

Jeśli spojrzeć na strukturę płci w Gminie Brodnica to nieznacznie przeważają kobiety. Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn (współczynnik feminizacji) w 2023 r. wynosiła 101 i była niższa niż w województwie wielkopolskim (106) i powiecie śremskim (104). W 2023 r. w gminie urodziło się więcej dziewczynek niż chłopców (o 9). W grupach wiekowych do 59 lat przeważają mężczyźni. W starszych grupach wiekowych, widoczna jest znaczna przewaga kobiet nad mężczyznami.

Z wykresu poniżej można wywnioskować, że w Gminie Brodnica dość duży udział w populacji stanowią dzieci i młodzież. Jest to sytuacja pożądana, ponieważ zapewnia względną zastępowalność pokoleń. Z uwagi na wydłużanie się przeciętnego trwania życia należy spodziewać się w najbliższych latach, stałego wzrostu liczby osób starszych. W latach 2018-2023 liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Liczba osób w wieku produkcyjnym spada. Z kolei grupa osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie powiększa się.

Wykres 5 Struktura ludności wg płci i wieku w Gminie Brodnica w 2023 r.
 źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

4.1.5 PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Przygotowana w 2017 r. przez Główny Urząd Statystyczny „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030” sygnalizuje, że w najbliższych latach na terenie Gminy Brodnica zachodzić będą wzmożone procesy demograficzne, które doprowadzać będą do niewielkiego wzrostu liczby ludności. Należy jednak zauważyć, że rzeczywistość dość mocno koryguje te prognozy.

Tabela 15 Liczba ludności ogółem oraz w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Brodnica w 2023 r. i 2030 r. (prognoza)

Ludność w wieku	2023 (stan rzeczywisty)	2021 (wg prognozy GUS)	2030 (wg prognozy GUS)
Przedprodukcyjnym	1 025	1 004	938
Produkcyjnym	2 808	2 993	2 941
Poprodukcyjnym	910	954	1 086
Razem	4 743	4 951	4 965

źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Według prognozy GUS na obszarze Gminy Brodnica oczekiwać należy:

- Zwiększenia liczby ludności ale:
 - spadku liczby ludności w gminie w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym;
 - wzrostu udziału w populacji osób w wieku poprodukcyjnym.

Biorąc pod uwagę prognozy i dane rzeczywiste można wysunąć wnioski, że najłagodniejszymi stronami demografii gminy obecnie są m.in.:

- ujemny przyrost naturalny,
- zmniejszający się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym,
- ujemny przyrost rzeczywisty.

Bardzo niepożądanym pod względem demograficznym zjawiskiem, mogącym nasilić i uwidocznić się w najbliższych latach w Gminie Brodnica, jest przyrost liczby ludzi starszych w ogólnej populacji gminy – starzenie się społeczeństwa.

4.2 KAPITAŁ SPOŁECZNY

4.2.1 EDUKACJA

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za utrzymanie i rozwój bazy materialnej szkół i placówek wychowania przedszkolnego. Gmina Brodnica dąży do tworzenia takich warunków funkcjonowania szkół i placówek wychowania przedszkolnego, które zapewniają powszechność, celowość oraz wysoką jakość systemu edukacyjnego. Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych oraz urządzeń sportowo-rekreacyjnych

z roku na rok podlega modernizacji. Działania te powodują, że baza lokalowa spełnia określone standardy i normy użytkowe. Czynnikiem warunkującym stopień natężenia prac remontowych w głównej mierze są finanse Gminy Brodnica. Ponadto gmina czyni starania o pozyskiwanie środków zewnętrznych biorąc udział w różnego rodzaju programach rządowych oraz projektach unijnych. Obiekty oświatowe, ich wyposażenie (pracownie komputerowe, sale gimnastyczne), a także odpowiednie kwalifikacje nauczycieli są przedmiotem dokładnej analizy władz gminy. Wyraźnie widać także podejmowane działania wychowawcze, ukierunkowane na kształtowanie pożądanych społecznie postaw i właściwy rozwój osobowości młodego pokolenia. System edukacji w gminie oparty jest na próbie budowania ładu w środowisku lokalnym poprzez dialog rodziców, nauczycieli i władze gminy, podejmowanie prawidłowych decyzji dotyczących bazy materialnej, służącej kształceniu, opiece i wychowaniu oraz racjonalnego wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na ten cel.

Od 2023 roku sieć placówek edukacyjnych w Gminie Brodnica wygląda następująco:

- Szkoła Podstawowa im. Gen. Józefa Wybickiego w Manieczkach,
- Szkoła Podstawowa im. Hymnu Narodowego w Brodnicy,
- Szkoła Podstawowa im. Gen. Dezyderego Chłapowskiego w Łówcu,
- Przedszkole w Manieczkach,
- Oddział Przedszkolny w Brodnicy,
- Oddział Przedszkolny Łówcu,
- Punkt przedszkolny w Grzybnie,
- Przedszkole w Żabnie.

Każda placówka szkolna posiada pracownie komputerowe, ze stałym łączem do Internetu, wyposażone w programy multimedialne i użytkowe, które wykorzystywane są w czasie zajęć dydaktycznych. Szkoły prowadzą własne strony internetowe. W gminie funkcjonuje wymagane prawem oświatowym dowożenie uczniów do placówek oświatowych.

4.2.2 KULTURA I SPORT

Biblioteka Publiczna Gminy Brodnica służy realizacji zadań gminy w zakresie upowszechniania kultury, ożywienia lokalnych i regionalnych tradycji w kierunku optymalnego zaspokajania potrzeb kulturalnych środowiska, przy uwzględnieniu możliwości kadrowych, lokalnych, finansowych oraz stanu wyposażenia w odpowiedni sprzęt. Biblioteka posiada 1 filię w Manieczkach. Oprócz wypożyczania książek biblioteka organizuje szereg wydarzeń

kulturalnych takich jak: Gminny konkurs recytatorski, gminny konkurs głośnego czytania, konkursy plastyczne dla przedszkolaków i dzieci ze szkół podstawowych, lekcje biblioteczne, narodowe czytania, lekcje ciszy dla przedszkolaków, czytanie bajek, pasowanie uczniów kl. I na czytelników biblioteki, wystawy książek, spektakle teatralne, gwiazdkę dla czytelnika, imprezy kulturalne w Tygodniu Bibliotek i Bibliotekarza i wiele innych.

Księgozbiór Biblioteki razem z filią na koniec 2023 roku wynosił 21.2237 woluminów. W 2023 roku wypożyczono 19.638 książek oraz 1.941 czasopism (498 czytelników).

Ponadto w Gminie funkcjonuje Pracownia Orange. Jest to multimedialna świetlica wyposażona w darmowy Internet i sprzęt (o wartości blisko 30 tys. złotych) w ramach jednego z programów Fundacji Orange. Pracownia jest otwarta dla wszystkich, nie tylko jako miejsce rozwijania kompetencji cyfrowych, ale także jako przestrzeń spotkań, integracji, kursów, warsztatów czy ciekawych wydarzeń. Powstała dzięki inicjatywie i determinacji Małgorzaty Sajkiewicz – sołtysce Brodnicy i współzałożycielce Koła Gospodyń Wiejskich w Brodnicy „Aktywne Brodniczanki”.

Sport stanowi jeden z kluczowych elementów życia społecznego. Promuje odpowiednie zachowania, kształtuje charakter i tożsamość, poprawia ogólną kondycję ciała oraz uczy szacunku dla innych, przestrzegania określonych zasad, pielęgnuje poczucie solidarności i umiejętność współpracy. Regularne uprawianie sportu jest sposobem zapobiegania anomalii społecznych takich jak przemoc, przestępczość i narkomania. Poprzez wyraźne oddziaływanie sportu na stosunki międzyludzkie uznaje się, że jego wpływ na życie człowieka wykracza daleko ponad zajęcia czysto sportowe. Wszelkie obiekty sportowe służą jako miejsca spotkań, które integrują ludzi przez co zarazem wzmacniają więzi społeczne. Wychowanie fizyczne oraz promowanie sportu powinno podlegać nieustannemu rozwojowi na wszystkich etapach edukacji, w formach atrakcyjnych dla wszystkich grup wiekowych lokalnego społeczeństwa.

W Gminie Brodnica działają kluby sportowe i stowarzyszenia prowadzące działalność sportową, turystyczną, kulturalną i rekreacyjną:

- Uczniowski Klub Sportowy Irwin,
- Klub Sportowy Gminy Brodnica w Manieczkach,
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Brodnickiej Gniazdo,
- Stowarzyszenie Klub Abstynentów PROMYK,
- Stowarzyszenie Miłośników Dziedzictwa Narodowego im. Gen. Józefa Wybickiego,
- Koła PZW w Brodnicy i Manieczkach,

- Koła Gospodyń Wiejskich.

Kluby i stowarzyszenia korzystają z obiektów sportowych Gminy Brodnica:

- przy SP w Iłowcu,
- przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Manieczkach,
- Kompleks Boisk Sportowych w Brodnicy - ORLIK 2012
- inna infrastruktura sportowa: boisko w Manieczkach, Żabnie, Grzybnie, Szołdrach, Chaławach, Przylepkach.

Stale rozwijana baza sportowo-rekreacyjna pozwala mieszkańcom aktywnie spędzać czas wolny. Od kilku lat wzrasta także zainteresowanie mieszkańców kulturą fizyczną i aktywnymi formami spędzania czasu wolnego. Gmina Brodnica dokłada wiele starań aby we wszystkich miejscowościach na jej terenie funkcjonowały place zabaw i siłownie plenerowe.

Wszystkie wyżej wymienione działania sportowe i kulturalne mają znaczenie również dla integracji społeczeństwa lokalnego, wspierają promocję gminy, współkreują rozwój w duchu zdrowia fizycznego i w zgodzie ze środowiskiem naturalnym.

4.2.3 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, reguluje ustawa o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne gminy.

Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja, Państwowa Straż Pożarna, które w realizacji swoich zadań wspierane są przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych.

Swój wkład w poprawę efektywności działania ww. służb mają władze gminy, które wspierają jednostki OSP:

- OSP Brodnica,
- OSP Grzybno,
- OSP Iłowiec,
- OSP Manieczki,
- OSP Szoldry,

- OSP Żabno.

Jednostki OSP Brodnica i OSP Żabno są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG), który stanowi integralną część ogólnopolskiego systemu bezpieczeństwa.

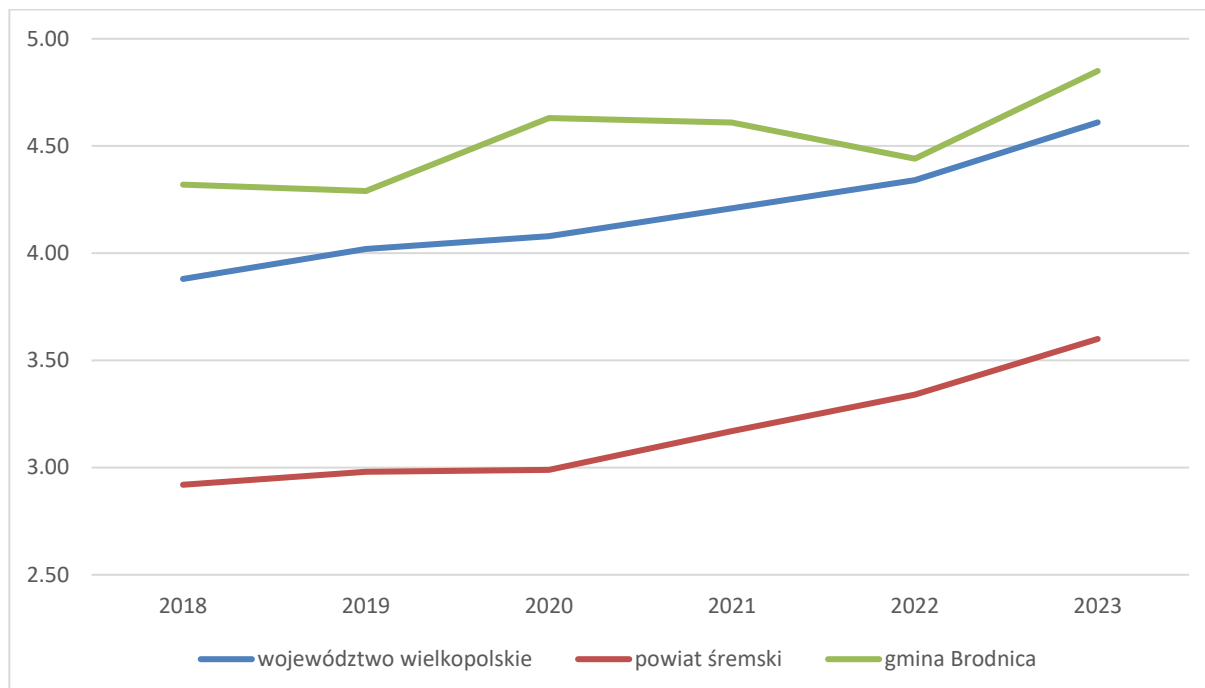
Celem zapewnienia realizacji zadań wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej co roku w budżecie Gminy zapewnia się środki finansowe z przeznaczeniem na utrzymanie jednostek OSP i utrzymanie ich gotowości bojowej, zakupy sprzętu przeciwpożarowego, wyszkolenie i prowadzenie remontów baz lokalowych. Jednostki należące do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego dotowane są dodatkowo z budżetu państwa.

Mieszkańcy korzystają ze wsparcia Komendy Powiatowej Policji w Śremie.

4.2.4 OTOCZENIE WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE

Według stanu na rok 2023 na terenie Gminy Brodnica działają 23 organizacje pozarządowe, stowarzyszenia oraz fundacje. Są to organizacje o charakterze sportowym, oświatowym, kulturalnym, religijnym, społecznym, historycznym lub innym. Do ich głównych zadań należy wsparcie działań z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu, kultury, sztuki, oświaty, promocji zdrowego trybu życia czy dziedzictwa narodowego. W ramach realizacji tych zadań organizacje te zajmują się organizacją warsztatów, pikników kulturalnych, konkursów, wydarzeń sportowych i spotkań twórczych, itp.

Wykres poniżej przedstawia liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brodnica (4,85 w 2023 roku) oraz powiecie śremskim i województwie wielkopolskim. Na jego podstawie można zauważyć, że w ostatnich latach liczba ta systematycznie wzrasta. Wynik jest zbliżony do wyników analizowanych jednostek. Średnia wyznaczona dla powiatu śremskiego w ostatnim badanym roku to 3,60, a dla województwa wielkopolskiego – 4,61.

Wykres 6 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brodnica na tle porównywanego jednostek

źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

4.3 OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Zadania w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Gminy Brodnica realizowane są przez lekarzy rodzinnych posiadających umowy z NFZ. Obsługę zdrowotną zabezpiecza Ośrodek Zdrowia w Brodnicy. Zakres wsparcia usług medycznych Ośrodka jest stosunkowo wąski. Mieszkańcy pomocy specjalistycznej muszą szukać w Śreмі lub w Poznaniu. Na terenie Gminy, w Brodnicy jest także jedna apteka.

Pomoc społeczna umożliwia przewyżnianie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zadania z szeroko pojętej pomocy społecznej w Gminie Brodnica realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy.

Oferta OPS skierowana jest do mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

W wykonywaniu swoich zadań Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectwami, jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, sądami, prokuraturą, kuratorami sądowymi, społecznymi, przedstawicielami oświaty, stowarzyszeniami i fundacjami znajdującymi się na terenie gminy oraz instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 16 Wykaz gospodarstw domowych i osób korzystających z pomocy społecznej

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	122	122	109	101	93	94
Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	402	349	298	266	227	222

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Na dzień 31 grudnia 2022 r. w Gminie Brodnica zamieszkiwało 4.735 osób. W roku 2022 pomocą społeczną objęte zostały 94 gospodarstwa domowe. W rodzinach tych były 222 osoby, co stanowi niecałe 5% ogółu ludności Gminy Brodnica.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodnicy w związku ze swoją misją niesienia skutecznej pomocy mieszkańcom Gminy Brodnica w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych duży nacisk kładzie na realizację środowiskowej pracy socjalnej tj. na pracę z lokalną społecznością poprzez stałą i ścisłą współpracę z instytucjami z terenu gminy, organizacjami pozarządowymi, identyfikowanie potrzeb i określanie kierunków rozwoju wybranych zagadnień polityki społecznej.

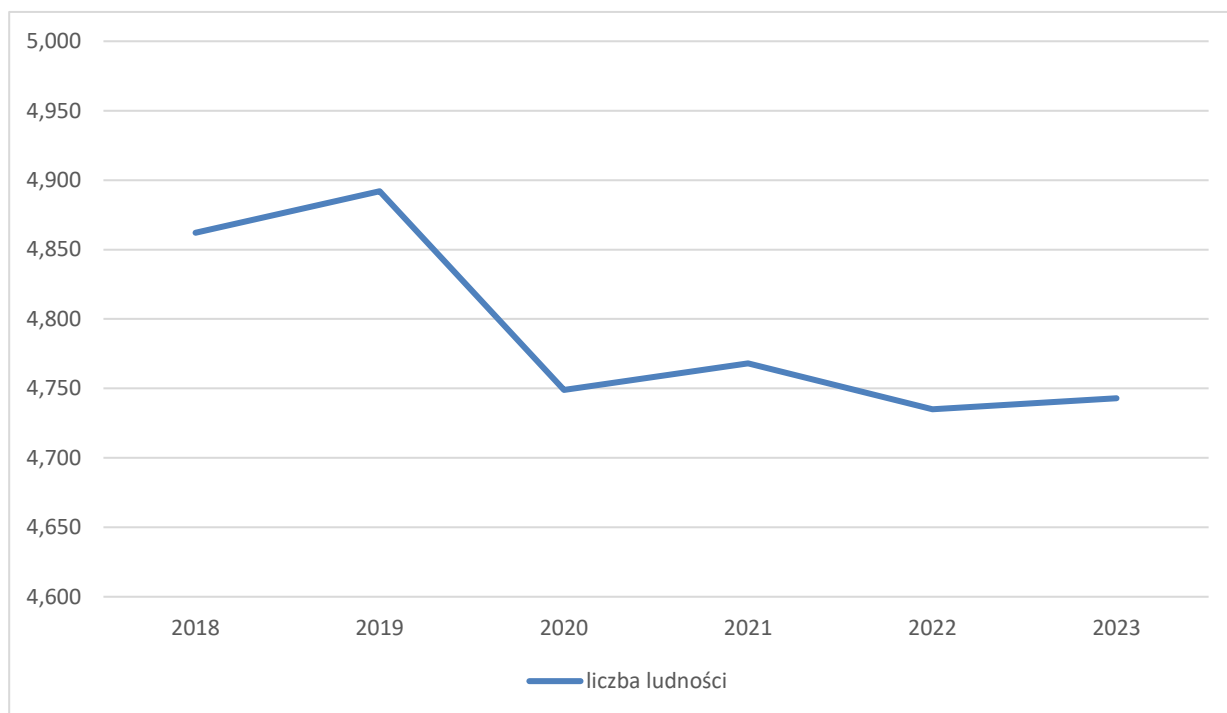
Na terenie gminy funkcjonuje także Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizuje ona cele i założenia, głównie z obszaru zdrowia publicznego, skupiając swoją uwagę na rozwiązywaniu problemów społecznych uwzględniając profilaktykę rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym.

5. WYZWANIA ROZWOJU

5.1 WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ

Gmina Brodnica jest czwartą co do wielkości gminą w powiecie śremskim. Wg GUS w 2023 roku zamieszkała była przez 4.743 osoby (7,77% ludności powiatu i 0,16% ludności województwa). Pod względem gęstości zaludnienia (49,5 os/km²), gmina znajduje się na trzecim miejscu w powiecie. Z diagnozy sytuacji społecznej Gminy Brodnica wynika, że w ostatnim okresie liczba

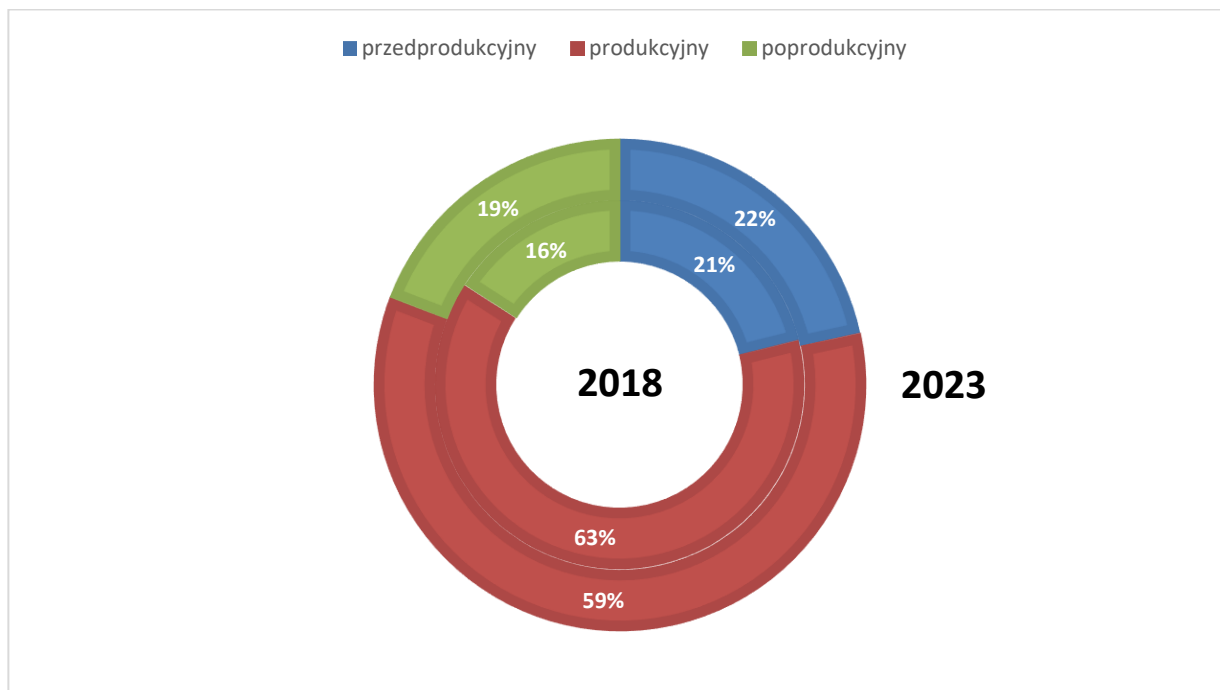
mieszkańców maleje. Od 6 lat utrzymuje się w gminie ujemny przyrost naturalny. Sytuację demograficzną gminy poprawia nieco dodatnie saldo migracji. Jednak patrząc na przyrost rzeczywisty w gminie można postawić tezę, że istnieje ryzyko, że liczba mieszkańców gminy w następnych latach w dalszym ciągu będzie spadać.

Wykres 7 Zmiany liczby ludności w Gminie Brodnica w latach 2018-2023

źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W Gminie Brodnica zmienia się struktura liczby osób w poszczególnych grupach wiekowych. Z uwagi na wydłużanie się przeciętnego trwania życia należy spodziewać się w najbliższych latach, stałego wzrostu liczby osób starszych co obrazuje poniższy diagram.

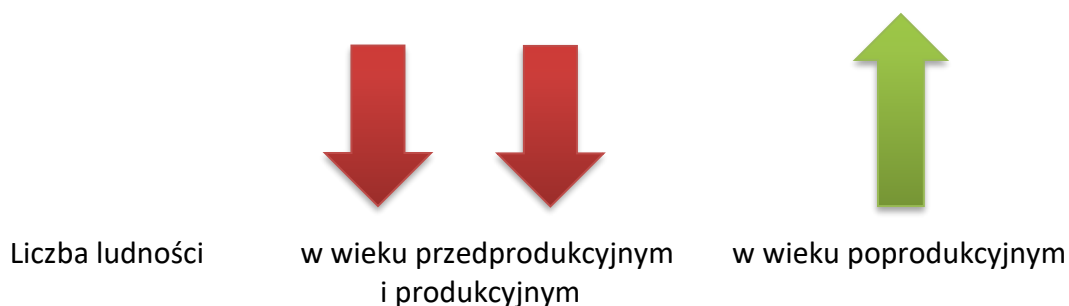

Wykres 8 Udział osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Brodnica w roku 2018 i 2023
 źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2018-2023 liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym nieznacznie wzrosła. Liczba osób w wieku produkcyjnym wyraźnie spadła. Z kolei grupa osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie powiększa się.

Te informacje oraz fakt, że w przyszłości grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie licznie zasilana przez grono osób znajdujących się aktualnie w wieku produkcyjnym, świadczy o tym, że prognozy demograficzne dla Gminy Brodnica nie są korzystne. Jest to sytuacja identyczna z sytuacją kraju. Z pewnością powyższe tendencje będą wymagały przystosowania usług społecznych do potrzeb seniorów.

Według prognozy GUS na obszarze Gminy Brodnica oczekiwać należy:

- spadku liczby ludności w gminie w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym,
- wzrostu udziału w populacji osób w wieku poprodukcyjnym.

Pozwala to na wysunięcie wniosku, że najłabszymi stronami demografii gminy obecnie są m.in.:

- UJEMNY PRZYROST NATURALNY,
- ZMNIJSZAJĄCY SIĘ UDZIAŁ LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM,
- UJEMNY PRZYROST RZECZYWISTY,

co może skutkować przyrostem liczby ludzi starszych w ogólnej populacji gminy, a więc starzeniem się społeczeństwa.

Zmieniająca się sytuacja demograficzna będzie w przyszłości skutkowałą zmianą popytu na usługi publiczne: oświatę i wychowanie, opiekę na osobami starszymi, usługi komunalne, kulturę i sport. W związku z różnicą liczby mieszkańców wymieniających się na rynku pracy (20-24 i 60-64) konieczne jest uwzględnienie w planach rozwojowych gminy zmieniającej się podaży potencjałów w zakresie aktywności społecznej, rynku pracy i przedsiębiorczości oraz wpływów z podatków.

W 2023 r. w Gminie Brodnica funkcjonowały 2 Zespoły Szkolno-Przedszkolne i 1 Szkoła Podstawowa. Infrastruktura i baza dydaktyczna szkół podstawowych na terenie gminy, dla których samorząd jest podmiotem tworzącym, jest systematycznie modernizowana. Szkoły są dobrze wyposażone (sale komputerowe, językowe), a uczniowie mogą korzystać z bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych.

Władze samorządowe przywiązują dużą wagę do podnoszenia jakości życia mieszkańców, co wyraża się troską o infrastrukturę i działania związane z kulturą, sportem i rekreacją, skoncentrowane wokół Biblioteki Publicznej w Brodnicy oraz Pracowni Orange. Mieszkańcy mogą korzystać z bogatej oferty kulturalnej i sportowej oferowanej dla każdej grupy wiekowej. Dużym plusem jest szeroka baza obiektów sportowych i rekreacyjnych dostępnych dla mieszkańców. W gminie działa również kilka klubów sportowych, a miejscowi sportowcy osiągają sukcesy w swoich dyscyplinach.

W Gminie Brodnica przywiązuje się dużą wagę do rozwijania i podwyższania jakości usług społecznych skoncentrowanych wokół prężnie działającego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodnicy. Oferta usług psychologicznych, pedagogicznych, asystenckich, prawnych, opiekuńczych i profilaktycznych adresowana jest dla mieszkańców gminy. Wciąż zauważalne

jest również duże zapotrzebowanie na świadczenia z zakresu pomocy społecznej. W związku z sytuacją demograficzną koniecznym będzie wsparcie osób starszych, monitorowanie ich potrzeb, problemów z niepełnosprawnościami, integracja społeczna i zawodowa, zapewnienie usług opiekuńczych, wytchnieniowych i asystenta osobistego osób niepełnosprawnych, upowszechnienie i rozwój wolontariatu i teleopieki, zapewnienie opieki paliatywnej i geriatry, rozwój usług rehabilitacyjnych.

Ponadto bardzo ważne będzie zwiększenie pomocy terapeutycznej, psychologicznej, prawnej, prowadzenie poradnictwa i zintensyfikowanie profilaktycznych działań informacyjnych i edukacyjnych, szczególnie skierowanych do dzieci i młodzieży, ich rodziców i nauczycieli w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Ośrodek pomocy Społecznej ukierunkowuje swoje działania w celu wspierania rodzin niewydolnych opiekuńczo-wychowawczo (działania edukacyjne i profilaktyczne jako metoda kształtowania postaw zapobiegających kryzysowi rodziny, tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci w gminie).

Mieszkańcy Gminy Brodnica w zakresie podstawowej ochrony zdrowia mogą korzystać z usług świadczonych przez lokalną przychodnię lekarskie. Aby skorzystać ze specjalistycznych usług mieszkańcy muszą udać się do większych ośrodków (np. Poznań, Śrem).

Na terenie gminy działa wiele organizacji społecznych, które biorą aktywny udział w życiu kulturalnym i sportowym, ale także wpływają na pozytywny wizerunek Gminy Brodnica. Są to między innymi liczne stowarzyszenia, Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, a także kluby sportowe.

5.2 WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI GOSPODARCZEJ

Gmina Brodnica charakteryzuje się rosnącą liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON, przy czym 95% z nich stanowią mikro i małe przedsiębiorstwa. Odniesienie liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców pozwala przedstawić gminę na tle powiatu śremskiego i województwa wielkopolskiego. Pomimo systematycznego wzrostu wartości tego wskaźnika na przestrzeni ostatnich lat, w Gminie Brodnica wciąż działa mniej przedsiębiorstw niż średnio w gminach powiatu i województwa. Przyczyn tego można doszukiwać się m.in. w restrukturyzacji gospodarstw rolnych, wroście mechanizacji i rezygnacji z prowadzenia działalności przez mniejsze podmioty. Ponadto gmina ma dużą konkurencję

(bliskość Poznania i pozostałe okalające ją gminy) pod względem zapewnienia potrzeb większych przedsiębiorstw.

Dominujące branże w gminie to przede wszystkim budownictwo, przetwórstwo i działalność związana z obsługą rynku nieruchomości.

Brak dużego przemysłu powoduje, że teren Gminy Brodnica jest atrakcyjny dla ludzi lubiących czynny wypoczynek, zbieraczy runa leśnego, wędkarzy i myśliwych. W okolicach lasów oraz na terenach wiejskich panują cisza i spokój. Ze względu na walory turystyczne gminy wskazany byłby na tym obszarze rozwój rolnictwa ekologicznego, które może być mechanizmem umożliwiającym rozwój agroturystyki. Należy zauważyć, że walory przyrodnicze obszarów wiejskich tworzą doskonałe warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego w związku z coraz większym zainteresowaniem i zapotrzebowaniem na żywność ekologiczną (głównie dla zaopatrzenia chłonnego rynku zbytu). Rolnictwo ekologiczne jest ważnym czynnikiem zwiększającym zatrudnienie na wsi, dostarcza nowych miejsc pracy oraz daje rolnikom dodatkowe źródło dochodu.

Gmina Brodnica charakteryzuje się porównywalnym poziomem bezrobocia do średniej wojewódzkiej i powiatowej. Od 2013 roku zauważa się systematyczny spadek bezrobocia w gminie, przy stałym spadku średniej dla powiatu.

Przez teren Gminy Brodnica przebiegają dogodne szlaki komunikacyjne tj. droga wojewódzka, drogi powiatowe i gminne. Istnieje konieczność remontów i modernizacji dróg gminnych. Większość tych dróg jest drogami gruntowymi i charakter ich podbudowy sprawia, iż ulegają destrukcji z uwagi na ruch pojazdów, zmienność temperatury i opadów atmosferycznych. Gmina Brodnica przeprowadza niezbędne prace konserwacyjne i naprawcze w miarę posiadanych środków finansowych, ale dąży także systematycznie do dostosowania tych dróg do odpowiednich parametrów techniczno-budowlanych poprzez m.in. użycie wyrobów budowlanych – nawierzchni asfaltowej czy betonowej, zapewnienia odwodnienia oraz budowy instalacji stanowiących całość techniczno-użytkową przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego. Przy okazji takich inwestycji warto podejmować czynności zmierzające do uporządkowania gospodarki wodno-kanalizacyjnej czy oświetlenia ulicznego.

Na terenie Gminy Brodnica istnieje możliwość rozwoju transportu kolejowego, który w ostatnich latach został zmarginalizowany (m.in. nieczynna linia kolejowa). Działania takie pozytywnie wpłynęłyby na mobilność mieszkańców, obniżenie kosztów podróży, zmniejszenie

poziomu zanieczyszczenia powietrza, oraz odciążenie ruchu kołowego. Trwają prace nad przywróceniem funkcjonalności tej linii. W tym miejscu należy zaznaczyć, że poprawie musi ulec także autobusowa komunikacja publiczna i dostosowanie jej do aktualnych potrzeb co, przełoży się również na zwiększenie mobilności pracowników, uczniów, inwestorów i mieszkańców. Z uwagi na widoczny proces starzenia się społeczeństwa konieczne jest dostosowanie transportu publicznego do tej grupy społecznej zapewniając im tym samym większe poczucie bezpieczeństwa.

Gmina jest prawie w całości zwodociągowana. Nieliczni mieszkańcy korzystają z przydomowych studni. Systematycznie wzrasta liczba przyłączy wodociągowych co wpływa na zwiększenie liczby ludności korzystającej z sieci. W dniu 02.06.2023 r. otwarto zmodernizowaną Stację Uzdatniania Wody w Piotrowie. Działalność w zakresie odprowadzania ścieków oraz wywozu nieczystości płynnych realizowana jest poprzez oczyszczalnie ścieków. W nieskanalizowanych miejscowościach gminy ścieki są gromadzone w zbiornikach bezodpływowych na nieczystości płynne i okresowo wywożone do oczyszczalni. Z diagnozy wynika, że sieć kanalizacyjna wymaga rozbudowy. Są to działania zdecydowanie proekologiczne.

Gmina Brodnica jest, w niewielkim stopniu, podłączona do sieci gazowej. Konieczna jest jej dalsza rozbudowa. Dostęp do sieci gazowej wpływa między innymi na polepszanie jakości powietrza, ze względu na zmniejszenie wykorzystywania tradycyjnych form ogrzewania gospodarstw domowych.

Organizacja gospodarki odpadami odbywa się poprzez odbiór odpadów niesegregowanych (zmieszanych), bioodpadów oraz odpadów segregowanych bezpośrednio z nieruchomości. Możliwe jest także przekazywanie odpadów segregowanych do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Brodnicy. Dostrzega się potrzebę kontynuowania edukacji ekologicznej i podnoszenia świadomości mieszkańców w tym zakresie.

W związku z nowelizacją ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych należy ponownie rozpoznać możliwości budowy i rozwoju instalacji farm wiatrowych na terenie Gminy Brodnica w miejscach do tego wyznaczonych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Gmina Brodnica podejmuje działania związane z walką ze zmianami klimatu oraz mające na celu ochronę środowiska. Mieszkańcy mają możliwość otrzymania dofinansowania do wymiany wysokoemisyjnych pieców na bardziej ekologiczne rozwiązania.

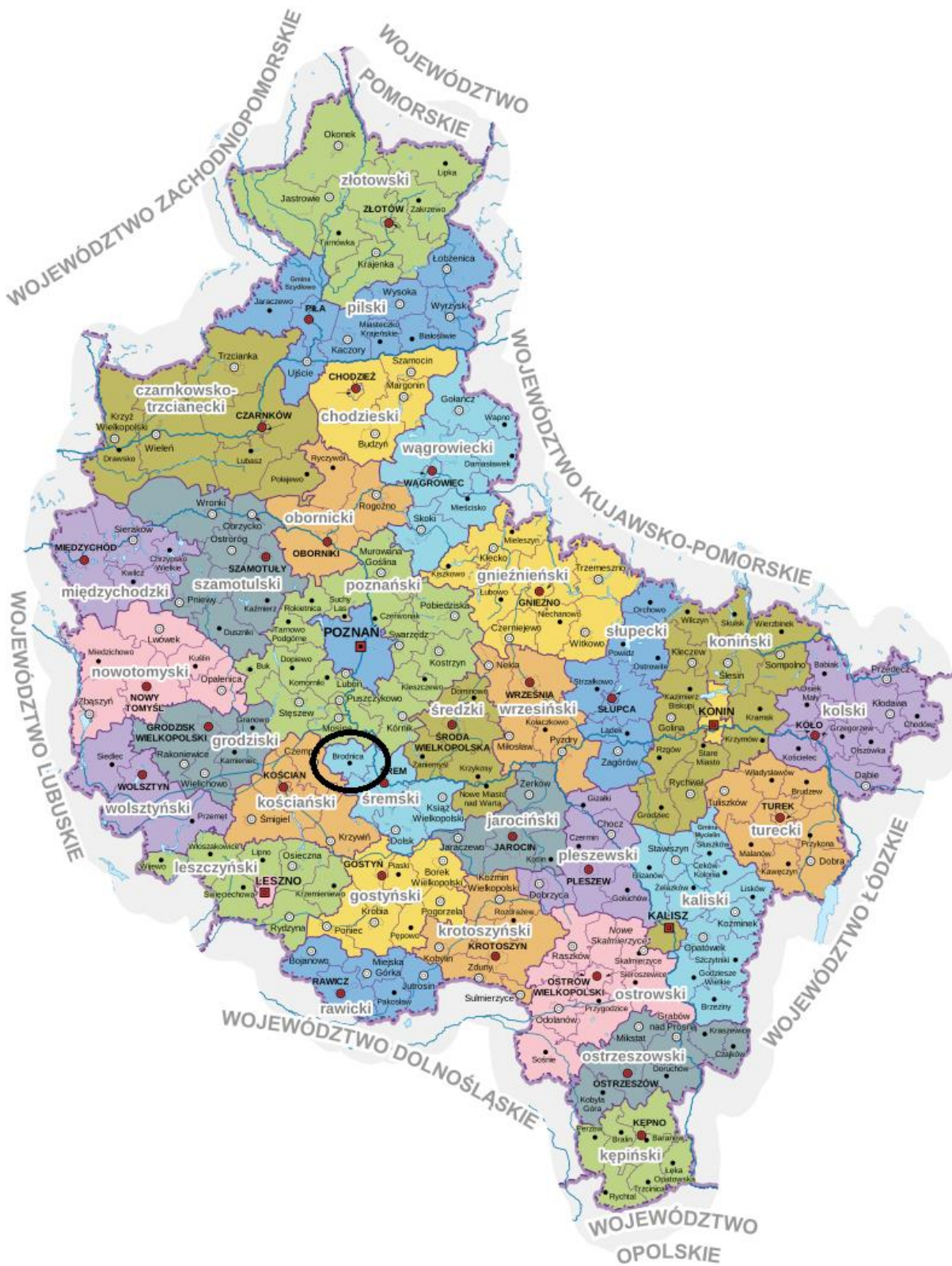
W latach 2018-2023 zauważalna była tendencja wzrostowa dotycząca dochodów do budżetu Gminy. W ślad za tym, zwiększały się również wydatki. Wynik budżetu był w analizowanych latach na dodatnim poziomie (wyjątek lata 2022 i 2023). Analizując kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia w kolejnych latach, stwierdza się możliwość obsługi dodatkowych zobowiązań.

5.3 WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ

Gmina Brodnica leży w centralnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie śremskim.

Jest mocno powiązana, z racji bliskości, z Poznaniem i Śremem. Zwłaszcza funkcjami administracyjnymi, usługowymi w zakresie usług ponadgminnych i wyższego rzędu oraz funkcjami gospodarczymi i biznesowymi.

Obszar gminy posiada niezwykle walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz bardzo dobry stan środowiska. Cechy te wyraźnie predestynują go do rozwoju turystyki i rekreacji. Dodatkowo lesistość Gminy Brodnica w 2023 roku wynosiła 24%. Mała ilość zakładów przemysłowych na terenie gminy sprawia, że środowisko naturalne jest wolne od skażeń.

Rysunek 3 Gmina Brodnica na tle województwa wielkopolskiego i powiatu śremskiego
 źródło: opracowanie własne

Na terenie gminy występują obszary Natura 2000, park krajobrazowy i pomniki przyrody. Na obszarze gminy nie wykorzystuje się w pełni możliwości i potencjału do rozwoju turystyki

i agroturystyki. Jedną z barier rozwojowych jest skąpa baza turystyczna charakteryzująca się niewystarczającą liczbą miejsc noclegowych.

Gmina na swoim terenie posiada wiele obiektów zabytkowych, w oparciu o które można rozwinąć rekreację oraz turystykę pieszo-rowerową.

Utworzenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową pozwoli zaspokoić rosnące zapotrzebowanie. Głównym celem przy wyznaczaniu terenów nowej zabudowy powinno być racjonalne wykorzystanie przestrzeni. Rozwój powinien się ściśle wiązać z potencjałem demograficznym gminy i przebiegać etapowo. W pierwszej kolejności należy dążyć do uzupełniania i uporządkowania struktury istniejącej zabudowy, a dopiero po odpowiednim wypełnieniu tej przestrzeni przystępować do zagospodarowania terenów niezainwestowanych. Przyjęte rozwiązania powinny zapewniać ochronę ładu przestrzennego, zachować harmonię przestrzenną oraz odpowiednią skalę i proporcje zabudowy. Nie można zapominać o wyposażeniu nowych obszarów w niezbędną infrastrukturę techniczną podnoszącą jakość życia mieszkańców.

Wyraźnie wyodrębnionym przestrzennie elementem są lasy. Główne kompleksy pełnią przede wszystkim rolę ekologiczną. Pozytywny wpływ lasu na środowisko przejawia się przede wszystkim w kształtowaniu i ochronie gleb i powietrza, stabilizującym oddziaływaniu na środowisko przyrodnicze, czyli wpływem na obieg wody, opady, wiatry, temperaturę, mikroklimat, erozję gleb. Równie istotne jest oddziaływanie na jakość życia (jakość powietrza, czystość wód powierzchniowych, wypoczynek, turystykę, wartości estetyczne, krajobrazowe, kulturalne).

Na terenie Gminy Brodnica obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brodnica uchwalone przez Radę Gminy w Brodnicy w 2022 r. Na terenie Gminy Brodnica opracowanych i obowiązujących jest 17 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5.4 OCENA JAKOŚCI ŻYCIA W GMINIE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWCH

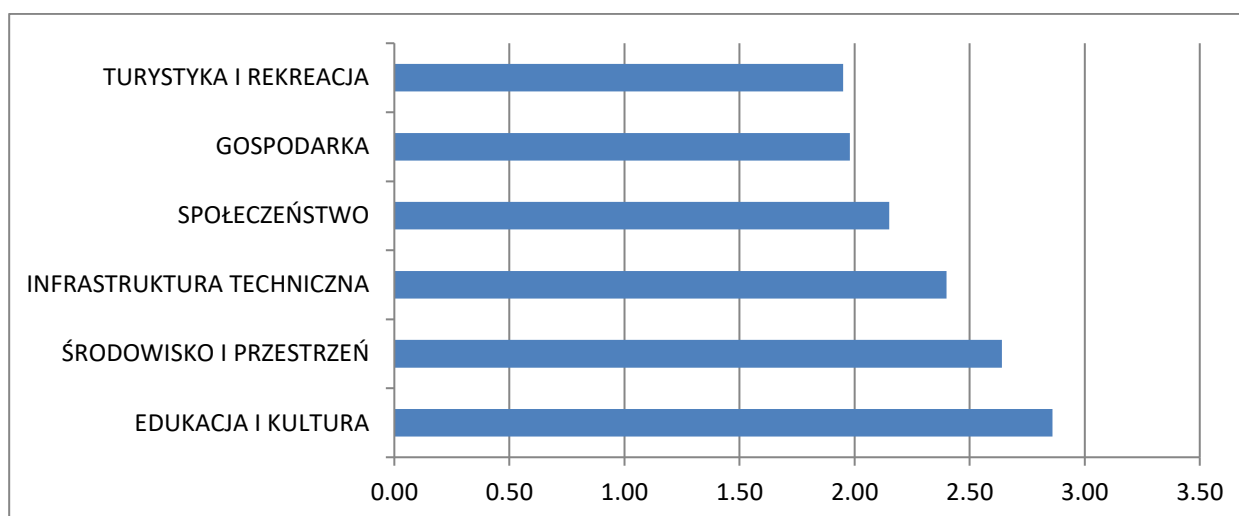
Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Brodnica przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie papierowej oraz kwestionariusza online. Ich

celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były we czerwcu i lipcu 2024 roku.

Respondenci oceniali poszczególne zagadnienia z zakresu 6 pogrupowanych obszarów działalności gminy: społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Większą część respondentów stanowiły kobiety (61,3%). Pod względem wieku mieszkańców, najwięcej z nich było w przedziale 36-50 lat – 49,6%, 25-35 30,1%. Dominowały osoby z sołectwa Brodnica (38,2%), Manieczki-Boreczek (23,6%) i Jaszkowo-Ludwikowo-Tworzykowo (8,9%).

5.4.1 OCENA SYTUACJI GMINY

W pierwszej części ankiety respondenci oceniali podstawowe obszary działalności gminy w skali od 1 do 5, gdzie 1 stanowi ocenę najniższą, a 5 to ocena najwyższa. Wśród mieszkańców Gminy Brodnica, najwyższe oceny otrzymał dział związany z edukacją i kulturą. Zagadnienia dotyczące gospodarki, turystyki i rekreacji ocenione zostały zdecydowanie niżej.

Wykres 9 Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych
źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Tabela poniżej przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane elementy przez ankietowanych w poszczególnych obszarach. Najniżej oceniony ze wszystkich obszarów został system ścieżek rowerowych (1,35 pkt.) i dostęp do żłobków/klubów maluch (1,45 pkt.). Mieszkańcy wskazywali również na duży problem z dostępem do specjalistycznej opieki medycznej, brak działań promujących gminę, niski poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej, problemy w zakresie

transportu zbiorowego na terenie gminy oraz słabą ofertę spędzania wolnego czasu dla mieszkańców.

Tabela 17 Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

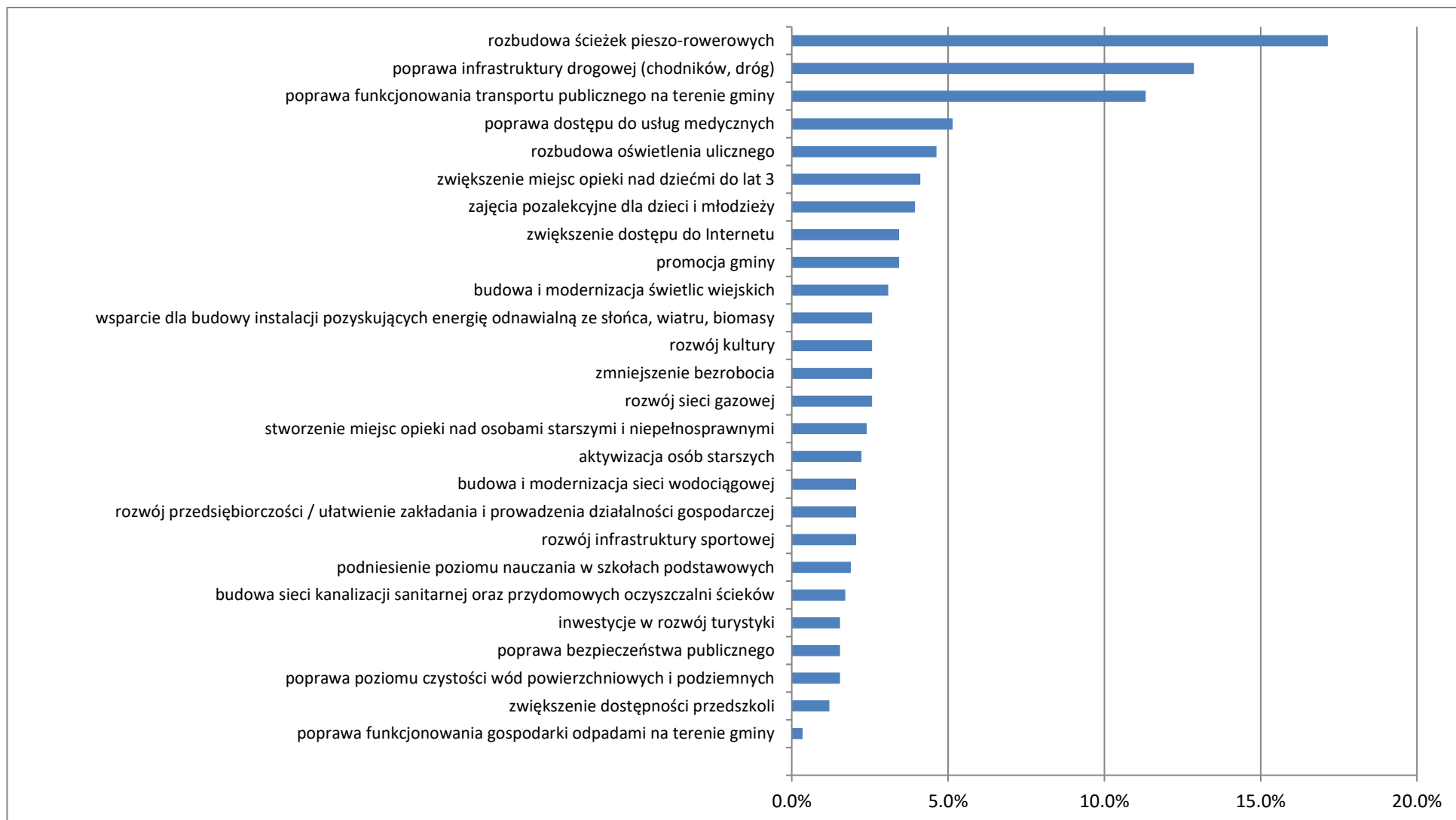
Obszar	Najlepiej oceniane	Najgorzej oceniane
SPOŁECZEŃSTWO	Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy	Dostęp do żłobków / klubów malucha
GOSPODARKA	Atrakcyjność inwestycyjna obszaru gminy	Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy
ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ	Jakość powietrza w gminie	Świadomość ekologiczna mieszkańców
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	Dostęp do internetu w Gminie	Stan dróg w gminie
TURYSTYKA I REKREACJA	Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie	System ścieżek rowerowych
EDUKACJA I KULTURA	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Dodatkowa oferta (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy

źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Zdecydowanie najlepiej oceniono dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (3,71 pkt) oraz jakość edukacji przedszkolnej w gminie (3,62 pkt).

5.4.2 PRIORYTETY ROZWOJOWE

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe gminy.

Wykres 10 Główne priorytety rozwoju Gminy Brodnica według ankietowanych
 źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się rozbudowa ścieżek pieszko-rowerowych, poprawa infrastruktury drogowej, poprawa funkcjonowania transportu publicznego, poprawa dostępu do usług medycznych, rozbudowa oświetlenia ulicznego oraz budowa oraz budowa/otwarcie żłobka. Mieszkańcy zwracają także uwagę na kwestie związane dostępem do internetu oraz brakiem zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.

Jako najczęściej pojawiające się refleksje, uwagi, spostrzeżenia, rekomendacje, pomysły, propozycje projektów wskazywano:

- uruchomienie linii kolejowej,
- rozwój transportu publicznego,
- organizacja wieczorków dla seniorów,
- założenie drużyny harcerskiej,
- doposażenie placów zabaw,
- rozwój sieci gazowej,
- oświetlenie dróg i ulic (w szczególności w okolicy cmentarza),
- zlikwidowanie wykluczenia cyfrowego,
- zajęcia dla dzieci i młodzieży,
- sieć wodociągowa na osiedlu Ostoja w Ludwikowie,
- edukacja mieszkańców w zakresie segregacji odpadów,
- współpraca z innymi samorządami,
- integracja wsi np. organizacja Turniej Wsi o Puchar Wójta,
- stypendia dla uczniów,
- zaniechane aktualizacje geodezyjne, trudności z przekształceniem nieużytków na działki,
- poprawa estetyki gminy,
- kosze na odchody zwierząt
- poprawa współpracy między sołectwami,
- rozwój turystyki i promocja gminy,
- budowa świetlic wiejskich,
- sieć kanalizacyjna w Żabnie,
- rozwój przedsiębiorczości,
- poszerzenie funkcji biblioteki,
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i osób z niepełnosprawnościami,

- inwestycja w młodych ludzi m.in. poprawa jakości edukacji w szkołach podstawowych, z uwzględnieniem uczniów ze specjalnymi potrzebami,
- organizacja zajęć pozalekcyjnych, dodatkowych rozwijających pasje;
- stworzenie oferty dla seniorów (np. utworzenie i sfinansowanie działalności klubu seniora) oraz działania na rzecz integracji międzypokoleniowej mieszkańców w sołectwach (w tym współpraca z OPS; CUS Śrem – wymiana dobrych praktyk),
- brak dostępu do Internetu – światłowodu na terenie całej gminy,
- rozszerzenie oferty merytorycznej Biblioteki (kulturalno-edukacyjnej) - wzbogacenie jej dla innych grup społecznych, jak np. osoby dorosłe, seniorzy (aktualnie oferta jest kierowana do dzieci, młodzieży). Rozwój usług elektronicznych w Bibliotece. Wprowadzenie choć jednego dnia w tygodniu, kiedy Biblioteka będzie otwarta w godzinach dostosowanych do osób pracujących np. w g. 10-18 lub 11-19 oraz jednej soboty w miesiącu.
- zorganizowanie kadry, która poprowadzi zajęcia sportowe przy istniejących obiektach gminnych, np. w okresach feryjnych, wakacyjnych; dla dzieci szkolnych, ale też dla osób dorosłych,
- zwiększanie świadomości ekologicznej, np. kampanie informacyjne, realizacja/wspieranie działań w kierunku zakrzewienia/zadrzewienia gminy Brodnica; dofinansowanie do wymiany pieców węglowych,
- budowanie świadomości społecznej o dostępności, różnorodności (w kulturze, edukacji, w urzędzie, transporcie itd.),
- weryfikacja i usprawnianie komunikacji autobusowej; monitorowanie tematu kolei w Gminie Brodnica,
- wsparcie inwestycji związanych z renowacją obiektów zabytkowych,
- wsparcie istniejących organizacji pozarządowych, w tym kół gospodyń wiejskich,
- wypracowanie lokalnej marki gminy Brodnica,
- poprawa sposobu komunikacji i promocji wydarzeń wśród lokalnej społeczności (np. Dzień Korbola, Dzień Hymnu Polskiego, Dożynki Gminne), które już się dzieją, a realizowane są przez różne instytucje, organizacje, sołectwa
- utworzenie broszury/folderu promocyjnego – który ukaże posiadane zasoby przyrodnicze, turystyczne, rekreacyjne, a także potencjał – do dalszego rozwoju,

- rozwój potencjału turystycznego, przyrodniczego i rekreacyjnego. Zadbanie o rozwój tego, co mamy cenne, jeśli chodzi o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze,
- promocja np. questów,
- tworzenie ścieżek edukacyjnych. Jest wiele perełek na terenie gminy Brodnicy, jak także nazwisk w historii, które mogłoby stać się kluczowymi elementami promocji,
- stworzenie strefy inwestycyjnej.

Przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców wskazują, że kluczowe dla rozwoju i wymagające pilnej interwencji obszary to:

- **POPRAWA DOSTĘPU DO TRANSPORTU PUBLICZNEGO**
- **INFRASTRUKTURA TECHNICZNA, GŁÓWNIE W ZAKRESIE ŚCIEŻEK ROWEROWYCH, DRÓG I CHODNIKÓW, WODOCIĄGÓW,**
- **OTWARCIE ŻŁOBKA.**

5.5 KONSULTACJE SPOŁECZNE

Konsultacje społeczne to proces, w którym przedstawiciele władz prezentują obywatelom projekty przedsięwzięć, które będą miały wpływ na życie codzienne obywateli. Konsultacje nie ograniczają się jednak tylko do przedstawienia tych planów, ale także do wysłuchania opinii na ich temat, modyfikowania projektów i informowania o ostatecznej decyzji. Konsultacje społeczne są istotnym elementem demokratycznego państwa prawa.

Przedmiotem konsultacji społecznych był projekt dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035”.

„Strategia Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035” została sporządzona jako dokument wieloletni, planistyczny zawierający zespół działań, których celem jest zrównoważony rozwój pozwalający zarówno rozwiązywać problemy, jak i tworzyć podstawy rozwoju w obszarach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Jest dokumentem zrealizowanym w celu osiągnięcia harmonijnego, wielostronnego rozwoju gminy oraz nakreślającym główne cele i kierunki przyszłego rozwoju gminy, uwzględniającym potrzeby społeczności lokalnej. Strategia winna być realizowana poprzez przygotowanie nowych i modyfikowanie już prowadzonych działań na terenie Gminy Brodnica. Działania te porządkuje się w programy odpowiadające celom strategicznym.

..... (po konsultacjach uzupełnienie)

5.6 ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- wnioski z opisu charakterystyki gminy;
- dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Urzędu Gminy, gminnych jednostek organizacyjnych oraz ze źródeł zewnętrznych;
- analizę dokumentów strategicznych gminy;
- wyniki badań ankietowych;

Analizę SWOT dla Gminy Brodnica przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 18 Analiza SWOT: mocne i słabe strony

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Walory środowiska przyrodniczego (jeziora, lasy), które zachęcając do aktywności na świeżym powietrzu i relaksu w otoczeniu przyrody. • Obecność Rogalińskiego Parku Krajobrazowego stanowiącego atrakcyjny cel dla turystów • Bogata historia i dziedzictwo kulturowe, budujące tożsamość lokalną Gminy. • Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych na terenie Gminy, w tym system dowozów. • Wysoki stopień zwodociągowania, co wpływa na komfort życia mieszkańców i przyciąga nowych mieszkańców. • Aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych, której wspierają inwestycje i rozwój jednostki. • Rosnąca aktywność społeczna mieszkańców objawiająca się coraz większą liczbą funkcjonujących organizacji pozarządowych i realizowanych inicjatyw oddolnych. • Odbywające się cykliczne wydarzenia kulturalne i sportowe integrujące mieszkańców. • Podejmowanie działań w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych na terenie Gminy. • Aktywnie działające organizacje pozarządowe i grupy mieszkańców. Stanowią one silny fundament społeczny, który może wspomagać rozwój lokalny i inicjatywy społeczne. • Brak uciążliwego przemysłu. • Spokojna i bezpieczna okolica odpowiednia dla migracji rodzin z dziećmi i osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczona dostępność komunikacyjna - niedostatecznie rozwinięty transport zbiorowy (nieczynna linia kolejowa) i dróg ponadlokalnych wewnątrz Gminy oraz zły stan techniczny istniejących dróg. • Niepełne uzbrojenie terenów stanowiące zagrożenie dla rozwoju mieszkalnictwa, gospodarki oraz środowiska. • Niewystarczający dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3, funkcjonuje jedynie jedna placówka prywatna. • Niewystarczający dostęp do specjalistycznej opieki medycznej. • Brak spójnego systemu ścieżek i dróg rowerowych na terenie Gminy. • Niewystarczająco rozwinięta baza gastronomiczna. • Niski stopień pokrycia obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co skutkuje rozproszoną zabudową. • Niepełne wykorzystanie terenów leśnych i obszarów przyrodniczych.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 19 Analiza SWOT: szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Zmieniające się przepisy prawne w zakresie planowania przestrzennego; przygotowanie Planu ogólnego może pomóc w uregulowaniu przestrzeni i zapobiegać chaotycznemu rozproszeniu zabudowy. • Zwiększająca się świadomość w zakresie ochrony środowiska i prawidłowej gospodarki odpadami. • Napływ kapitału ludzkiego i gospodarczego z powiatu Poznańskiego, ze względu na rozwój sąsiednich jednostek. • Zewnętrzny kapitał inwestycyjny. • Współpraca z sąsiednimi gminami. • Wzrost zainteresowania turystyką lokalną wśród społeczeństwa. Jest to trend, który sprzyja wzrostowi ruchu turystycznego, co stanowi pozytywny czynnik dla Gminy, umożliwiając rozwój sektorów: turystycznego, gastronomicznego, hotelarskiego i handlowego. • Dostępność środków zewnętrznych co wspierałoby: powstawanie nowych miejsc pracy, specjalizację gospodarstw rolnych, poprawę infrastruktury. • Rozwój turystyki i agroturystyki (w tym min. budowa ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych). • Rozwój gospodarstw ekologicznych (tradycje, bliskość rynku zbytu). • Poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury. • Dalsze wyposażanie gminy w sieć kanalizacyjną. • Uruchomienie linii kolejowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiające się zmiany klimatyczne wpływające na każdą dziedzinę życia mieszkańców, w tym przede wszystkim zdrowie i rolnictwo. • Niekorzystne trendy demograficzne – ujemny przyrost naturalny oraz przyrost rzeczywisty, zmniejszająca się liczba młodych dorosłych oraz rosnąca liczba seniorów. • Niepewność społeczna i gospodarcza związana z sytuacją geopolityczną oraz wojną w Ukrainie. • Atrakcyjność dużych miast, głównie dla ludzi młodych, absolwentów szkół, co skutkuje ich migracją. • Konkurencja innych obszarów. • Pandemie. • Powodzie. • Niestabilna polityka fiskalna państwa wobec małych i średnich firm. • Brak stabilności przepisów prawa, zwłaszcza dotyczących samorządów.

Źródło: opracowanie własne

6. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU

6.1 MISJA I WIZJA

Strategia Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035 jest kompleksowym dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację Gminy. Uwzględniono zarówno mocne strony, stanowiące fundament do rozwoju Gminy jak i obszary problemowe, które wymagają skupienia szczególnej uwagi i rozwiązania. W procesie strategicznym, obejmującym konsultacje społeczne, stworzono misję Gminy Brodnica. Stanowi ona drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych oraz kierunków działań, przez których realizację jednostka będzie zmierzać do przedstawionego w wizji obrazu Gminy Brodnica w 2035.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie co jest naszym priorytetem.

Uwzględniając przyjęte założenia misja Gminy Brodnica brzmi następująco

GMINA BRODNICA ZAPEWNIĄ SPRZYJAJĄCE WARUNKI DLA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO, WSPIERAJĄC PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, ROLNICTWO ORAZ TURYSTYKĘ. SAMORZĄD, POPRZEZ SWOJE DZIAŁANIA, DBA O OCHRONĘ ŚRODOWISKA NATURALNEGO, DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I HISTORYCZNEGO ORAZ O DOBROBYT MIESZKAŃCÓW, ANGAŻUJĄC SIĘ W ICH EDUKACJĘ I UMOŻLIWIAJĄC INTEGRACJĘ.

W procesie powstawania dokumentu istotne jest również stworzenie wizji, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Brodnica w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja przedstawia stan docelowy Gminy Brodnica w 2035 roku, ukazuje aspiracje władz i mieszkańców oraz jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

W 2035 ROKU GMINA BRODNICA BĘDZIE PRZESTRZENIĄ O NIEPOWTARZALNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH, HISTORYCZNYCH I KULTURALNYCH, ZAPEWNIAJĄCĄ BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCOM ORAZ ODWIEDZAJĄCYM. CHARAKTERYZUJE SIĘ ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJEM, CO TWORZY SPRZYJAJĄCE WARUNKI DO ŻYCIA, PRACY I INWESTYCJI, JEDNOCZEŚNIE DBAJĄC O OCHRONĘ ŚRODOWISKA I ZACHOWANIE JEJ NAJCENNIJSZYCH ATUTÓW.

Realizacji wizji rozwoju towarzyszy ścisła współpraca władz gminy i jednostek organizacyjnych z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie gminy, wsparcie i zaangażowanie mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych, wreszcie współpraca z samorządem powiatu i województwa. Tylko efektywne wykorzystanie potencjałów i aktywności wszystkich interesariuszy daje szansę na pomyślny i trwały rozwój Gminy Brodnica.

6.2 CELE STRATEGICZNE

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Brodnica, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej, uwzględniając uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 3 cele strategiczne, które osiągnięte zostaną poprzez realizację celów operacyjnych. Są one zależne od siebie i wzajemnie się przenikają.

Poniższa tabela prezentuje cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi. Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem dla osiągnięcia zakładanych rezultatów rozwoju Gminy Brodnica.

Tabela 20 Cele strategiczne i operacyjne

CELE STRATEGICZNE		
CEL 1: Brodnica to gmina o zrównoważonym rozwoju, która utrzymuje wysokie wartości przyrodnicze i zapewnia bezpieczeństwo mieszkańcom	CEL 2: Gmina Brodnica – rozwijająca się dynamicznie i efektywnie wykorzystująca swój potencjał	CEL 3: Rozwój i wsparcie dla mieszkańców Gminy Brodnica na wszystkich płaszczyznach życia
CELE OPERACYJNE		
1.1 Planowanie przestrzenne na rzecz zrównoważonego rozwoju	2.1 Rozwój gospodarczy z poszanowaniem środowiska	3.1 Wysoka jakość usług społecznych, dbałość o zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców
1.2 Infrastruktura bezpieczna i przyjazna dla otoczenia	2.2 Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego	3.2 Stymulujące otoczenie do nauki
1.3 Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	2.3 Rozwój marki gminy Brodnica i jej promocja	3.3 Wspieranie rozwoju społeczności lokalnej poprzez stworzenie nowych centrów aktywności, rozwój infrastruktury kulturalno-sportowej oraz promowanie integracji społecznej

Źródło: opracowanie własne

6.2.1 CEL STRATEGICZNY 1: BRODNICA TO GMINA O ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU, KTÓRA UTRZYMUJE WYSOKIE WARTOŚCI PRZYRODNICZE I ZAPEWNIĄ BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCOM

Cel strategiczny **Brodnica to gmina o zrównoważonym rozwoju, która utrzymuje wysokie wartości przyrodnicze i zapewnia bezpieczeństwo mieszkańcom** zakłada działania w obszarze szeroko rozumianej przestrzeni, infrastruktury i środowiska.

Pierwszy cel operacyjny – **Planowanie przestrzenne na rzecz zrównoważonego rozwoju**, zwraca uwagę na działania dążące do zrównoważonego rozwoju poprzez planowanie przestrzenne. Zakłada to kompleksowe podejście do kształtowania obszaru, uwzględniając aspekty społeczne, ekonomiczne i środowiskowe. Prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej wymaga opracowania odpowiednich dokumentów planistycznych. Plan ogólny oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego po uprzedniej identyfikacji obszarów, wyznaczą kierunki rozwoju terenów mieszkalnych, przemysłowych czy zielonych. Poprzez precyzyjne określenie obszarów przeznaczonych pod zabudowę, planowanie przestrzenne pozwala na zrównoważony rozwój społeczności, zachowując jednocześnie wysokie walory przyrodnicze. Planuje się wprowadzenie większej ilości terenów inwestycyjnych oraz przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne oraz wielorodzinne. Regulacja

stosunków prawnych gruntów, zwłaszcza tych o wysokim potencjale turystycznym, ma na celu skierowanie rozwoju Gminy w kierunku atrakcyjnych miejsc wypoczynkowych. Docelowym planem jest stworzenie inteligentnej, funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni, która wspiera rozwój społeczności, turystyki, chroni przyrodę oraz stwarza wyjątkowe otoczenie do życia i pracy.

Drugi cel – **Infrastruktura bezpieczna i przyjazna dla otoczenia**, skoncentrowany jest na poprawie dostępności oraz jakości infrastruktury technicznej Gminy Brodnica, co ma na celu zwiększenie jakości życia mieszkańców oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów na jej terenie. Priorytetem jest stworzenie rozbudowanej sieci ścieżek pieszo-rowerowych, tworząc infrastrukturę sprzyjającą zdrowemu trybowi życia oraz alternatywnym środkom transportu, co pozytywnie wpłynie na środowisko oraz pobudzi aktywną turystykę. Inwestycje w rozbudowę i modernizację dróg gminnych to kluczowy element, mający na celu nie tylko poprawę infrastruktury drogowej, ale również zminimalizowanie niebezpieczeństwa w ruchu. Inwestycje w infrastrukturę sieciową wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców. Dodatkowo działania w zakresie sieci kanalizacyjnej będą miały pozytywny wpływ na środowisko.

Trzeci cel – **Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu** skupia się na walorach przyrodniczych Gminy Brodnica i ich ochronie. Dostosowanie do zmieniających się warunków klimatycznych oraz utrzymanie wysokiej jakości środowiska i jego różnorodnych elementów, w tym powietrza, wód i gleb to jeden z głównych celów podejmowanych działań. Promując proekologiczne zachowania wśród mieszkańców oraz wykorzystując odnawialne źródła energii, Gmina przyczyni się do poprawy jakości powietrza. Rozwój niebieskiej i zielonej infrastruktury umożliwi retencjonowanie wód. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz zapewnienie wsparcia finansowego ma usprawnić proces wprowadzania pozytywnych zmian.

Tabela 21 Cel strategiczny 1

CEL STRATEGICZNY 1: Brodnica to gmina o zrównoważonym rozwoju, która utrzymuje wysokie wartości przyrodnicze i zapewnia bezpieczeństwo mieszkańcom			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>1.1. Planowanie przestrzenne na rzecz zrównoważonego rozwoju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie Planu ogólnego odpowiadającego wyzwaniom rozwojowym Gminy. • Regulacja polityki przestrzennej poprzez opracowanie nowych oraz zaktualizowanie istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. • Wyznaczenie terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej. • Racjonalizacja wykorzystania przestrzeni osadniczej i produkcyjnej poprzez wyznaczenie stref funkcjonalnych w dokumentach planistycznych. • Regulacja stosunków prawnych gruntów na terenie Gminy, w szczególności tych o wysokim potencjale turystycznym. • Wprowadzenie w istniejących terenach zieleni funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych, przy jednoczesnym zachowaniu istniejącej zieleni. • Podejmowanie działań w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych na terenie Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Efektywne zagospodarowanie przestrzeni, zrównoważony rozwój oraz poprawa jakości życia mieszkańców. • Ukształtowana polityka przestrzenna poszczególnych obszarów, uwzględniająca różne aspekty, takie jak strefy produkcyjne, osiedleńcze i rekreacyjne. • Zwiększenie powierzchni obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne oraz wielorodzinne. • Przestrzeń służąca lokalnej społeczności, w tym integracji. • Wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Postępy prac nad Planem ogólnym (forma opisowa). • Pokrycie obszaru Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (%). • Powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz inwestycje (ha). • Powierzchnia nieruchomości, dla których podjęto działania w sprawie regulacji stosunków prawnych (ha). • Powierzchnia urządzonych terenów zieleni w Gminie (ha). • Powierzchnia obszaru rewitalizacji (ha). • Liczba zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (szt.)
<p>1.2. Infrastruktura bezpieczna i przyjazna dla otoczenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa spójnego systemu ścieżek pieszo-rowerowych, tworzącego sieć pomiędzy wszystkimi miejscowościami Gminy Brodnica oraz sąsiednimi jednostkami wraz z infrastrukturą towarzyszącą. • Rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury drogowej. • Współpraca z Powiatowym i Wojewódzkim Zarządem Dróg w zakresie budowy, modernizacji i remontów dróg. • Utrzymanie połączeń komunikacji zbiorowej oraz zwiększenie dostępności transportu zbiorowego 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa bezpieczeństwa drogowego i komfortu przemieszczania się wewnątrz i na zewnątrz Gminy dzięki wysokiej jakości infrastrukturze drogowej i przydrożnej oraz komunikacji publicznej. • Poprawa funkcjonowania gospodarki wodociągowej i ściekowej na terenie Gminy oraz zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego. • Poprawa dostępności do budynków użyteczności publicznej dla osób z 	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km). • Długość zmodernizowanych/wybudowanych dróg gminnych (km). • Długość zmodernizowanych/wybudowanych dróg powiatowych (km). • Długość zmodernizowanych/wybudowanych dróg wojewódzkich (km).

	<p>ułatwiającego przemieszczanie się wewnątrz Gminy i poza jej granice.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzbrojenie terenów pod budownictwo jedno- i wielorodzinne. • Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach nieskanalizowanych. • Rozbudowa gminnych oczyszczalni ścieków. • Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz z budową stacji podwyższonego ciśnienia. • Dążenie do rozwoju sieci Internetu szerokopasmowego poprzez współpracę z operatorami. • Usunięcie barier architektonicznych, dostosowanie przestrzeni publicznych dla osób z szczególnymi potrzebami. • Rozbudowa infrastruktury i wyposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie Gminy. • Rozbudowa monitoringu i nowych systemów bezpieczeństwa. 	<p>niepełnosprawnościami oraz szczególnymi potrzebami.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Służby ratownicze posiadające możliwości i narzędzia służące ochronie bezpieczeństwa mieszkańców i środowiska. • Zwiększenie bezpieczeństwa na terenie Gminy Brodnica. 	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km). • Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%). • Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km). • Udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej (%). • Liczba miejscowości, których mieszkańcy mają dostęp do Internetu szerokopasmowego (szt.). • Środki przeznaczone na doposażenie jednostek OSP (zł). • Liczba budynków bez barier architektonicznych (szt.). • Liczba punktów monitoringu na terenie Gminy (szt.).
<p>1.3 Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie terenów pod lokalizację odnawialnych źródeł energii w lokalnych dokumentach planistycznych. • Działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji poprzez wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii w obiektach gminnych oraz sektorze mieszkalnym, w tym wsparcie mieszkańców w zakresie wymiany źródeł ciepła. • Prowadzenie działań na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej społeczności lokalnej, w szczególności w zakresie zmian klimatu (pikniki, szkolenia, akcje informacyjne). • Zachowanie obszarów chronionych oraz miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości powietrza poprzez obniżenie zużycia paliw konwencjonalnych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza odpowiedzialnych za powstawanie zjawiska tzw. niskiej emisji. • Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, a w konsekwencji prowadzenie przez społeczność bardziej zrównoważonego stylu życia. • Wysoka efektywność energetyczna i zwiększenie samowystarczalności energetycznej Gminy dzięki pozyskiwaniu energii z odnawialnych źródeł. • Zachowanie unikalnych ekosystemów naturalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia terenów przeznaczonych pod budowę OZE (ha). • Liczba zainstalowanych urządzeń OZE w sektorze publicznym (szt.). • Liczba wymienionych źródeł ciepła przy wsparciu Gminy (szt.). • Liczba gospodarstw domowych wykorzystujących ekologiczne źródła ciepła (szt.). • Liczba przeprowadzonych akcji z zakresu edukacji ekologicznej (szt.). • Udział pokrycia terenu formami ochrony przyrody w całkowitej powierzchni Gminy (%). • Liczba powstałych obiektów małej retencji wodnej (szt.).

	<ul style="list-style-type: none"> • Retencjonowanie wód opadowych poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz promowanie i wspieranie takich rozwiązań wśród mieszkańców. • Kontynuacja prowadzenia programu wsparcia w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz studni wierconych. • Zapobieganie skażeniom wód gruntowych będących efektem działalności rolniczej. • Rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej. • Rozwój systemu segregacji odpadów, w tym zwiększenie dostępu do punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej i zachowanie odpowiednich stosunków wodnych. • Zwiększenie powierzchni zielonej i niebieskiej infrastruktury, a także poziomu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych również na terenach prywatnych. • Zwiększenie dostępności do punktów selektywnej zbiórki odpadów. 	
--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

6.2.2 CEL STRATEGICZNY 2: GMINA BRODNICA – ROZWIJAJĄCA SIĘ DYNAMICZNIE I EFEKTYWNIE WYKORZYSTUJĄCA SWÓJ POTENCJAŁ

Cel strategiczny **Gmina Brodnica – rozwijająca się dynamicznie i efektywnie wykorzystująca swój potencjał** zakłada działania w obszarze gospodarki.

Pierwszy cel operacyjny – **Rozwój gospodarczy z poszanowaniem środowiska**, skupia się na stworzeniu odpowiednich warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy Brodnica. Należy jednak pamiętać, że priorytetem wszystkich podejmowanych działań powinno być zachowanie walorów przyrodniczych w nienaruszonym stanie. Gmina ma na celu zachęcenie inwestorów do rozwoju na jej terenie poprzez wprowadzenie ulg podatkowych dla przedsiębiorców, uzbrojenie terenów inwestycyjnych, dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy czy też stosując partnerstwo publiczno-prywatne. Równocześnie, cel ten zakłada wsparcie dla innowacji i rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz zakładania agroturystyki. Prowadzenie szkoleń dla rolników oraz wspieranie rolników indywidualnych w pozyskiwaniu zewnętrznych środków, dąży do zwiększenia produktywności rolnictwa oraz powstania nowych miejsc pracy.

Misją drugiego celu – **Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego** – jest kompleksowy rozwój turystyki rekreacyjnej, wykorzystując walory przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe Gminy. Rozwój zaplecza turystycznego, usług noclegowych i gastronomicznych oraz stworzenie atrakcyjnych ścieżek i szlaków pozwoli przyciągnąć różnorodne grupy turystów. Podejmowane działania mają w rezultacie stworzyć nie tylko atrakcyjne środowisko dla odwiedzających, lecz również dla jej mieszkańców.

Cel – **Rozwój marki Gminy Brodnica i jej promocja**, zakłada kompleksowe działania mające na celu promocję i rozwój Gminy Brodnica jako atrakcyjnego miejsca do życia, pracy i wypoczynku. Poprzez różnorodne inicjatywy należy podkreślać unikalne cechy Gminy, co ma zachęcać do jej odwiedzenia przez turystów oraz potencjalnych mieszkańców i inwestorów. Skrupulatne prowadzenie kanałów komunikacyjnych ma utrzymać stały przepływ informacji o wydarzeniach, inicjatywach kulturalnych oraz rozwoju Gminy.

Tabela 22 Cel strategiczny 2

CEL STRATEGICZNY 2: Gmina Brodnica – rozwijająca się dynamicznie i efektywnie wykorzystująca swój potencjał			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Rozwój gospodarczy z poszanowaniem środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Uzbrojenie terenów inwestycyjnych (kanalizacja deszczowa, sieć wodno-kanalizacyjna, energia, światłowód). • Wprowadzenie systemu ulg podatkowych dla przedsiębiorców. • Dążenie do przyciągania inwestorów propagujących działania proekologiczne m.in. poprzez uczestnictwo w konferencjach biznesowych oraz ich organizację. • Realizowanie współpracy z inwestorami na zasadzie Partnerstwa Publiczno-Prywatnego. • Współpraca z placówkami edukacyjnymi w celu dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy. • Kreowanie przedsiębiorczych postaw wśród uczniów. • Utworzenie w Gminie podmiotu ułatwiającego współpracę oraz wymianę doświadczeń pomiędzy przedsiębiorcami. • Rozwój i wsparcie innowacji oraz rolnictwa ekologicznego poprzez prowadzenie szkoleń dla rolników. • Wsparcie dla rolników indywidualnych w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych. • Wsparcie inicjatyw tworzenia i rozwoju agroturystyki. Promocja produktów lokalnych wśród turystów 	<ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, przyciągającej nowych przedsiębiorców. • Wzrost gospodarczy w wyniku zwiększającej się liczby przedsiębiorstw działających w różnych dziedzinach. • Wzrost poziomu przedsiębiorczości na terenie Gminy. • Wykwalifikowana młodzież, która znajduje miejsca pracy na terenie Gminy Brodnica, dzięki czemu ograniczane są migracje zarobkowe poza Gminę. • Współpraca pomiędzy przedsiębiorcami z różnych dziedzin. • Rozwój agroturystyki na terenie Gminy. • Produkcja wysokiej jakości bezpiecznej żywności. • Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska ze źródeł rolniczych dzięki nowoczesnemu rolnictwu oraz uprawom ekologicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych (ha). • Liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.). • Liczba zorganizowanych wydarzeń biznesowych (szt.). • Udział osób bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym (%). • Liczba godzin lekcyjnych zorganizowanych zajęć służących rozwojowi przedsiębiorczości (h). • Liczba członków podmiotu skupiającego przedsiębiorców (os.). • Liczba szkoleń zorganizowanych dla rolników (szt.). • Liczba powstałych gospodarstw ekologicznych (szt.). • Liczba nowopowstałych gospodarstw agroturystycznych (szt.).
2.2. Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój zaplecza turystycznego, • Rozwój infrastruktury turystycznej m.in. stworzenie wypożyczalni rowerów oraz budowa skateparku, strefy street workout. • Stworzenie ścieżek i szlaków turystycznych pieszych oraz rowerowych oraz ich odpowiednie oznakowanie, z wykorzystaniem np. kodów QR. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej na terenie Gminy, w oparciu o nowoczesną infrastrukturę rekreacyjną, sportową i wypoczynkową, spełniającą oczekiwania 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba miejsc noclegowych na terenie Gminy (szt.). • Liczba obiektów gastronomicznych na terenie Gminy (szt.).

	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie szlaku usług turystycznych oraz harmonogramu towarzyszących wydarzeń. • Poszerzenie współpracy z Wielkopolską Organizacją Turystyczną, • Opracowanie ogólnodostępnej gry terenowej z nagrodami wraz z wersją online (np. w formie aplikacji). • Rozwój turystyki terenowej i kajakowej 	<p>mieszkańców oraz osób odwiedzających Gminę.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie linii brzegowej zbiorników wodnych oraz stworzenie strzeżonych kąpielisk. • Stworzenie szlaku skupiającego największe atrakcje Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba turystów korzystająca z bazy noclegowej (os.). • Długość utworzonych ścieżek i szlaków turystycznych na terenie Gminy (km). • Liczba wydanych nagród za ukończenie gry terenowej (szt.).
<p>2.3 Rozwój marki Gminy Brodnica i jej promocja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie folderów promocyjnych w formie tradycyjnej i online – kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy jako miejsca, w którym warto żyć, prowadzić działalność gospodarczą oraz wypoczywać. • Nagranie i rozpropagowanie filmów promocyjnych. • Skrupulatne prowadzenie kanałów komunikacyjnych i mediów społecznościowych. • Stworzenie spójnego harmonogramu imprez oraz organizowanych wydarzeń w całej Gminie. • Poszerzenie współpracy międzygminnych i międzynarodowych oraz nawiązywanie nowych. • Promocja lokalnych artystów oraz produktów lokalnych. • Stworzenie konkursu na danie regionalne oraz promocja zwycięskich propozycji. • Kontynuacja i poszerzenie oferty wydarzeń kulturowych i sportowych wyróżniających Gminę Brodnica. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zachęcenie do zainwestowania przez nowych przedsiębiorców oraz deweloperów. • Wzrost rozpoznawalności Gminy dzięki wykorzystywaniu jej zasobów przyrodniczych, kulturowych i dziedzictwa lokalnego • Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie lokalnych tradycji i historii Gminy. • Spójny harmonogram imprez opracowany przy współpracy różnych jednostek organizacyjnych Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba udostępnionych materiałów promocyjnych (szt.). • Liczba odsłon strony internetowej (szt.). • Liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych Gminy (szt.). • Liczba produktów lokalnych (szt.). • Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturowych i sportowych na terenie Gminy (szt.).

Źródło: opracowanie własne

6.2.3 CEL STRATEGICZNY 3: ROZWÓJ I WSPARCIE DLA MIESZKAŃCÓW GMINY BRODNICA NA WSZYSTKICH PŁASZCZYZNACH ŻYCIA

Cel strategiczny **Rozwój i wsparcie dla mieszkańców Gminy Brodnica na wszystkich płaszczyznach życia** zakłada działania w obszarze społeczność

Pierwszy cel operacyjny – **Wysoka jakość usług społecznych, dbałość o zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców**, skupia się na dostępie do oferowanych usług medycznych oraz społecznych na terenie Gminy Brodnica. Dostęp do specjalistycznej opieki oraz możliwość uzyskania pomocy w różnych dziedzinach życia, wpływa na komfort mieszkańców oraz poczucie bezpieczeństwa. Na terenie całego kraju, obserwuje się zjawisko starzenia się społeczeństwa. Dlatego niezwykle istotna jest poprawa jakości usług społecznych uwzględniająca potrzeby osób starszych, chorych i z niepełnosprawnością. Priorytetem jest również stworzenie miejsc opieki nad najmłodszymi dziećmi, co pozwoli na ich rozwój oraz powrót ich opiekunów do pracy.

Kolejny punkt – **Stymulujące otoczenie do nauki**, zakłada działania w zakresie poprawy jakości oświaty i opieki nad dziećmi. Podstawą rozwoju jednostek samorządowych jest wysoki poziom edukacji. Odpowiednio wyposażone placówki, mają większe możliwości do prowadzenia różnorodnych zajęć edukacyjnych oraz pozwalają na rozwój pasji od najmłodszych lat. Doświadczona i wykształcona kadra stanowi jeden z głównych filarów odpowiadających za wyniki w nauce.

Działania w ramach ostatniego celu – **Wspieranie rozwoju społeczności lokalnej poprzez stworzenie nowych centrów aktywności, rozwój infrastruktury kulturalno-sportowej oraz promowanie integracji społecznej** opierają się o wzmocnienie kapitału społecznego oraz zwiększenia inicjatyw oddolnych realizowanych przez mieszkańców dla lokalnej społeczności. Niezwykle istotne jest w tym zakresie wspieranie i rozwój współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, ale również zapewnienie infrastruktury i przestrzeni do rozwoju oferty rekreacyjnej, kulturalnej czy sportowej.

Tabela 23 Cel strategiczny 3

CEL STRATEGICZNY 3: Rozwój i wsparcie dla mieszkańców Gminy Brodnica na wszystkich płaszczynach życia			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>3.1. Wysoka jakość usług społecznych, dbałość o zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępu i zakresu usług opiekuńczych w szczególności dla osób starszych i niepełnosprawnych. • Utworzenie domu pomocy społecznej. • Rozwój gminnej polityki senioralnej uwzględniającej potrzeby aktywnych osób starszych. • Rozwój systemu świadczenia bezpłatnych usług prawnych i rozwiązywania problemów społecznych (walka z ubóstwem, alkoholizmem, narkomanią i przemocą). • Dążenie do integracji społecznej i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. • Utworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. • Zorganizowanie systemu szkoleń pierwszej pomocy, edukacja dla bezpieczeństwa. • Zakup sprzętu medycznego (aparat tlenowy, defibrylator AED). • Tworzenie programów profilaktyki zdrowotnej. • Tworzenie warunków do zwiększenia dostępu i poszerzenie oferty usług medycznych, psychologicznych i specjalistycznych m.in. poprzez utworzenie programu wynajmu lokali pod gabinety lekarskie. • Rozwój mieszkalnictwa komunalnego i socjalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie ilości miejsc oraz lepsze warunki obsługi osób potrzebujących wsparcia socjalnego. • Aktywizacja mieszkańców i poprawa warunków życia na obszarach wiejskich. • Redukcja problemów związanych z uzależnieniami oraz wzrost świadomości zdrowotnej społeczności lokalnej. • Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niesamodzielnym. • Zwiększenie możliwości powrotu na rynek pracy dla opiekunów dzieci do lat 3. • Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej. • Poszerzenie oferty specjalistycznych konsultacji i badań diagnostycznych. • Ułatwiony dostęp do specjalistów psychiatrycznych i psychologów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych (os.). • Liczba placówek świadczących usługi wsparcia rodziny (szt.). • Liczba nowych miejsc w placówkach opiekuńczych i socjalnych (szt.). • Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych dotyczących zdrowia i uzależnień (szt.). • Liczba realizowanych projektów aktywizacyjnych i integrujących mieszkańców (szt.). • Liczba dostępnych miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3. • Liczba przeprowadzonych szkoleń z pierwszej pomocy (szt.). • Liczba realizowanych programów profilaktycznych (szt.). • Liczba specjalizacji dostępnych w placówkach medycznych (szt.). • Liczba wyremontowanych i nowych mieszkań komunalnych i socjalnych (szt.).

**3.2.
Stymulujące otoczenie do
nauki**

- Współpraca na płaszczyźnie biznes-edukacja, umożliwiająca dzieciom od najmłodszych lat poznawanie różnorodnych zawodów i kształtowanie postaw przedsiębiorczych.
- Rozwój infrastruktury szkolnej, w tym utworzenie siłowni oraz stołówki oferującej zdrowe posiłki dla uczniów.
- Podnoszenie kompetencji kadry kierowniczej, nauczycieli m.in. poprzez szkolenia i wymianę doświadczeń z nauczycielami z sąsiednich gmin.
- Rozwój bazy dydaktycznej, wyposażenie w pomoce dydaktyczne (klasy przedmiotowe, specjalistyczne i pracownie językowe).
- Zapewnienie efektywnego nauczania języków obcych.
- Wymiana międzynarodowa dzieci i młodzieży z gminami partnerskimi.
- Prowadzenie zajęć rozwijających i promujących aktywność fizyczną.
- Systematyczna, obustronna współpraca z instytucjami kultury w zakresie edukacji i budowania tożsamości lokalnej wśród najmłodszych.
- Zwiększenie dostępności do usług medycznych na terenie placówek oświatowych. Zbudowanie bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych, rozwijających kompetencje społeczne i umiejętności praktyczne.
- Wsparcie dla uczniów mierzących się z trudnościami w nauce.
- Wprowadzenie systemu różnokolorowych pasków na świadectwach, mającego na celu docenienie różnorodnych kompetencji i zainteresowań uczniów.

- Poprawa jakości bazy oświatowej, metod nauczania oraz rozwój kompetencji nauczycieli umożliwiających edukację na wysokim poziomie.
- Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz kondycji fizycznej dzieci i młodzieży dzięki wyposażeniu placówek oświatowych w nowoczesną i bezpieczną bazę dydaktyczną i sportową.
- Zapewnienie nauczycielom i pedagogom nowych narzędzi do wychowywania oraz nauczania oraz podnoszenie ich kompetencji.
- Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych dostosowanej do zainteresowań dzieci i młodzieży, umożliwiającej dodatkowy rozwój.
- Zadbanie o zdrowie psychiczne i fizyczne dzieci i młodzieży.
- Wyrównanie szans edukacyjnych uczniów z problemami w nauce.
- Poprawa warunków technicznych budynków oświatowych.

- Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami (szt.).
- Liczba placówek oświatowych poddanych modernizacji (szt.).
- Liczba doposażonych placówek oświatowych (szt.).
- Liczba nauczycieli/opiekunów biorących udział w szkoleniach (os.).
- Wyniki egzaminów ósmoklasisty (%).
- Liczba zorganizowanych wymian międzynarodowych dla dzieci i młodzieży z gminami partnerskimi (szt.).
- Liczba usług medycznych na terenie szkół (szt.).
- Liczba odbywających się zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży oraz zajęć dla uczniów z trudnościami w nauce (szt.).
- Liczba budynków poddanych termomodernizacji (szt.).

<p style="text-align: center;">3.3 Wspieranie rozwoju społeczności lokalnej poprzez stworzenie nowych centrów aktywności, rozwój infrastruktury kulturalno-sportowej oraz promowanie integracji społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Termomodernizacja budynków szkolnych • Wsparcie działalności świetlic wiejskich w tym opracowanie oferty kulturalnej dla różnych grup wiekowych na zasadzie lokalnych centrów aktywności. • Wsparcie działalności organizacji pozarządowych (m.in. organizacyjne, finansowe, zlecenie zadań publicznych). • Rozwój oraz modernizacja infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej. • Zacieśnienie współpracy i wymiana informacji pomiędzy wszystkimi instytucjami gminnymi przy organizacji wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, sportowych itp. • Promocja wolontariatu na rzecz kształtowania postaw obywatelskich. • Organizacja zajęć kulturalno-sportowych m.in. stworzenie grup tanecznych. • Uatrakcyjnienie gminnej bazy bibliotecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie integracji społeczności lokalnej. • Poszerzenie oferty kulturalnej i sportowej na terenie Gminy. • Wzrost zainteresowania mieszkańców odbywającymi się na terenie Gminy wydarzeniami w oparciu o rozwiniętą infrastrukturę i szeroką ofertę. • Zaangażowania mieszkańców w życie i rozwój Gminy. • Zwiększenie stopnia świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o zdrowie fizyczne oraz walka z chorobami cywilizacyjnymi poprzez aktywność fizyczną. • Współpraca jednostek organizacyjnych Gminy Brodnica. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba oferowanych zajęć kulturalnych (szt.). • Liczba uczestników organizowanych zajęć kulturalnych (os.). • Liczba zajęć sportowych dostępnych na terenie Gminy (szt.). • Liczba uczestników zajęć sportowych (szt.). • Liczba działań wolontariatu (szt.). • Liczba nowych woluminów w gminnej bibliotece (szt.).
--	---	--	---

Źródło: opracowanie własne

6.3 MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO PRZESTRZENNEJ

Gmina Brodnica jest jednostką rolniczo-mieszkaniową. Zdecydowana większość jej powierzchni stanowią grunty użytkowane rolniczo i lasy. Zlokalizowane są tam również gospodarstwa rolne, w tym wielkoobszarowe, a także przedsiębiorstwa przemysłowe.

Schemat gospodarowania w gminie składa się z kolejnych kroków, które mają doprowadzić do uzyskania założonego efektu działań lub do maksymalnego zbliżenia się do tego efektu. Efektem końcowym, docelowym, jest obraz gminy:

- jako przestrzeni, w której żyją, mieszkają, pracują i wypoczywają jej mieszkańcy, ocenianej na podstawie warunków bytowania,
- jako przestrzeni krajobrazowo - estetycznej, odbieranej w kategoriach wizualnych i odczuwanej w bezkonfliktowym funkcjonowaniu struktur i powiązań,
- jako miejsca, w którym realizuje się życiowe cele.

Dla uzyskania założonego efektu, podejmować należy działania dotyczące poszczególnych sfer rozwoju, które stanowią środowisko przyrodnicze, mieszkanie, praca, wypoczynek. Środkami osiągania celów jest podjęcie przez różnorodne podmioty programów działań wyznaczonych dla poszczególnych sfer rozwoju. Polityka przestrzenna gminy opiera się na założeniu, że tylko aktywny współdziałanie mieszkańców gminy oraz wszystkich samorządowych i pozasamorządowych grup aktywności społecznej, zawodowej i gospodarczej daje gwarancję pełnego sukcesu w realizacji zasad zrównoważonego rozwoju gminy. Zakłada się zrównoważony rozwój gminy, podążający w kierunku zmian jakościowych w przestrzeni gminy w strefie objętej ochroną (Rogaliński Park Krajobrazowy, Natura 2000) oraz zmian jakościowo-ilościowych w strefie rolniczo-leśnej i zurbanizowanej.

W **strefie objętej najwyższą ochroną**, do której zaliczamy tereny Rogalińskiego Parku Krajobrazowego, obszary Natura 2000, gospodarowanie w przestrzeni winno przebiegać zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu w sprawie Rogalińskiego Parku Krajobrazowego oraz zgodnie z będącym w opracowaniu Planem Ochrony Rogalińskiego Parku Krajobrazowego, a ponadto zmierzać powinno w kierunku zahamowania degradacyjnych procesów w przestrzeni i środowisku powodowanych niekontrolowanym rozwojem zabudowy letniskowej i mieszkaniowej.

W **strefie rolniczo-leśnej** gospodarowanie będzie w kierunku:

- odnowy krajobrazu rolniczego na drodze:
 - właściwego kształtowania systemu zieleni,
 - ochrony i rekonstrukcji stosunków wodnych,
 - wprowadzania rolnictwa ekologicznego,
- kontynuacji, aktywizacji i rozwoju rolnictwa - upraw rolnych i hodowli z preferencją dla nieintensywnych form hodowli bydła, koni, kóz i owiec, jako kierunków wzbogacających krajobraz, a nie uciążliwych dla środowiska,
- kontynuacji gospodarki leśnej,
- rozwoju różnorodnych form rekreacji, turystyki i wypoczynku.

W strefie zurbanizowanej (jednostki wiejskie) kierunki zagospodarowania przestrzennego dotyczyć będą:

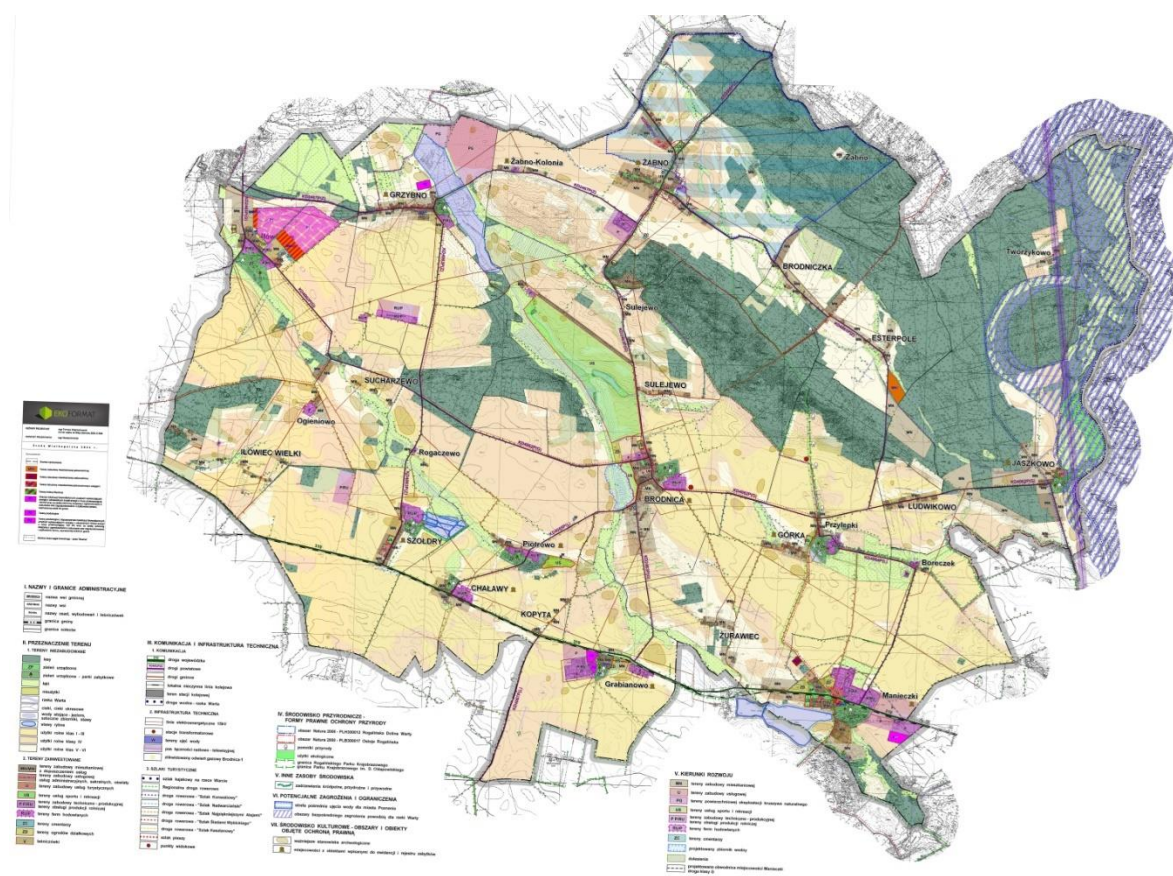
- przygotowania różnorodnej oferty :
 - terenów mieszkaniowych ,
 - terenów usług,
 - terenów aktywności gospodarczej, drobnego przemysłu i drobnej wytwórczości w taki sposób, aby harmonijnie wpasowały się w krajobraz i nie były uciążliwe dla środowiska przyrodniczego,
- rozwoju przestrzennego wielofunkcyjnych wiejskich jednostek osadniczych o silniejszych trendach wraz z poprawą jakości życia,
- rozwoju jakościowego jednostek nie wykazujących tendencji wzrostowych tzn. wzbogacenie w obiekty i placówki usługowe, wyposażenie w infrastrukturę techniczną, poprawa wizerunku wsi,
- ochrony środowiska kulturowego i przyrodniczego.

Polityka przestrzenna w Gminie Brodnica odnosi się do czterech płaszczyzn zrównoważonego rozwoju:

- ochrony środowiska przyrodniczego,
- środowiska mieszkaniowego,
- sfery pracy,
- sfery wypoczynku.

Każda z ww. sfer tworzy odpowiednie elementy struktury przestrzennej. Sfery przenikają się wzajemnie. Żadnego z elementów struktury przestrzennej nie można rozpatrywać i kształtować w oderwaniu od całości, jaką jest przestrzeń gminy, łącznie z jej wszystkimi składnikami, łącznie ze środowiskiem przyrodniczym i człowiekiem.

Realizacja polityki przestrzennej, jej sprawność i skuteczność bazuje na fachowości, organizacji i prawidłowej atmosferze pracy służb administracji samorządowej, umiejętności włączania różnych podmiotów do wspólnych działań oraz od poziomu i kultury obsługi interesantów.

Rysunek 4 Pokrycie terenu i użytkowanie ziemi w Gminie Brodnica
 Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Brodnica

Strukturę przestrzenną gminy, w ujęciu najogólniejszym, tworzą: szkielet terenów zieleni, rolnicza przestrzeń produkcyjna, podstawowy układ komunikacyjny oraz tereny osadnicze o zróżnicowanym przeznaczeniu. W zagospodarowaniu i użytkowaniu przestrzennym gminy występują różnice pomiędzy obszarem miejskim a obszarem wiejskim. Najwyższym stopniem urbanizacji wyróżniają się miejscowości Brodnica i Manieczki. Dominują na terenie wiejskim skały zabudowy.

KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA WYBRANYCH OBSZARÓW I KIERUNKÓW INTERWENCJI:

- Chcąc zwiększyć dostępność i jakość oferty kulturalnej, a jednocześnie przewidując zwiększenie ruchu turystycznego i konieczność jego profesjonalnej obsługi, zaplanowano prace modernizacyjne i adaptacyjne w budynkach świetlic wiejskich.
- Ze względu na ponadprzeciętne walory przyrodniczo-krajobrazowe obszarów chronionych gdzie zlokalizowane są szlaki turystyczne, planuje się ich wykorzystanie w celu wzmocnienia potencjału tych miejscowości jako miejsc wypoczynku, rekreacji i turystyki oraz rozwoju duchowości (poszerzenie dróg, ścieżek pieszo-rowerowych).
- Dla zwiększenia mobilności mieszkańców i poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym, a jednocześnie w ramach tworzenia nowej oferty dla turystów i gości, zaplanowano budowę chodników, w tym z dopuszczonym ruchem rowerów, a także ciągów pieszo rowerowych oraz innej infrastruktury rowerowej i towarzyszącej. Inwestycje, dzięki zwiększeniu atrakcyjności roweru, przyczynią się także do poprawy jakości środowiska w gminie, w szczególności jakości powietrza.
- Ze względu na interesujące walory przyrodniczo-krajobrazowe, a także komfort życia mieszkańców, priorytetem pozostaje rozwój infrastruktury sieciowej. Biorąc pod uwagę uwarunkowania środowiskowe, terenowe i strukturę osadnictwa, a także koszty realizacji i utrzymania inwestycji, wyznaczono obszary doposażenia w siecią infrastruktury techniczną.
- Zaplanowano zwiększenie możliwości zagospodarowania terenów na cele inwestycji gospodarczych – poszerzenie obszarów aktywności gospodarczej.
- Potrzeba podnoszenia atrakcyjności osadniczej gminy i komfortu życia mieszkańców (zatrzymanie emigracji i przyciąganie nowych mieszkańców, stworzenie lepszych warunków dla rozwoju rodzin z dziećmi, ale również dla osób starszych) determinują gminne inwestycje mieszkaniowe.
- W ramach gminnej polityki społecznej zaplanowano inwestycje w budynkach użyteczności publicznej w celu dostosowania ich do wymagań osób niepełnosprawnych i osób starszych.
- Realizowane będą działania w celu zapewnienia dostępności (architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej) w administracji lokalnej i przestrzeni gminy.

- W celu zwiększenia dostępności i jakości usług ochrony zdrowia, doskonalona będzie baza infrastrukturalna i wyposażenie podmiotów świadczących te usługi.
- Analiza sieci szkół i stanu technicznego istniejącej bazy w kontekście potrzeb społecznych, wskaźników demograficznych i stojących przed oświatą wyzwań wskazała na konieczność modernizacji szkół. Podjęto również decyzję o zagospodarowaniu otoczenia placówek oświatowych, przede wszystkim w zakresie tworzenia przyszkolnej infrastruktury rekreacyjnej i sportowej.

6.4 USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Brodnica wynikają z przyjętego i opisanego wyżej modelu. Dotyczą kluczowych jednostek funkcjonalno-przestrzennych. Opis uwzględnia krótką charakterystykę każdej z nich oraz określa najważniejsze zalecenia i wskazówki dotyczące polityki przestrzennej w odniesieniu do tych jednostek.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej dla:

- **obszarów z przewagą funkcji mieszkalnej:**
 - zachowanie racjonalizmu zagospodarowania terenów poprzez ograniczenie rozpraszania zabudowy,
 - dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, place zabaw, skwery) i możliwie pełnej dostępności infrastruktury technicznej,
 - tworzenia warunków zmierzających do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy,
 - zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony mienia,
 - zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (układ drogowy, komunikacja zbiorowa, infrastruktura piesza i rowerowa),
 - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy dla budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego i wielorodzinnego,

- tworzenie przestrzeni i warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.
- **obszaru z planowanym rozwojem funkcji turystyczno-rekreacyjnych:**
 - zagwarantowanie terenów dla rozwoju rekreacji i wypoczynku,
 - ochrona tradycji i kultury regionu,
 - wykorzystanie potencjału przyrodniczego do stworzenia atrakcyjnej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego (sport, rekreacja, wypoczynek, turystyka),
 - podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, działania na rzecz rozwoju turystyki,
 - wspieranie lokalnych producentów i rzemieślników, tworzenie atrakcji turystycznych związanych z lokalną kulturą, tradycją oraz walorami przyrodniczymi,
 - wspieranie rozwoju turystyki,
 - inwestowanie w infrastrukturę turystyczną,
 - aktywna promocja regionu poprzez kampanie marketingowe, strony internetowe, media społecznościowe..
- **obszaru z przewagą funkcji rolniczej i przyrodniczej::**
 - zachowanie i ochrona systemu przyrodniczego oraz krajobrazu,
 - kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
 - zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
 - wdrażanie programów wsparcia dla lokalnych rolników, takich jak dotacje, szkolenia,
 - promowanie praktyk rolniczych zrównoważonych pod względem ekologicznym, np. rolnictwa ekologicznego.,
- **Dla wód powierzchniowych i podziemnych:**
 - Zachowanie istniejącego systemu, dążenie do poprawy klas czystości wód na obszarze całej gminy
 - wykorzystanie surowców przy pełnej ochronie systemu przyrodniczego,

- ochrona bezpośredniej otuliny biologicznej cieków wodnych z ograniczeniem zabudowy kubaturowej (wyjątki: funkcje związane ze sportem, rekreacją, wypoczynkiem czy turystyką),
- zakaz podejmowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- zapewnienie dostępności komunikacyjnej, w szczególności poprzez rozwój sieci ścieżek rowerowych.

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w Gminie powinno odbywać się w oparciu o szczegółowe wytyczne dokumentów planistycznych nie tylko na poziomie Gminy (m.in. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), ale także wyższych szczebli.

Zgodnie z regionalizacją Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego Gmina Brodnica należy do: wiejskiego obszaru funkcjonalnego.

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego wiejskiego obszaru funkcjonalnego jest kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, ukierunkowanej na podnoszenie jakości życia mieszkańców, poprawę dostępności do usług oraz osiągnięcie wysokiego poziomu konkurencyjności i dostępności obszaru poprzez realizację zdefiniowanych 6 celów polityki przestrzennej:

- Cel 1. Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi,
- Cel 2. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- Cel 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego,
- Cel 4. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego,
- Cel 5. Poprawa dostępności komunikacyjnej,
- Cel 6. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej.

6.5 SPÓJNOŚĆ KIERUNKÓW ROZWOJU GMINY Z KIERUNKAMI WYNIKAJĄCYMI ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszące się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców Gminy Brodnica, są spójne z dokumentami

strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

- Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
- Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
- Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
- Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.

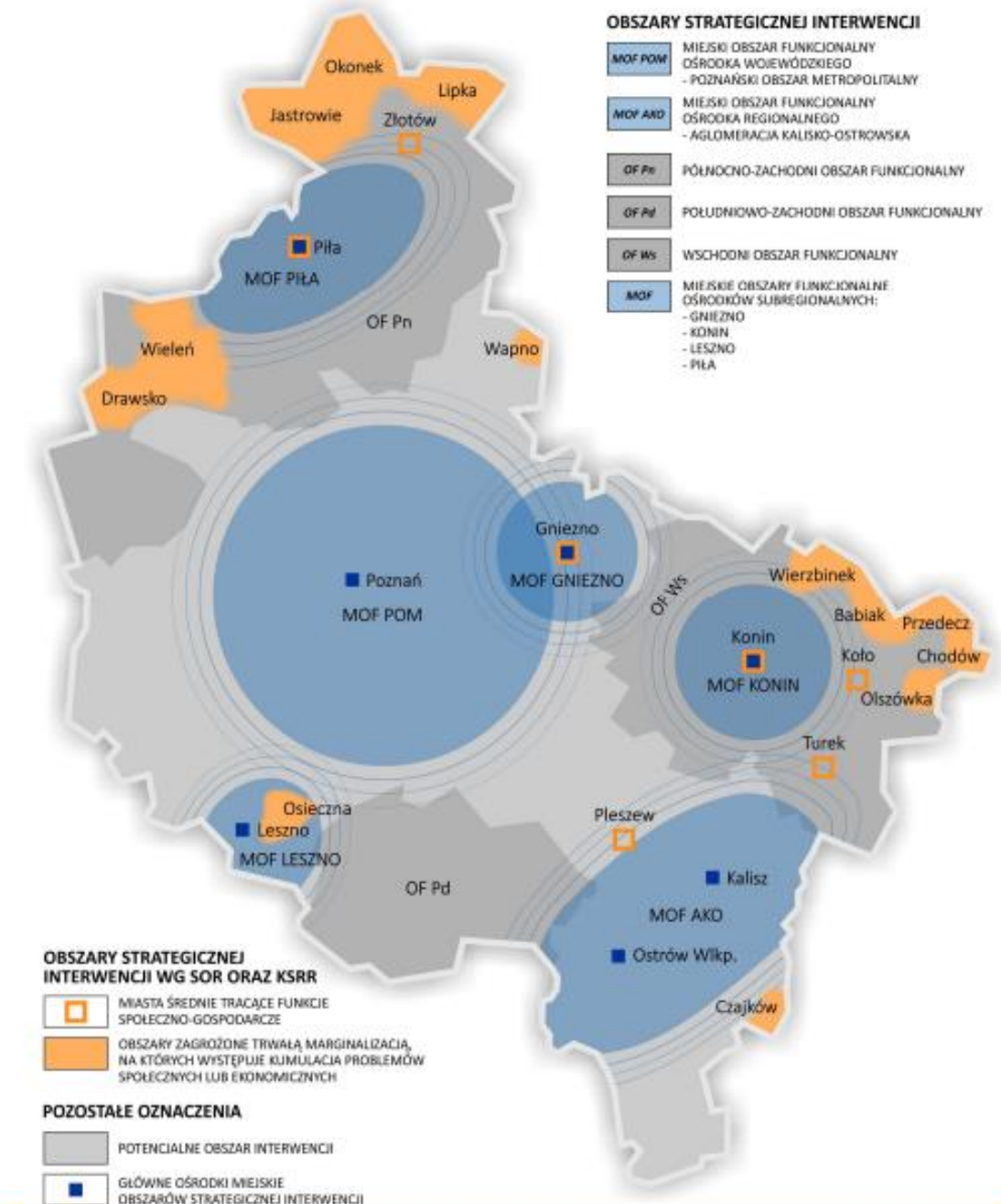
Tabela 24 Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku

CELE	
Cele Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego	Cele Strategii Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035
<p>Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców</p> <p>1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu</p> <p>1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia</p> <p>1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy</p>	<p>CEL 2:</p> <p>Gmina Brodnica – rozwijająca się dynamicznie i efektywnie wykorzystująca swój potencjał</p> <p>2.1</p> <p>Rozwój gospodarczy z poszanowaniem środowiska</p> <p>2.3</p> <p>Rozwój marki gminy Brodnica i jej promocja</p>
<p>Cel strategiczny 2: Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu</p> <p>2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie</p> <p>2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wkluczeniom</p> <p>2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego re-</p>	<p>CEL 2:</p> <p>Gmina Brodnica – rozwijająca się dynamicznie i efektywnie wykorzystująca swój potencjał</p> <p>2.2</p> <p>Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego</p>

gionu	<p>CEL 3: Rozwój i wsparcie dla mieszkańców Gminy Brodnica na wszystkich płaszczyznach życia</p> <p>3.1 Wysoka jakość usług społecznych, dbałość o zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców</p> <p>3.2 Stymulujące otoczenie do nauki</p> <p>3.3 Wspieranie rozwoju społeczności lokalnej poprzez stworzenie nowych centrów aktywności, rozwój infrastruktury kulturalno-sportowej oraz promowanie integracji społecznej</p>
<p>Cel strategiczny 3: Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa</p> <p>3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej</p>	<p>CEL 1: Brodnica to gmina o zrównoważonym rozwoju, która utrzymuje wysokie wartości przyrodnicze i zapewnia bezpieczeństwo mieszkańcom</p> <p>1.1 Planowanie przestrzenne na rzecz zrównoważonego rozwoju</p> <p>1.2 Infrastruktura bezpieczna i przyjazna dla otoczenia</p> <p>1.3 Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu</p>
<p>Cel strategiczny D: 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem</p> <p>4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług</p> <p>4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju</p>	<p>CEL 1: Brodnica to gmina o zrównoważonym rozwoju, która utrzymuje wysokie wartości przyrodnicze i zapewnia bezpieczeństwo mieszkańcom</p> <p>1.1 Planowanie przestrzenne na rzecz zrównoważonego rozwoju</p> <p>CEL 3: Rozwój i wsparcie dla mieszkańców Gminy Brodnica na wszystkich płaszczyznach życia</p> <p>3.3 Wspieranie rozwoju społeczności lokalnej poprzez stworzenie nowych centrów aktywności, rozwój infrastruktury kulturalno-sportowej oraz promowanie integracji społecznej</p>

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi. Wymiar regionalny reprezentuje w szczególności Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, z kolei wymiar krajowy – SOR, KPZK i KSRR.

Rysunek 5 Obszary strategicznej interwencji w województwie wielkopolskim

źródło: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku

Gmina Brodnica została zaliczona do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny.

Ze względu na swoje położenie, POM jest głównym elementem struktury przestrzennej Wielkopolski. Skupia największą część potencjału rozwojowego województwa stanowiącego o konkurencyjności regionu na arenie zarówno krajowej, jak i międzynarodowej. Atutami POM są bardzo dobra lokalizacja pod względem komunikacyjnym, potencjał gospodarczy, kulturowy,

turystyczny, naukowo-badawczy i akademicki, a także niski poziom bezrobocia oraz duża atrakcyjność rynku pracy. Czynniki zagrażające lub ograniczające dynamiczny rozwój Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego można podzielić na 3 kategorie: komunikacyjne, środowiskowe i społeczne. Zarówno potencjały, jak i zagrożenia warunkują kluczowe kierunki działań służących wzmocnieniu i kreowaniu rozwoju funkcji metropolitalnych w Poznaniu i POM, w sferach gospodarczej, społecznej, naukowej, w kulturze i sporcie oraz sieciowania z ośrodkami podobnej rangi poza POM.

Kluczowe kierunki działań to:

- budowanie atrakcyjnego wizerunku POM wśród inwestorów i turystów oraz działania na rzecz wzrostu atrakcyjności osiedleńczej wśród kadry wysoko wykwalifikowanej,
- rozwój funkcji metropolitalnych, w tym konferencyjnych i kongresowych,
- podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej jako jednego z elementów kształtujących aktywność gospodarczą i konkurencyjność,
- zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, przedsiębiorstw sektora TIK, m.in. przez doradztwo, działania sieciujące i kooperację, wsparcie procesów rozwojowych przedsiębiorstw i/lub ich pracowników,
- rozwój społeczeństwa informacyjnego,
- rozwój sektora B+R, w tym rozwój infrastruktury B+R, wsparcie w realizacji innowacyjnych projektów badawczo-rozwojowych poznańskich uczelni, instytutów badawczych i jednostek naukowych oraz innowacyjności przedsiębiorstw, zwiększenie efektywności kapitałowej opracowań innowacyjnych przez komercjalizację wiedzy i technologii oraz ich implementowanie do gospodarki regionalnej,
- rozwój IOB, współpracy sieciowej,
- rozwój sektorów kreatywnych (działalności gospodarczej związanej z kulturą i technologią, łączących działalność artystyczną z przedsiębiorczością) opartych na akademickich, lokalnych zasobach ludzkich,
- podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej,

- podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego ,
- wsparcie rzemiosła przez rozwój edukacji, produkcji i usług związanych z tym sektorem, wykorzystanie potencjału Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Poznaniu,
- wspieranie rozwoju POM jako ośrodka akademickiego zdolnego do konkurowania na arenie międzynarodowej,
- podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjnej,
- ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego, wyrównywanie dostępu do dóbr i usług kultury, m.in. przez inwestycje w infrastrukturę kultury i poprawę warunków jej funkcjonowania,
- rozwój turystyki przez wykorzystanie istniejącego potencjału kulturowego,
- polityka integracji obcokrajowców ze społecznością lokalną, w tym promowanie wśród migrantów czynnego udziału w społeczeństwie obywatelskim,
- działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych, m.in. budowa wysoko wyspecjalizowanych ośrodków świadczenia usług zdrowotnych (np. Ośrodek Protonoterapii, Centrum Diagnostyczne Instytutu Genetyki Człowieka Polskiej Akademii Nauk, Centralny Zintegrowany Szpital Kliniczny Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego),
- upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców POM,
- zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących,
- poprawa dostępności komunikacyjnej przez rozwój infrastruktury transportowej, utworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego, w tym rozbudowa Poznańskiej Kolei Metropolitalnej (m.in. w układzie pierścieniowym), poznańskiego węzła kolejowego (w tym usunięcie wąskiego gardła na odcinku Poznań Wschód – Poznań Główny; budowa dodatkowego korytarza kolejowego), budowa północno-wschodniej

obwodnicy Poznania, inwestycje dotyczące ulicy Obornickiej w Poznaniu i Suchym Lesie, budowa/modernizacja dróg (m.in. S 5, S 11, DK nr 92, DW nr 430, nr 434),

- rozbudowa i integracja transportu zbiorowego w oparciu o partnerstwa międzygminne, powiatowo-gminne o charakterze pozamiejskim i innymi poziomami samorządu terytorialnego w obszarze metropolitalnym oraz zmniejszenie jego emisyjności,
- zapobieganie kongestii na drogach POM przez rozbudowę bezkolizyjnego układu drogowego, budowę mostów i wiaduktów, węzłów przesiadkowych,
- rozbudowa sieci tras tramwajowych na obszarze miasta Poznania,
- zagęszczenie sieci dróg i ścieżek rowerowych, ze szczególnym uwzględnieniem łączenia odcinków już istniejących, w tym pomiędzy sąsiadującymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- wsparcie kształtowania zielonego pierścienia POM w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji,
- ograniczenie niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego i negatywnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców, wdrożenie programów poprawy efektywności energetycznej budynków,
- przeciwdziałanie fragmentacji środowiska przyrodniczego, ochrona krajobrazu i racjonalne korzystanie z zasobów środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony bioróżnorodności na obszarze Wielkopolskiego Parku Narodowego,
- działania na rzecz racjonalnej gospodarki odpadami – promowanie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zwiększenie zdolności retencyjnej POM i zagospodarowanie wód opadowych,
- wzmacnianie i kreowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Poznania,
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych,
- promocja i wsparcie inicjatyw obywatelskich oraz kontynuacja procesów włączania organizacji pozarządowych, partnerów społeczno-gospodarczych do prac programowych w rozwoju ZIT MOF Poznania,
- przeciwdziałanie chaotycznej suburbanizacji w zakresie budownictwa mieszkaniowego

- koordynowanie polityk przestrzennych samorządów lokalnych POM oraz wsparcie rozwoju nowoczesnych usług, w tym e-usług (np. Metropolitalna Platforma Danych, Metropolitalny System Informacji Przestrzennej).

Cele operacyjne i strategiczne określone w Strategii Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035 są zbieżne z powyższymi założeniami.

6.6 SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Brodnica będzie kontrolowany na etapie jej wdrażania, a następnie poprzez ciągły monitoring i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji danego celu strategicznego.

Dokumentami, które wymagać będą aktualizacji w okresie realizacji Strategii będą m.in. program ochrony środowiska czy też strategia rozwiązywania problemów społecznych oraz programy jednoroczne. W przypadku poprawy skoordynowania działań z zakresu planowania przestrzennego gmina uaktualni Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Wdrażając Strategię, Gmina Brodnica będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat śremski. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Dodatkowo Gmina Brodnica będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w gminie.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie Gminy Brodnica, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał Rady Gminy i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie Strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na jej podstawie uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje o stanie realizacji działania. W ten sposób można będzie ocenić, w jakim stopniu został osiągnięty założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

6.7 RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Gmina Brodnica na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m in. w ramach projektu programu Fundusze Europejskie dla Województwa Wielkopolskiego 2021-2027 i kolejnych okresów, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, a także ogólnopolskich programów operacyjnych;

- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027);
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Mieszkanie+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie wielkopolskim w okresie budżetowym 2021-2027. W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- FS – Fundusz Spójności,
- EFS+ – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- FEnIKS – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- FENG – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- FERC – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- PTFE – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- FEPŻ – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne gminy wskazują na potencjalne źródła finansowania, z których mogą być pozyskane środki na realizację założeń Strategii Rozwoju Gminy Brodnica. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne gminy, w szczególności udział w podatku dochodowym od osób fizycznych i podatek od nieruchomości. Wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach

bieżącej działalności poszczególnych referatów Urzędu Gminy w Brodnicy oraz jednostek organizacyjnych gminy.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem śremskim, województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi, a także związkami międzygminnymi, spółkami komunalnymi i stowarzyszeniami, których członkiem jest Gmina Brodnica. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina Brodnica będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. Realność prognozy oraz rzetelność finansowego przedstawienia planowanych działań związana będzie z wydarzeniami, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań gminy.

7. ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK NR 1: TABELA EWALUACYJNA

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	JEDNOSTKA ODPOWIEDZIALNA	PLANOWANY TERMIN WYKONANIA	FAKTYCZNY TERMIN WYKONANIA	REALIZACJA (TAK/NIE)
1.1. Planowanie przestrzenne na rzecz zrównoważonego rozwoju	Postępy prac nad Planem ogólnym (forma opisowa)				
	Pokrycie obszaru Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (%).				
	Powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz inwestycje (ha).				
	Powierzchnia nieruchomości, dla których podjęto działania w sprawie regulacji stosunków prawnych (ha).				
	Powierzchnia urządzonych terenów zieleni w Gminie (ha).				
	Powierzchnia obszaru rewitalizacji (ha).				
	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (szt.)				
1.2. Infrastruktura bezpieczna i przyjazna dla otoczenia	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km).				
	Długość zmodernizowanych/wybudowanych dróg gminnych (km)				
	Długość zmodernizowanych/wybudowanych dróg powiatowych (km).				
	Długość zmodernizowanych/wybudowanych dróg wojewódzkich (km).				
	Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km).				
	Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%).				
	Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km).				
	Udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej (%).				
	Liczba miejscowości, których mieszkańcy mają dostęp do				

	Internetu szerokopasmowego (szt.).				
	Środki przeznaczone na doposażenie jednostek OSP (zł).				
	Liczba budynków bez barier architektonicznych (szt.).				
	Liczba punktów monitoringu na terenie Gminy (szt.).				
1.3 Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Powierzchnia terenów przeznaczonych pod budowę OZE (ha).				
	Liczba zainstalowanych urządzeń OZE w sektorze publicznym (szt.).				
	Liczba wymienionych źródeł ciepła przy wsparciu Gminy (szt.).				
	Liczba gospodarstw domowych wykorzystujących ekologiczne źródła ciepła (szt.).				
	Liczba przeprowadzonych akcji z zakresu edukacji ekologicznej (szt.).				
	Udział pokrycia terenu formami ochrony przyrody w całkowitej powierzchni Gminy (%)				
	Liczba powstałych obiektów małej retencji wodnej (szt.).				
2.1. Rozwój gospodarczy z poszanowaniem środowiska	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych (ha).				
	Liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.).				
	Liczba zorganizowanych wydarzeń biznesowych (szt.).				
	Udział osób bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym (%).				
	Liczba godzin lekcyjnych zorganizowanych zajęć służących rozwojowi przedsiębiorczości (h).				
	Liczba członków podmiotu skupiającego przedsiębiorców (os.).				
	Liczba szkoleń zorganizowanych dla rolników (szt.).				
	Liczba powstałych gospodarstw ekologicznych (szt.).				

	Liczba nowopowstałych gospodarstw agroturystycznych (szt.).				
2.2. Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego	Liczba miejsc noclegowych na terenie Gminy (szt.).				
	Liczba obiektów gastronomicznych na terenie Gminy (szt.).				
	Liczba turystów korzystająca z bazy noclegowej (os.).				
	Liczba turystów korzystająca z bazy noclegowej (os.).				
	Liczba wydanych nagród za ukończenie gry terenowej (szt)				
2.3 Rozwój marki Gminy Brodnica i jej promocja	Liczba udostępnionych materiałów promocyjnych (szt.).				
	Liczba odsłon strony internetowej (szt.).				
	Liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych Gminy (szt.).				
	Liczba produktów lokalnych (szt.).				
	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturowych i sportowych na terenie Gminy (szt.).				
3.1. Wysoka jakość usług społecznych, dbałość o zdrowie i bezpieczeństw o mieszkańców	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych (os.).				
	Liczba placówek świadczących usługi wsparcia rodziny (szt.).				
	Liczba nowych miejsc w placówkach opiekuńczych i socjalnych (szt.).				
	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych dotyczących zdrowia i uzależnień (szt.).				
	Liczba realizowanych projektów aktywizacyjnych i integrujących mieszkańców (szt.).				
	Liczba dostępnych miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3.				
	Liczba przeprowadzonych szkoleń z pierwszej pomocy (szt.).				
	Liczba realizowanych programów profilaktycznych (szt.).				

	Liczba specjalizacji dostępnych w placówkach medycznych (szt.).				
	Liczba wyremontowanych i nowych mieszkań komunalnych i socjalnych (szt.).				
3.2. Stymulujące otoczenie do nauki	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami (szt.).				
	Liczba placówek oświatowych poddanych modernizacji (szt.).				
	Liczba wyposażonych placówek oświatowych (szt.).				
	Liczba nauczycieli/opiekunów biorących udział w szkoleniach (os.).				
	Wyniki egzaminów ósmoklasisty (%).				
	Liczba usług medycznych na terenie szkół (szt.).				
	Liczba odbywających się zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży oraz zajęć dla uczniów z trudnościami w nauce (szt.).				
	Liczba budynków poddanych termomodernizacji (szt.).				
3.3 Wspieranie rozwoju społeczności lokalnej poprzez stworzenie nowych centrów aktywności, rozwój infrastruktury kulturalno-sportowej oraz promowanie integracji społecznej	Liczba oferowanych zajęć kulturalnych (szt.).				
	Liczba uczestników organizowanych zajęć kulturalnych (os.).				
	Liczba zajęć sportowych dostępnych na terenie Gminy (szt.).				
	Liczba uczestników zajęć sportowych (szt.).				
	Liczba działań wolontariatu (szt.).				
	Liczba nowych woluminów w gminnej bibliotece (szt.).				

8. SPIS TABEL, RYSUNKÓW, WYKRESÓW I ZDJĘĆ

Tabela 1 Jednolite Części Wód Powierzchniowych znajdujące się na obszarze Gminy Brodnica	20
Tabela 2 . Stan JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Brodnica	20
Tabela 3 Charakterystyka JCWPd nr 60	20
Tabela 4 Wyniki oceny stanu wód podziemnych dla JCWPd nr 60	21
Tabela 5 Podmioty gospodarcze w Gminie Brodnica w latach 2018-2023	28
Tabela 6 Podmioty gospodarcze w Gminie Brodnica w poszczególnych sekcjach polskiej klasyfikacji działalności (PKD) w sektorze prywatnym w latach 2018-2023	28
Tabela 7 Podmioty gospodarcze w Gminie Brodnica według wielkości w latach 2018-2023....	29
Tabela 8 Ewidencja osób bezrobotnych w Gminie Brodnica	31
Tabela 9 Charakterystyka sieci wodociągowej w Gminie Brodnica.....	33
Tabela 10 Sieć kanalizacyjna w Gminie Brodnica	34
Tabela 11 Sieć gazowa na terenie Gminy Brodnica.....	34
Tabela 12 Liczba ludności i gęstość zaludnienia w Gminie Brodnica w latach 2018-2023	40
Tabela 13 Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w Gminie Brodnica w latach 2018-2023	41
Tabela 14 Migracje w Gminie Brodnica w latach 2016-2021	41
Tabela 15 Liczba ludności ogółem oraz w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Brodnica w 2023 r. i 2030 r. (prognoza)	43
Tabela 16 Wykaz gospodarstw domowych i osób korzystających z pomocy społecznej.....	49
Tabela 17 Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych.....	60
Tabela 18 Analiza SWOT: mocne i słabe strony	66
Tabela 19 Analiza SWOT: szanse i zagrożenia	67
Tabela 20 Cele strategiczne i operacyjne	70
Tabela 21 Cel strategiczny 1	72
Tabela 22 Cel strategiczny 2	76
Tabela 23 Cel strategiczny 3	79
Tabela 24 Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Brodnica na lata 2025-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.....	89

Rysunek 1 Gmina Brodnica na mapie powiatu śremskiego	10
Rysunek 2 Gmina Brodnica	10
Rysunek 3 Gmina Brodnica na tle województwa wielkopolskiego i powiatu śremskiego	57
Rysunek 4 Pokrycie terenu i użytkowanie ziemi w Gminie Brodnica	84
Rysunek 5 Obszary strategicznej interwencji w województwie wielkopolskim	91
Wykres 1 Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brodnica na tle powiatu i województwa	30
Wykres 2 Wskaźnik bezrobocia w Gminie Brodnica na tle powiatu śremskiego i województwa wielkopolskiego	31
Wykres 3 Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Brodnica na tle porównywanych jednostek	37
Wykres 4 Wykonanie budżetu Gminy Brodnica w latach 2018-2023	38
Wykres 5 Struktura ludności wg płci i wieku w Gminie Brodnica w 2023 r.	42
Wykres 6 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brodnica na tle porównywanych jednostek	48
Wykres 7 Zmiany liczby ludności w Gminie Brodnica w latach 2018-2023	50
Wykres 8 Udział osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Brodnica w roku 2018 i 2023	51
Wykres 9 Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych	59
Wykres 10 Główne priorytety rozwoju Gminy Brodnica według ankietowanych	61